

DIGIWOMEN

Развој на дигитална алатка за обука на жени од руралните средини

ОПИС НА ДОКУМЕНТОТ	
Автори	Даниел Пердигуеро, Academia Жан Дапчевич, Academia Викторија Топузи, Farmacon; Франческа Сауро, Essenia; Џована Палумбо, Essenia; Веле Георгиев, ECE Bitola; Veronika Nogolova, TUKE; Сона Пехова, TUKE
Интелектуален резултат / Тип на активност	ИР2: Развој на прирачник за финансиска, дигитална, аграрна и писменост за англиски јазик
Лидер на интелектуален резултат / Лидер на активност	Фармакон
Тип:	Текст документ
Јазик:	Македонски
Дата:	30/06/2021
Верзија	Финална

ВОВЕД	4
Извршно резиме	4
КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА	5
2.1 Дигитална писменост	5
2.1.1 Улогата на мобилните телефони во оспособувањето на жените во аграрот	5
2.1.2 Методи за развој на дигитални знаења за жени од рурални средини кои работат во аграрниот сектор	7
Вовед	7
Наоди	8
Заклучоци и интерпретација	9
Извори и референци	10
2.1.3 Методи за развој на знаења кај жените од руралните области во земјоделскиот сектор	10
Вовед	10
Наоди	11
Заклучоци	12
Извори и референци	13
2.2. Финансиска писменост	14
2.3. Земјоделска писменост	18
Вовед	18
Наоди	18
Заклучоци и интерпретации	19
Извори и референци	20
2.4. Писменост за англиски јазик	21
Вовед	21
Наоди и интерпретации	22
Заклучоци	25
Извори и референци:	25
РАЗВОЈ НА ВЕШТИНИ КАЈ ЖЕНИТЕ	27
Резиме	27
Цели на прашалникот и учесници	27
Методологија и собирање на податоци	28
Резултати и наоди	29
Дел 1: Профил на интервјуираните	29
Дел 2: Дигитална писменост	33
Дел 3: Финансиска писменост	38
Дел 4: Земјоделска писменост	41

Part 5: Писменост за англиски јазик	45
Дел 6: Влччување на жените	48
Заклучоци	52
ИДНИ ЗНАЕЊА – ВЕШТИНИ – СПОСОБНОСТИ	55
4.1 Дигитална Писменост	55
I. Обука за ИКТ	55
II. е-Услуги	55
II.a - е-Образование	56
II.б - е-Банкатство	56
II.г - Работа на далечина	57
III. Автоматизирано земјоделство	57
4.2 Финансиска Писменост	58
4.3 Земјоделска писменост	64
Недостаток на стручност	65
Вработување и управување со работната сила	65
Проценка на вештини	66
Недостаток од вештини	66
4.4 Англиски Јазик	68
ПОЛИТИКИ – ИНИЦИЈАТИВИ	72
Словенија	72
Земјоделската комора во Словенија	72
Словенечка Програма за Рурален Развој 2014–2020 година	73
Дигитална Словенија – Развојна стратегија за информатичко општество	74
Грција	75
Порграма за Рурален Развој 2014 – 2020	75
LEADER / CLLD	76
Словачка	77
Програма за Рурален Развој 2014 – 2020	77
Оперативна Програма за Човечки Ресурси	78
Италија	78
Република Северна Македонија	80
Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство (МЗШВ)	80
Агенција за финансиска поддршка на земјоделството и руралниот развој	80
Фонд за иновации и технолошки развој (ФИТР)	81
Агенција за вработување на Република Северна Македонија	82
ДОБРИ ПРАКТИКИ	83

6.1. Дигитална Писменост	83
6.1.1 Digital Clare – Искористување на дигиталните можности во рурална Ирска	83
6.1.2 Nu på landet - Рурални Новодојденци	84
6.1.3 Одисеј - враќање на младите во руралните средини	85
6.1.4 Мониторирани фарми за агротуризам	86
Резултати	86
Извор	86
6.1.5 Земјоделците ја испитуваат водата Farmers measure water	87
Опис	87
Резултати	87
Извор	88
6.1.6 Веб-обука за земјоделците во Австрија	88
6.1.7 АППИВД	89
Опис	88
Резултати	89
Извор	89
6.2 Финансиска Писменост	90
6.2.1 Платформа за споделување и учење за финансиско управување и писменост за мигрантите и луѓето со помалку можности - SELFIMATE	90
6.2.2 WOMEN SQUARED FOR FINANCIAL INCLUSION	91
6.2.3 МИЛЕНА ЗА/ПОЧНУВАМ ОД СЕБЕ	93
6.3 Земјоделска писменост	93
6.3.1 SIMRA - Социјални Иновации во Маргинализираните Рурални Области	93
6.3.2. Зајакнување на Женските Лидери во Заедницата	95
6.3.3 Mumpreneurship: Развој на претприемачки начин на размислување кај мајката - Start uppers Through Role Models	96
6.4. English Language Literacy	97
6.4.1 Проект „Развој на Човечки Ресурси на Здружението на граѓани ВИПА“ (DOP-SIA-2009/4.1.3/01)	97
6.4.2 Проект: “ПРОВС – Планови за Развој на Основни Вештини во Словачка” (BLUESS/VS/2019/0106)	98
Организација: UN Women	99
6.4.3 Проект: МПОСЈ - Методи на Поатрактивно Образование на Странски Јазици, со исклучок на англискиот како медиум за настава за апликантите за работа и азил (Број на проект: 2017-1-LV01- KA204-035430)	100
6.4.4 Програма: Општа Програма за Образование на Возрасни (Данска)	100

1. Вовед

1.1. Извршно резиме

Европските рурални области може да се карактеризираат со родова селективна миграција бидејќи бројот на жени кои ги напуштаат руралните области го надминува бројот на мажи кои го прават тоа. На глобално ниво, жените остануваат со помала веројатност да учествуваат на пазарот на труд од мажите, тие се со поголема веројатност да бидат невработени од мажите и се премногу застапени во неформално и ранливо вработување. Жените во руралните области на ЕУ сочинуваат под 50% од вкупното рурално население, тие претставуваат 45% од економски активното население, а околу 40% од нив работат на семејни фарми. Стапката на невработеност во руралните средини почна да се намалува за време на анализираниот период (2013-2017 година); жените се повеќе погодени од невработеноста отколку мажите (7,1% наспроти 7,6% соодветно). Најголема стапка на невработеност на жените е регистрирана во руралните региони на Грција. (IPOP_STU (2019)608868). Иако жените во руралните области на ЕУ сочинуваат нешто под 50% од вкупното рурално население, тие претставуваат 45% од економски активното население, а околу 40% од нив работат на нивните семејни фарми. Дополнително, нивната важност во руралната економија е веројатно уште поголема, бидејќи нивното учество преку неформалната рурална економија не е статистички препознаено. Жените претприемачи претставуваат само една третина од самовработените луѓе во ЕУ, а жените фармери претставуваат 30% од вкупниот број менаџери на фарми во ЕУ. Тие имаат тенденција да имаат помали фарми од мажите, но преземаат повеќе пресметани ризици од мажите. Идеите на жените за иновации се продаваат исто како и мажите, но тие не се препознаени од доминантно машки чинители (СОРА, 2017).

Проектот DigiWomen се однесува на жените кои доаѓаат од неповолни рурални области како крајни корисници преку обезбедување на модерни и иновативни методологии и алатки за ефективно да се едуцираат. Вклучувањето на обучувачи за СОО во проектот кои ќе бидат одговорни за нивна поддршка преку обука по креирањето на приспособени модули за нивните потреби. Дијагностичкиот извештај во поглавје 3 ќе нè наведе да се фокусираме на конкретни работни квалификации и вештини што една жена треба да ги зајакни со цел подобрени финансиски, дигитални, аграрни и знаења за англискиот јазик на проектот DigiWomen. За таа цел, жените ќе добијат еднакви можности преку користење на платформата за е-учење DigiWomen (IP4) која ќе вклучи развиена наставна програма за обучувачи за СОО (IP3).

Очекуваните резултати од проектот DigiWomen се засноваат на работните квалификации кои учесниците би ги стекнале по неговото завршување. Обучувачите за СОО и жените кои доаѓаат од неповолните рурални области ќе бидат значајни корисници на проектот бидејќи ќе бидат обучени за повеќе предмети и ќе добијат, освен знаење, квалификации за личен развој како доверба и самопочит.

2. Користена литература

2.1 Дигитална писменост

2.1.1 Улогата на мобилните телефони во оспособувањето на жените во аграрот

Routledge Handbook of Gender and Agriculture, C. E. Sachs, L. Jensen, P. Castellanos, K. Sexsmith, Chapter 12, p.160-167, Routledge, 2020

Информатичките и комуникациските технологии (ИКТ) во моментот играат огромна улога во развојот на различни деловни сектори, вклучувајќи го и земјоделството. Проектите поврзани со ИКТ кои се фокусираат или вклучуваат употреба на мобилни телефони иницираат платформи кои можат да обезбедат информации за пазарните цени, финансиските услуги и временските предупредувања за земјоделските заедници, затворајќи ги празнините помеѓу пристапот до информации, технологијата, па дури и родовите разлики.

Жените сочинуваат 50% - 60% од вкупниот труд на фармите на меѓународно ниво со што играат клучна улога во земјоделството и нивното образование и вклучување во одлучувањето, како и во општествените промени и лидерство стануваат прашање на неопходност. И покрај зголемениот број на жени во земјоделството, нивната работа е претежно трудоинтензивна, додека нивната улога се карактеризира со значителна родова нееднаквост што го отежнува справувањето со прашања како што се пристапот до пазарот или адаптацијата на климатските промени. Дополнително, веќе постоечките социјални и политички структури им го отежнуваат пристапот до дополнителните услугите. Во тој поглед современите ИКТ како мобилните телефони обезбедија можности за зајакнување на жените во земјоделството со тоа што новите знаења ги направија достапни, притоа намалувајќи ги информациските празнини и нееднаквости и нудејќи им на жените можности да ги користат во нивните земјоделски активности.

ИКТ како средство за подобрен пристап до информации и севкупно оспособување:
Во изминатите години мобилните телефони станаа клучен аспект за пристап до

информации поврзани со земјоделството, особено во земјите во развој. Често се гледа дека жените имаат поголема веројатност да имаат ограничен пристап до технологијата, исклучувајќи ги од користење ажурни информации и иновации во нивната област, како и зголемување на ризикот и негативно влијание врз жетвата. Според претходните студии пристапот до информации преку употреба на мобилни уреди може да промовира информирано донесување одлуки, намалување на трошоците и подобри практики за управување. Ова исто така ги поддржува жените преку подобрување на производството и ублажување на сиромаштијата за оние во руралните области, како и преку обезбедување поддршка и вмрежување.

ИКТ како средство за подобрување на земјоделската продуктивност и прехрана:

Според понатамошни студии, заедно со пристапот до релевантна технолошка експертиза, подобрената употреба на мобилни телефони придонесе за зголемување на приходот на домаќинството, зајакнување на жените, безбедност и квалитет на исхраната. Дополнително, тие можат да се борат против системски прашања кои често предизвикуваат неуспех на релевантните чинители да допрат до жените фармери, користејќи ги и ИКТ и конвенционалните медиуми кои промовираат додатоци за прихрана во земјоделието. Веќе е очигледно дека со додавањето на апликации на мобилни телефони базирани на веќе постоечка програма, пристапноста до придобивките е подобрена, а истовремено проширена и корисничката база.

Подобрен пристап на влијанието на ИКТ врз усвојувањето на технологијата

Општо земено, ИКТ го подобрува досегот, достапноста и прифаќањето на технологијата, како и пристапот до пазарите за влез и излез. Во една студија спроведена во Индија, стана очигледно дека фармерите кои доаѓаат во контакт со релевантни информации преку нивните телефони стануваат многу свесни за вредноста на ИКТ, додека жените конкретно ја препознаваат оваа вредност како фактор на животната средина и со нетрпение споделуваат информации надвор од проектот. Други студии покажуваат дека фармерите се потпираат на мобилни апликации кога им се дава шанса и многу важно, кога е поддржана употребата на ИКТ, нивото на финансиска контрола на жените во областа се зголемува.

Улогата на ИКТ во адаптацијата на климатските промени

Со зголемувањето на забележаните промени во климата се зголеми и потребата за информатичка технологија и свеста за опасноста што тие промени претставуваат за земјоделството. Широко се верува и докажано дека ИКТ, особено мобилните телефони, имаат способност да ја намалат информациската асиметрија и да помогнат во усвојувањето на новата технологија. Во случајот на жените, кои често имаат помал пристап до телефони, тоа многу го зголемува пристапот до информациите за времето и климата, помагајќи во создавањето системи за поддршка при одлучувањето.

Улогата на ИКТ во подобрувањето на поврзаноста на пазарите и приходите
Пристапот до ИКТ помогна во поврзувањето на руралните земјоделци со пазарните извори, а употребата на мобилни телефони помогна во поврзувањето на малите фармери со пазарот што резултираше со зголемување на приходот. Додека жените имаат ограничен пристап до пазарите, што резултира со слаб ангажман во маркетинг активности, појавата на мобилни телефони им овозможи на жените поголем пристап до информации и го подобри нивниот квалитет на живот. Според студиите, влијанија како што се полот и месечните примања, меѓу другото, влијаат на усвојувањето на мобилните телефони во земјоделскиот маркетинг. Бидејќи жените имаат тенденција да имаат помал извор на приход тие се со помала веројатност да користат ИКТ. Поглавјето повикува на напори за справување со овој недостаток на вмрежување посочувајќи дека севкупно жените и домаќинствата на чело со жени имаат подобрување во финансиската отпорност, заштедите, пазарот на труд, исхраната и распределбата на трудот кога преминуваат кон употреба на мобилни телефони како ИКТ.

Додека проектите за поддршка на таквата употреба на мобилни телефони напредуваат бавно, нивната одржливост сè уште е доведена во прашање, а нивната ефикасност е многу зависна од ограничувачките земјоделски фактори. Сепак, информациите се првиот чекор во зајакнувањето на жените фармери. Колку жените фармери се повеќе информирани за ажурирањата во временските услови, новите технологии, владините иницијативи и информациите за пазарот, како што се цените, толку е поголема веројатноста тие да донесат подобри избори и одлуки во овие времиња на несигурност. Општо гледано ИКТ може да биде голема предност за рушење на социо-културните бариери кои ги ограничуваат жените во земјоделството.

2.1.2 Методи за развој на дигитални знаења за жени од рурални средини кои работат во аграрниот сектор

Анализа од родов аспект

Вовед

Целта на овој преглед на литературата е да се истражи улогата на жените во однос на тоа како технологиите во новиот земјоделски сектор се развиваат и се користат. Правиме прв пристап кон тоа како е перципиран секторот од родов аспект, а потоа разгледуваме дали новите технологии го промовираат вклучувањето на жените во земјоделството или ги исклучуваат.

Наоди

За жените во земјоделството

Фокусот на жените во земјоделството се разви со текот на времето со истражување на социјалната нееднаквост врз основа на полот. Иако полот не беше централен во многу студии, трудот за жените честопати беше претходно дефиниран во малото производство и опстанок на семејната фарма (Bryant and Pini, 2006; Little, 2009). Сепак, огромен број истражувања еволуирале во еко-феминизам, кој го испитува односот на жените со околината и природата.

Со текот на времето ова доведе до идејата дека технологијата се базира во земјоделството, главно, тешките машини и ИКТ (информациска и комуникациска технологија). Ова, во комбинација со половата нееднаквост, води до сугестија дека мажите фармери имаат тенденција да користат земјоделска технологија за да ги зајакнат патријархалните идеологии и дека оваа практика ги исклучува жените од посложените земјоделски процеси.

Сепак, оваа перцепција е веќе идентификувана и решена со бавно движење против патријархизмот и застапување за еднаквост. Улогата на жената во земјоделството се покажа важна и неопходна во секторот бидејќи тие носат вредни вештини во процесите. Сепак, дури и кога темата може да изгледа примитивно и нерелевантно во дваесет и првиот век, таа сепак е жешка тема која може да испадне сложена.

Доминацијата на земјоделските мажи поврзана со секторот и употребата на тешки машини е доведена во прашање со вклучувањето на жените и пософистицираната технологија.

За усвојувањето на технологијата

Една од главните грижи е што помалку млади луѓе влегуваат како работна сила во земјоделството. Ова резултира со различни грижи, како што е недостатокот на квалификувани сточари и соодветни кандидати за продолжување на бизнисот. Покрај тоа, младите луѓе имаат тенденција да бидат поотворени за имплементација и усвојување на нови технологии во земјоделството.

Фокусирајќи се на употребата на технологијата заснована на пол, можеме да земеме како пример истражување (Saunders et al., 2009) направено со мешан метод на собирање податоци во австралиската сточарска индустрија, во државата Квинсленд, каде што онлајн анкета со шеснаесет прашања ги праша учесниците за нивното искуство

со усвојувањето на технологијата и за улогата што ја играат жените во одлуката да ја усвојат и управуваат технологијата, особено од домот.

Резултатите беа како што е прикажано во следната табела:

R. Hay, P. Pearce / Journal of Rural Studies 36 (2014) 318–327

323

Table 2
Technology based tasks.

Who uses technology on your property	Male ^a		Female ^b		Tech not used ^c	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
Online banking	12	8.9	117	86.7	6	4.4
GST/accounting	15	11.2	117	86.6	3	2.2
Checks business email	36	27.1	99	72.9	0	0.0
Checks personal email	37	27.8	98	72.2	0	0.0
Communicate with friends and neighbors	37	27.7	96	70.8	2	1.5
Social media	16	12.2	87	64.1	32	23.7
Searching the internet	52	38.5	83	61.5	0	0.0
NLIS management	51	37.7	67	49.7	17	12.6
Online news	35	26.3	66	48.5	34	25.2
Online weather	70	51.9	64	47.5	1	0.6
Cattle management software (iHerd, stockbook etc)	27	20.0	32	23.7	76	56.3
Managing feed supplies	50	37.4	28	20.4	57	42.2
Manage the business web page	5	3.7	22	16.3	108	80.0
Satellite technology	30	22.3	17	12.5	88	65.2
Remote cameras (wild animal control, anti theft)	15	11.1	6	4.5	114	84.4
GPS cropping systems	21	15.2	4	3.3	110	81.5
Check remote bore cameras	6	4.1	4	3.3	125	92.6
Remote weather stations	4	3.0	4	3.0	127	94.0
Manage IVF technology	4	3.0	3	2.2	128	94.8
GPS collars	5	3.7	2	1.5	128	94.8
Other (see below)	5	3.7	3	2.2	127	94.0
Community groups (1)			Gamin 2Way, satellite internet, TV (1)		GPS – not collars (1)	
GPS – property management (1)			GPS weed monitoring (1)		Online study (1)	
Property mapping (1)			Smart tank (1)			

The bolded values show the percent of women who complete the listed technology based tasks on rural properties in Queensland.

^a Males scores provided represent men using technology alone, as reported by females.

^b Female scores provided represent females using technology alone, and sometimes assisting males.

^c Tech not used represents males and females who do not use the listed technology.

Според резултатите, можеме да видиме дека во повеќето случаи жените се идентификувани како главни корисници на технологијата во активностите за комуникација, сметководство и промоција.

Заклучоци и интерпретација

Земјоделскиот сектор сè уште е многу поврзан со мажите и патријархизмот. Ова може да потекнува од анатомските карактеристики на машките тела, кои се генерално покорпулентни од жените и неговата културна и традиционална поврзаност со бараната физичка работа на обработливото земјиште. Ова е причината зошто улогата на жените како висококвалификувани фармери треба дополнително да се воспостави и промовира.

Кога разговараме за усвојувањето и имплементацијата на технологијата во земјоделството, сè уште можеме да видиме дека таа сè уште се применува. Тешката машинерија, понекогаш сè уште физички напорна, е многу поврзана со мажите и машкоста; сепак, жените го прават својот јаз во секторот и добиваат се повеќе и повеќе признанија.

Паметната, посоефицицирана технологија се имплементира во руралните области и ги остава настрана сите анатомски разлики да се фокусира на давањето протагонизам на роботите, сателитски мониторинг и други напредни технологии.

Тимовите, давателите на услуги и фармите стануваат се повеќе и повеќе интердисциплинарни, а жените се повеќе се вклучуваат во секторот, што ќе ги искорени забележливите разлики од минатото.

Извори и референци

Klerkx, L., Jakku, E., & Labarthe, P. (2019). A review of social science on digital agriculture, smart farming and agriculture 4.0: New contributions and a future research agenda. *NJAS-Wageningen Journal of Life Sciences*, 90, 100315.

Rachel Hay, Philip Pearce (2014). Technology adoption by rural women in Queensland, Australia: Women driving technology from the homestead for the paddock. *Journal of Rural Studies*, Volume 36, Pages 318-327, ISSN 0743-0167.

Bryant, L., Pini, B., 2006. Towards an understanding of gender and capital in constituting biotechnologies in agriculture. *Sociol. Rural.* 46, 261-279.

Little, J., 2009. Gender and rurality. In: Rob, K., Nigel, T. (Eds.), *International Encyclopedia of Human Geography*. Elsevier, Oxford, pp. 315-319.

Saunders, M., Lewis, P., Thornhill, A., 2009. Research Methods for Business Students, fifth ed. *Pearson Education Limited, Essex CM20 2JE*.

2.1.3 Методи за развој на знаења кај жените од руралните области во земјоделскиот сектор

Вовед

Иако жените во руралните области на ЕУ сочинуваат нешто под 50% од вкупното рурално население, тие претставуваат 45% од економски активното население, а околу 40% од нив работат на нивните семејни фарми. Згора на тоа, нивната важност во руралната економија е веројатно уште поголема, бидејќи нивното учество преку неформалната рурална економија не е статистички препознаено. Жените претприемачи претставуваат само една третина од самовработените лица во ЕУ, а жените фармери претставуваат 30% од вкупниот број менаџери на фарми во ЕУ. Тие имаат тенденција да имаат помали фарми од мажите, но преземаат повеќе пресметани ризици од мажите. Идеите на жените за иновации се продаваат исто како и мажите, но тие не се препознаени од доминантно машките чинители (СОРА, 2017).

Европските рурални области може да се карактеризираат со родова селективна миграција, бидејќи бројот на жени кои ги напуштаат руралните области го надминува бројот на мажи кои го прават тоа. Овој процес резултира со сериозна демографска нерамнотежа помеѓу и во рамките на регионите и го попречува цврстиот економски и социјален развој на руралните области. Затоа, потребни се соодветни политички мерки за справување со ваквите предизвици.

Поголемиот дел од жените кои живеат во руралните области се со поголема веројатност да бидат невработени и имаат помалку можности за вработување и образование, при што голем број (приближно 60% според статистиката на ОН) завршуваат како неплатени семејни работници. Овие жени се заробени во традиционалните семејни улоги и немаат основни вештини за дигитална писменост што би можеле да им овозможат да постигнат повеќе од нивниот потенцијал. Дефиницијата на улогата лежи во основата на многу од причините зошто жените не ја користат доволно технологијата. Културата, медиумите и општеството ги дефинираат улогите на жените и тие генерално не се охрабруваат да ги исполнуваат нивните индивидуални потреби или да се стремат кон само-развивање, дури и во образованите семејства (Antonio and Tuffley, 2014).

Дигиталната писменост е комбинација од техничко - процедурални, когнитивни и емоционално-социјални вештини, на пример, користењето на компјутер вклучува процедурални вештини (управување со датотеки), когнитивни вештини (интуитивно читање на визуелните пораки во графички кориснички прикази). (Nawaz and Kundi, 2010).

Дигиталните вештини се комбинација од техничко знаење, ставови, методи на работа и меѓусекторски компетенции. Тие вклучуваат, на пример, способност за наоѓање, креирање и оценување важна содржина на интернет, одговорно дејствување при споделување и креирање информации и користење на основни компјутерски програми (BMZ, 2020).

Дигиталната писменост треба да се обновува бидејќи дигиталната технологија еволуира со текот на времето. Може да се класифицира на три нивоа: (1) дигитална компетентност - дигитално знаење; (2) дигитална употреба - апликации за дигитална компетентност; и (3) дигитална трансформација - создавање на нови знаења како резултат на дигиталната употреба. Prior et al (2016) забележуваат дека учениците можат да покажат различни нивоа на дигитална писменост. Така, ако се претпостави дека сите ученици имаат исто ниво или одредено ниво на дигитална писменост може да доведе до проблем во онлајн учењето - Она што учениците се способни да го прават може да биде различно од очекувањата на наставниците (Tang and Chaw, 2016).

Наоди

Жените и девојките се недоволно застапени во информатичката комуникациска технологија (ИКТ), најмногу во руралните области каде жените немаат телефони или

компјутери. Писменоста е исто така несовладлива пречка да се биде дел од дигиталната арена, а две третини од 700 милиони возрасни кои се неписмени се жени (Drape, 2018). Дигиталните технологии нудат искористување можности и помагаат да се зајакнат жените. Интернетот, дигиталните платформи, мобилните телефони и дигиталните финансиски услуги нудат можност за прескокнување и можат да помогнат да се премости јазот давајќи им можност на жените да заработат (дополнителен) приход, зголемени можности за вработување и пристап до знаење и општи информации. Ова им користи на жените и нивните семејства со што се подобруваат животите и благосостојбата на луѓето и на општеството како целина.

Дигиталните вештини играат клучна улога во дигиталното учество на жените, освен пристапот и употребата. Дури и ако имаат пристап до интернет и можат да си го дозволат тоа, на жените често им недостасуваат вештините што им се потребни за да ги искористат овие технологии за да го подобрат својот живот. Подобрувањето на дигиталните вештини и способности на жените не е само прашање на еднакви можности, туку е и важен економски фактор. Според Светскиот економски форум, дури и основните дигитални вештини можат значително да го подобрат економското учество на жените и девојките.

Жените во земјоделството можат да користат дигитални вештини за да научат нови методи на одгледување, да ги истражуваат цените на земјоделските производи или да бараат временска прогноза. Дигиталните вештини им овозможуваат на жените да користат веб-страници за здравствени и правни прашања за да донесат подобри одлуки за себе и за нивните семејства. Курсевите за дигитално учење, или во апликации или како масивни отворени онлајн курсеви (MOOCs), отвораат нови образовни патишта, особено за жените во оддалечените области или надвор од формалните образовни системи (BMZ, 2020).

Дигиталното земјоделство може да им помогне на жените и другите мали стопанственици во земјите во развој да ги надминат или компензираат бариерите со кои се соочуваат при подобрувањето на нивната конкурентност и пристапот до извозните пазари (OECD, 2019). Исто така, може да ги надополни постоечките технологии правејќи ги жените фармери попродуктивни (Teaching Material on Trade and Gender Linkages: The gender impact of technological upgrading in agriculture, 2020 година).

Заклучоци

Жените имаат многу да добијат со зголемување на употребата на дигитални алатки. Иако дигитализацијата може да им е од помош на сите, сепак родовата поделба значи дека постои важен простор за жените да извлечат поголема вредност со употребата на дигиталните алатки. Жените корисници во моментот имаат тенденција да користат помалку услуги од мажите и се помалку сигурни во користењето на интернетот. На пример, додека сметките за мобилни пари нудат ефикасен начин за зајакнување на

финансиската вклученост, сепак помалку жени веројатно ќе поседуваат и користат таква сметка. Усовршувањето преку интернет туторијали или видеа може особено да им помогнат на жените подобро да ги користат дигиталните алатки и да извлечат поголема вредност од нив.

Учењето може да се случи во контекст на формално образование, како и преку неформални пристапи и преку можности за самостојно учење достапни на интернет. Интервенциите кои преземаат посебни чекори за градење на ефикасноста и самодовербата на девојчињата се сметаа за критични бидејќи податоците покажуваат дека нивоата на самодоверба на девојчињата се пониски од момчињата дури и во контекст кога ги надминуваат во компјутерската наука (Cracking the code: Empowering rural women and girls through digital skills Side event during the 62nd session of the Commission on the Status of Women, 2018).

Дигиталните технологии, исто така, можат да им помогнат на жените и на другите мали стопанственици во подобар пристап до знаење олеснувајќи ја нивната потенцијална интеграција во глобалните мрежи на вредности. ИКТ може да им помогне на жените да се справат со многу од традиционалните бариери за усвојување на нови технологии во земјоделството, како што се временските ограничувања и мобилноста, пристапот до финансии, информации, обука, мрежи и пазари (Teaching Material on Trade and Gender Linkages: The gender impact of technological upgrading in agriculture, 2020).

Извори и референци

Antonio, A. and Tuffley, D. (2014). The Gender Digital Divide in Developing Countries. Available online at: <https://www.mdpi.com/1999-5903/6/4/673/htm>

Nawaz, A. and Kundi, G.M. (2010). Digital literacy: An analysis of the contemporary paradigms: Journal of Science and Technology Education Research Vol. 1(2), pp. 19 – 29. Available online at: https://www.researchgate.net/profile/Allah-Nawaz-2/publication/283316772_Digital_literacy_An_analysis_of_the_contemporary_paradigms/links/563275c808aefa44c368518c/Digital-literacy-An-analysis-of-the-contemporary-paradigms.pdf

Cracking the code: Empowering rural women and girls through digital skills Side event during the 62nd session of the Commission on the Status of Women. (2018). Report: United Nation Headquarters. Available online at: <https://www.gcedclearinghouse.org/sites/default/files/resources/180144eng.pdf>

Drape, K. (2018). Rural Women and Technology. Available online at: <https://www.dianova.org/news/rural-women-and-technology/>

German Federal Ministry for Economic Cooperation and Development (BMZ), Division 402, Education. (2020): #eSkills4Girls – An initiative to promote digital skills for women and girls. Available online at: https://www.eskills4girls.org/wpcontent/uploads/2020/02/200129_eSkills4Girls_Bro_EN_bf.pdf

Reference this paper as Tang C M and Chaw L Y, “Digital Literacy: A Prerequisite for Effective Learning in a Blended Learning Environment?” The Electronic Journal of e-Learning Volume 14 Issue 1 2016, (pp54-65) available online at <https://academicpublishing.org/index.php/ejel>

Teaching Material on Trade and Gender Linkages: The gender impact of technological upgrading in agriculture. (2020). Publication: United Nations.

2.2. Финансиска писменост

Финансиската писменост и и жените од руралните средини

Вовед - Финансиска писменост и финансиско образование

Финансиската писменост е дефинирана од OECD INFE (Меѓународната мрежа за финансиска едукација на Организацијата за економска соработка и развој) како „комбинација на свесност, знаење, вештина, став и однесување неопходни за да се донесат здрави финансиски одлуки и на крајот да се постигне индивидуална финансиска благосостојба“.

Дефиницијата за финансиско образование дадена од OECD INFE е „процес со кој финансиските потрошувачи/инвеститори го подобруваат нивното разбирање за финансиските производи, концепти и ризици и преку информации, инструкции и/или објективни совети, развиваат вештини и самодоверба за да станат посвесни за финансиските ризици и можности, да прават информирани избори, да знаат каде да се обратат за помош и да преземат други ефективни активности за подобрување на нивната финансиска благосостојба“.

Финансиското образование треба да започне уште од рана возраст и треба да се смета како доживотен, тековен и континуиран процес, имајќи предвид дека пазарите стануваат сè покомплексни, дека финансиските потреби варираат во зависност од возраста и животните чекори и дека способностите за развивање и информациите за обработка стануваат се повеќе и повеќе елаборирани.

Наоди и интерпретации

Јазот во финансиската писменост меѓу мажите и жените е факт: истражувањата покажаа дека - на глобално ниво - финансиската неписменост е широко распространета меѓу жените и дека многу од нив не се запознаени дури и со најосновните економски концепти потребни за донесување одлуки за штедење и инвестирање.

„Глобално истражување за финансиска писменост“ на Standard & Poor's (2014), истражување на повеќе од 150.000 луѓе во 140 економии ширум светот покажува дека родовиот јаз постои насекаде низ светот независно од: социјалната и културната позадина и нивото на развој на економските и институционалните системи на земјата. Истражувањето покажа дека постои важна врска помеѓу финансиската писменост на жените и употребата на финансиски инструменти (на пр.: за штедење, задолжување) и дека жените со слаби финансиски способности се исклучително подложни на финансиска несигурност.

Со цел да се придонесе за стекнување финансиски вештини кај населението во целина, а особено кај жените, треба да им се гарантира финансиска едукација на сите поединци почнувајќи од училиште. Како возрасни, уште еден важен и одржлив начин за

континуирано подобрување на финансиската писменост е на работното место преку програми обезбедени од работодавците.

Имајќи го предвид горенаведеното, со цел да се одговори на различните финансиски предизвици со кои се повикани да се соочат возрасните жени, треба да се развијат конкретни програми за обука земајќи ги предвид нивните особености во однос на финансиското знаење, финансиското однесување и финансиските потреби.

Девекс од 2014 година силно истакна дека „женските права се човекови права, а оспособувањето на жените и девојките не е само вистинската работа, туку има и економска смисла препознавајќи ја потребата да се инвестира во зајакнување на вештините на жените и дека ова може да има релевантно влијание врз економијата со нивното учество како иматели на банкарски сметки, земјоделци, сопственици на мали бизниси и многу повеќе“.

За жените кои живеат во руралните области пристапот до финансиско образование е од суштинско значење: финансиската писменост носи придобивки не само за самите жени, нивното управување со финансите, вклучувајќи заштеди, инвестиции, финансирање за создавање бизнис, но има позитивно влијание и врз целата заедница на која припаѓаат, создавајќи развој и просперитет.

ФАО во своите препораки (Состојба на храна и земјоделство, 2001) ја нагласува важноста на промоцијата на финансиската писменост за жените кои живеат и работат во руралните области од страна на владите, финансиските институции и невладините организации преку спроведување на курсеви за обука специјално насочени кон оваа целна група со цел да им се овозможи да носат здрави финансиски одлуки. Пристапот до информативни материјали на лесно достапни места и преку соодветни канали за жените е исто така корисен начин да се подигне свеста и да се стимулира стекнувањето способности на оваа тема.

Зборувајќи за финансиската едукација вреди да се забележи релевантна студија на Европската банкарска управа (ЕВА).

ЕВА во „Извештајот за финансиска едукација 2019-2020“ анализира образовна база направена од 123 иницијативи за финансиска едукација што беа спроведени од националните власти одговорни за надзор на финансиските услуги и производи кои се во опсегот на дејствување на ЕВА.

Во горенаведениот извештај е понуден увид во процесот на развивање и спроведување на иницијативи за финансиска едукација од страна на националните власти, кој се состои од три главни чекори:

- 1) Идентификација на финансиски потреби.
- 2) Стигнување до целната група; избор на канал; одлука за цел; развој на содржина.
- 3) Проценка на успехот.

како што е прикажано на следнава табела (n. 1)

Figure 9. Process of developing and implementing financial education initiatives



Табела 1- Процес на развивање и спроведување иницијативи за финансиска едукација
Од: EBA Financial Education Report 2019-2020

Во однос на идентификацијата на потребите за финансиска едукација, од анализата на искуствата од образовните иницијативи спроведени од страна на националните власти произлегува дека тоа е направено на различни начини, меѓу кои:

- Анкети - кои можат да бидат широки или фокусирани на одреден сегмент од населението (на пр.: жени од руралните области)
- Преку проценка на исходите од веќе поставените иницијативи за финансиска едукација - ова може да се направи со барање придонес од партнери и/или од учесници во програмите за финансиска едукација.
- Студии - кои можат да имаат различни форми: анализа на целната група заедно со „стратешки партнери“ идентификувани поради нивната близина до целната група; директен пристап до целната група со барајње нејзиниот придонес.
- Следење на медиумите за да се идентификува финансиската едукација и дијалогот со професионални комуникатори и финансиски експерти, исто така, се смета за вредно.

Што се однесува до вториот чекор, од истражувањето е јасно дека за да се пристапи до целната група за едукативните активности неопходно е персонализирање на промотивните и информативните содржини, алатки и канали. Вклучувањето на клучните чинители во оваа фаза би можело да биде од клучно значење за постигнување на целната група.

Исто така, важно е да се изберат целите според профилот на целната публика за да се задоволат нивните потреби (на пр.: педагошки материјали и платформа за е-учење за тренери, книги и игри за деца во форма на книги, видеа и игри). За да се гарантира успехот на иницијативата, материјалот за обука треба да биде: лесно достапен, бесплатен, постојано ажуриран и интегриран со онлајн информации/документи.

За развојот на содржината треба да се земат предвид следните фактори: вклучување на наставни и финансиски експерти со цел да се обезбеди педагошка и техничка точност; употреба на јасен и разбирлив јазик; усвојување креативни пристапи за да се направат

содржините привлечни и привлечни; вклучете во обуката информации и за традиционалните и за иновативните ('fintech') финансиски алатки и производи.

Последниот чекор од спроведувањето на финансиските иницијативи е Проценка на успехот.

Ефективноста на крајот зависи од капацитетот за поддршка на учесниците во донесувањето подобри финансиски одлуки што е доста тешко да се измери. Еден од најчестите начини за мерење на успехот е да се потсетите на повратните информации и од обучувачите и од учесниците на курсевите, обично преку прашалници и/или фокус групи.

Заклучок

Финансиската писменост е суштинска вештина и нејзиното стекнување и развој треба да започне уште од рана возраст и треба да се смета како процес на доживотно учење.

Иницијативите за финансиско образование треба да се промовираат почнувајќи од училиште и треба да се однесуваат на целни групи со различни карактеристики и потреби за обука, персонализирајќи ги содржините, резултатите и алатките за зајакнување на финансиските вештини според нивните профили и потреби.

Финансиската неписменост е широко распространета ширум светот кај жените воопшто, а уште повеќе кога зборуваме за руралните средини.

За жените кои живеат во руралните средини, финансиската писменост би била од корист не само за нив, за сопственото управување со финансиите, вклучувајќи заштеди, инвестиции, финансирање за создавање бизнис, туку исто така би имало влијание и врз целата заедница. Ова, како што е нагласено од ФАО, треба да се развијат специфични програми за обука кои ќе ги земат предвид особеностите на жените во однос на финансиското знаење, финансиското однесување и финансиските потреби.

Извори и референци

OCSE, Recommendation on principles and good practices for financial education and awareness recommendation of the council, 2005, <http://www.oecd.org/finance/financial-education/35108560.pdf>

OECD (2017), "Gender gaps in financial literacy and financial education", in The Pursuit of Gender Equality: An Uphill Battle, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264281318-13-en>

OECD/INFE 2020 International Survey of Adult Financial Literacy

International Labour Office (ILO) "Empowering rural communities through financial inclusion" https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/d_emp/documents/publication/wcms_159004.pdf

Hasler, A., Lusardi, A., 2017 "The Gender Gap in Financial Literacy: A Global Perspective", Global Financial Literacy Excellence Center, The George Washington University School of Business

Measuring Financial Literacy: Questionnaire and Guidance Notes for Conducting an Internationally Comparable Survey of Financial Literacy - OECD <https://www.oecd.org/finance/financial-education/49319977.pdf>

Recommendation on Principles and Good Practices for Financial Education and Awareness
RECOMMENDATION OF THE COUNCIL - OECD

<https://www.oecd.org/finance/financial-education/35108560.pdf>

Empowering rural communities through financial inclusion

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/ed_emp/documents/publication/wcms_159004.pdf

NATIONAL STRATEGIES FOR FINANCIAL EDUCATION OECD/INFE Policy Handbook

<https://www.oecd.org/finance/National-Strategies-Financial-Education-Policy-Handbook.pdf>

The Gender Gap in Financial Literacy: A Global Perspective [https://gflec.org/wp-](https://gflec.org/wp-content/uploads/2017/05/The-Gender-Gap-in-Financial-Literacy-A-Global-Perspective-Report.pdf?x55020)

[content/uploads/2017/05/The-Gender-Gap-in-Financial-Literacy-A-Global-Perspective-Report.pdf?x55020](https://gflec.org/wp-content/uploads/2017/05/The-Gender-Gap-in-Financial-Literacy-A-Global-Perspective-Report.pdf?x55020)

Food and Agriculture Organization of The United Nations Rome, 2011 The State Of Food And Agriculture

2.3. Земјоделска писменост

Вовед

Главната цел на прегледот на литературата е да се дефинира положбата на жената во руралниот сектор во зависност од стекнатите квалификации што ги има во денешно време и идните потреби што ќе ги имаат во новата ера на земјоделскиот сектор.

Првата работа со која се занимава проектот DigiWomen е да го обзнани поимот „земјоделска писменост“.

Наоди

Земјоделската писменост е фраза што ја користат неколку универзитети (на пр. Тексас Техника, Универзитетот во Аризона, Државниот универзитет во Колорадо и Политехничкиот државен универзитет во Калифорнија) за опишување програми за промовирање на разбирањето и знаењето неопходни за синтетизирање, анализа и комуникација на основните информации за земјоделството со студентите, производителите, потрошувачите и јавноста. Овие програми се фокусираат на помагање на едукаторите и другите ефективно да вклучат информации за земјоделството во предметите што се изучуваат или испитуваат на јавни и приватни форуми и подобро да го разберат влијанието на земјоделството врз општеството.

Земјоделската писменост беше дефинирана од Фрик и сор. како личност „која поседува знаење и разбирање за системот за храна и влакна. Поединецот што поседува такво знаење би можел да синтетизира, анализира и да ги пренесе основните информации за земјоделството“.

Фрик, исто така, воспостави единаесет земјоделски предметни области потребни за да се постигне земјоделска писменост. Единаесетте области беа 1) однос со животната средина, 2) земјоделска преработка, 3) јавни политики, 4) однос со природните ресурси, 5) животински производи, 6) општествено значење, 7) растителни производи, 8) економско влијание, 9) земјоделски маркетинг, 10) дистрибуција и 11) глобално значење. Истражувачот потоа препорача дека единаесетте пошироки области треба да

се користат во реформата на наставните програми за земјоделско образование за да се зголеми земјоделската писменост во основните, средните и средните училишта.

Првата дефиниција за земјоделската писменост е:

„Земјоделската писменост може да се дефинира како поседување знаење и разбирање за нашиот систем за храна и влакна. Поединец кој поседува такво знаење би можел да синтетизира, анализира и да ги пренесе основните информации за земјоделството. Основните земјоделски информации вклучуваат: производство на растителни и животински производи, економското влијание на земјоделството, неговото општествено значење, важната врска на земјоделството со природните ресурси и животната средина, маркетингот на земјоделски производи, преработката на земјоделските производи, јавните земјоделски политики, глобалното значење на земјоделството и дистрибуцијата на земјоделски производи“.

Постојат голем број образовни термини кои можат да се поврзат, барем делумно, со земјоделската писменост. Некои од овие термини се едноставни програми, додека некои термини се многу теоретски. Понатаму, некои од термините претставуваат образовни движења кои можат да имаат различни различни идеолошки цели. Секој поим има барем еден елемент кој е споделен со дефиницијата(ите) за земјоделска писменост.

- Писменост за храната
- Писменост за агро-храната
- Училишни градини
- Литература за природните ресурси
- Наука, технологија, инжињерство, и математика (STEM) писменост
- Земјоделска кариера
- Животни и растенија во училницата
- Критична педагогија во училницата
- Прехранбена правда (безбедност на храна)
- Екоправа или екопедагогија

Заклучоци и интерпретации

Улогата на културата и идентитетот е важна во образованието. Прашањата за расата, класата, полот и сексуалноста играат важна улога во работата на земјоделската писменост. Земјоделските вредности исто така играат важен дел од работата за описување за земјоделството која е единствена во областа на земјоделското образование. Луѓето имаат широк спектар на гледишта за земјоделството и земјоделските практики (како аграризам). Овие вредности го обликуваат начинот на кој инструктор за земјоделска писменост подготвува наставна програма и работи со целната група и како таа ги прима пораките од инструкторот.

Извори и референци

1. Frick, M.; Kahler, A.; Miller, W. (1991). "A definition and the concepts of agricultural". *Journal of Agricultural Education*. **32** (3): 42–57.
2. https://en.wikipedia.org/wiki/Agricultural_literacy

2.4. Писменост за англиски јазик

Вовед

Терминот „писменост“ може да носи различни можни толкувања. Според yourdictionary.com, писменоста може да се дефинира како способност за читање и пишување, или знаење за одредена тема или разбирање за нешто - тие даваат пример: компјутерска писменост). Речникот на Кембриџ го дефинира овој термин или како способност за читање и пишување, или познавање на одредена тема, или одреден вид на знаење. За некои, дефинирањето на „писменоста“ главно се фокусира на важниот технички капацитет за читање и пишување зборови (на пр. Оксфордски речник), но заради овој проект и неговите цели, писменоста ќе биде сфатена како општествено вградена рамка која ја зема предвид ефективната комуникација – разбирање еден со друг.

Британскиот национален труст за писменост тврди дека недостатокот на витални вештини за описменување може да има влијание врз личноста во текот на нивниот животен циклус - детето нема да може да успее на училиште, младите ќе бидат останат на пазарот на труд, а родителите нема да можат да го поддржат учењето на сопствените деца со што ќе оневозможат поправедно општество.

Писменоста во областа на англискиот јазик станува се поважна за говорителите на други јазици кои не го зборуваат мајчиниот јазик. Во поширока смисла, писменоста на англискиот јазик може да се гледа како способност за добро комуницирање на англиски јазик, со главен фокус на способноста за:

- искажување на сопствените мисли, мислења итн. за да може да се декодираат и разберат,
- разбирање на другите луѓе кога зборуваат,
- запишуваат сопствени текстови за да бидат прочитани и разбрани од другите,
- да ги разбере текстовите напишани од други и да дојде до нивната суштина,

Со други зборови, овие четири може да се дефинираат како четири добро познати основни јазични вештини: зборување, слушање, пишување и читање.

Долго време се шпекулира која од овие вештини е најважна и дали во некои професии некоја може да биде позначајна од другите. Кога станува збор за DigiWomen, одговорите на прашалникот ќе се испитаат со цел да се утврди кои вештини (традиционални или меки) би можеле да бидат од суштинско значење за руралните жени, бидејќи испитаниците на прашалникот беа луѓе кои работат, предаваат или се заинтересирани за областа на архитектурата во помагањето на руралните области и подобрувањето на животот и работните услови на руралните жени. Базата на одговори

моментално е во тек во пролетните месеци на 2021 година. Со цел да дознаеме за најдобрите методи и пристапи што треба да се користат, проучувавме и релевантни извори, како што се научни статии објавени во научни списанија и други публикации кои се занимаваат со темата наставата и учењето англиски јазик во врска со руралните области, жените и земјоделството.

Наоди и интерпретации

Важноста на англискиот јазик како форма на англиски за специфични цели (ESP) одамна е непобитна. Сепак, различни земјоделски сектори и различни рурални работни места бараат различни јазични вештини и функции. На пример, на фармерите може да им треба англиски за да ги промовираат своите домашни производи за да можат да ги продаваат, така што тие главно треба да бидат способни да се справат со пишаната форма на англиски јазик (пишуваат објави на социјалните мрежи, нарачки или содржина на е-продавница). Давателите на агро-туризам кои ги поздравуваат посетителите лице в лице треба да бидат вешти во усна комуникација (пријавување, одјавување, кетеринг, итн.). Дневни работници кои повремено работат кога тоа го бара сезоната, на пр. за време на жетвата, кои често доаѓаат од различни странски земји, треба да се разбираат еден со друг и да ги разберат упатствата на нивниот претпоставен, па затоа можеби ќе треба да слушаат на прво место. На некои од нив можеби им е потребен посебен професионален речник, на други само разговорни изрази. На сите нив можеби ќе им требаат вештини за читање за да научат за новите машини, апарати и методи кои се користат во земјоделството и земјоделството бидејќи повеќето такви вести и написи се напишани на англиски јазик.

Земајќи го сето ова предвид, се обидовме да го претставиме најдобриот можен пристап кој би бил корисен за сите заинтересирани за овој проект, без разлика дали се тоа земјоделски работници, засегнати страни, креатори на политики, едукатори или ентузијастички, со клучна цел да ги здружиме силите и да ја зајакнеме вработливоста на руралните жени преку развивање на нивната писменост. Фокусирајќи се на писменоста на англискиот јазик, врз основа на нашето сопствено искуство и како професори по ЕСП и општ англиски јазик, како и како професионалци во областа на лингвистиката и педагогијата, како и на проучувањето на некои релевантни извори, се обидовме да ги извлечеме најкорисните размислувања, методи и пристапи поврзани со овој специфичен проект.

Во 2017 година, Веранита и сор. фокусирани на анализа на потребите на студентите од различни студиски програми, на пр. хортикултура или насади со култури со цел да се претстави нова наставна програма. Според нивното истражување спроведено преку прашалник најважните вештини за англиски јазик за студентите на студиските програми

за земјоделство се вештините за зборување и вештините за читање. Во однос на вештините за говорење, „претставување извештаи“ освои најголем број поени. Кога се работи за вештини за читање, следните под-вештини постигнаа најмногу бодови: општо разбирање, разбирање на планот на текстот, погодување на значењето на непознатите зборови, пречитување и скенирање на текстот и разбирање на организацијата на текстот. Темите кои се сметаат за важни за таквите ученици беа следните: текстови фокусирани на делови од растенија, маркетинг производи, употреба на ѓубрива, техника на наводнување, одгледување растенија и употреба на тврда опрема. Авторите тврдат дека вештините за читање се доста корисни за учениците од земјоделството бидејќи јазикот содржан во стручните учебници што ги користат учениците во училиницата или во земјоделските производи и/или земјоделството со тврда опрема сè уште е на англиски јазик и тие обично не се преведени на националните јазици.

Во согласност со ова откритие, прирачникот Англиски јазик за земјоделски студии (1996) исто така беше фокусиран на вештините за читање и зборување, бидејќи овие две беа идентификувани како најважни од авторите врз основа на анализата на потребите спроведена на нивниот Универзитет (Парамасивам et al.). Поновите учебници за земјоделство, како што се Патеки за кариера: Земјоделство (2018) или Патеки за кариера: Земјоделско инженерство (2019) се фокусираат на сите четири клучни јазични вештини (читање, слушање, зборување и пишување).

Хардинг (2007) препорачува три фактори кои треба да се користат при дизајнирање на нови ESP материјали за стручни студенти: (1) контекст, (2) текстови и (3) ситуации од предметната област на студентите. Без разлика дали се вистински или хипотетички, тие природно ќе го вклучат јазикот кој им е потребен на таквите студенти и автентични материјали со кои може да стапат во контакт подоцна во нивната професионална кариера.

Pinzon Castañeda (2014) наведува дека учениците во руралните области во Колумбија не се чувствуваат мотивирани да учат англиски бидејќи не го доживуваат овој јазик како неопходна алатка за нивната иднина. Проблемите што ги спомнаа беа несоодветни реакции на наставниците на нивните грешки кои ги оставаа понижени и здодевни часови. Исто така, тие сметаа дека ќе им треба англиски само за патување или работа во странство каде што е потребен англиски јазик, но тие не планираа да ги напуштат своите рурални области. Затоа, таа одлучи да го користи методот заснован на проекти (метод PBL) со цел да ги зголеми англиските вештини на нејзините студенти. Резултатите открија неколку наоди, меѓу нив дека учениците останале мотивирани да учат англиски јазик кога се занимаваат со прашања поврзани со нивниот контекст; а на вокабуларот подобро се сеќавале кога активно се занимавале со педагошки активности. Наставникот им кажа на учениците да дознаат некои информации за одредени плодови (релевантен

контекст од нивниот реален живот) за да растат подобро. Експериментот беше успешен, а потоа учениците учествуваа во групно интервју каде го изразија своето позитивно мислење за активноста. Методот PBL работи како наставен модел кој се заснова на проблем кој завршува со автентичен исход. Улогата на студентот е дефинирана како активен решавач на проблеми и истражувач, тој може да учествува во донесувањето одлуки.

Во однос на мотивацијата, Souriyavongsa et al. (2013) идентификуваше некои клучни прашања кои влијаат на учењето на англискиот јазик како странски јазик. Главните идентификувани потешкотии се 1) недостатокот на изложеност на јазикот надвор од училницата, 2) учениците имаат недостиг на речник што ги ограничува нивните перформанси, 3) недостатокот на мотивација или негативниот став за учење англиски јазик кога учениците не гледаат потребата да се користи.

На Земјоделскиот универзитет во Грузија (Тбилиси), Цхвитава (2016) ги истражуваше ставовите на студентите кон методите за учење на вокабулар преку прашалник. Најважни се наодите кои се однесуваат на некои многу конкретни прашања. Првата беше „Какви видови на вокабулар треба да научат учениците?“ Одговорите покажаа дека постои тенденција да се учи општ вокабулар, а потоа вокабулар според тесната специјалност на учениците во земјоделството. Кога беа прашани за видовите вежби за вокабулар што најмногу им помагаат да стекнат нови зборови, опциите со највисоки оценки беа совпаѓањето, составувањето колокации/реченици и толкувањето на зборот во текстот за слушање/читање (повеќе избор). Во однос на стратегиите што учениците ги применуваат за учење нови зборови, над 53 % од учениците се обиделе да го погодат значењето врз основа на контекстот, некои се обиделе да погодат врз основа на темата / темата (31 %), целиот текст (над 28 %), на граматичката функција и местото во реченицата на зборот (20 %), некои го бараа зборот во двојазичен речник (22 %), користеа комбинација од двојазичен речник со контекст (23 %) кои беа најпопуларните стратегии. Многу интересно откритие беше дадено во одговорите на прашањето за стратегиите за меморирање на вокабуларот што ги применуваат учениците. Изненадувачки, 85% од учениците признале дека немаат никакви стратегии освен чисто меморирање - само се обидуваа да запаметат од список со преводи тивко (18%), изговарајќи ги зборовите и нивните преводи на глас (над 23%), гласно изговарајќи ги зборовите и типичните реченици. (скоро 28 %) и пишување на зборовите (скоро 16 %). Останатите користеа многу ограничени стратегии, меѓу кои имаше релативно популарно одржување на личниот речник организиран на начинот на кој тие мислеа дека им одговара и одвреме-навреме ревидираа зборови. Затоа претпоставуваме дека овој аспект треба да се подобри.

Заклучоци

Во однос на писменоста на англискиот јазик во земјоделскиот сектор, анализираме извори со цел да се запознаеме со тековните знаења и суштинските наоди во оваа специфична област - писменост на англиски јазик за жени од рурални средини кои сакаат да работат или веќе работат во земјоделскиот сектор. Извештајот за жените на работа во земјите на Г20 (2019) сè уште наведува дека родовиот јаз во платите останува значителен, со само многу скроман напредок. Ова е главното прашање со кое DigiWoman се обидува да се справи.

Главните наоди засновани на проучување на долунаведените извори се следните:

- Методите за учење базирани на проекти помагаат да се зголеми мотивацијата на учениците и да се натераат учениците да соработуваат.
- Постои потреба да се вклучи контекстот на реалниот живот на учениците за да се натера да се чувствуваат дека англискиот може да биде корисен за нив.
- Кога учениците се чувствуваат вклучени, подобро се сеќаваат на вокабуларот и јазичните структури.
- о земјоделството потребни се различни вештини и под-вештини, првите две се вештини за читање и зборување. Модерен тренд е да се фокусираме на сите четири јазични вештини.
- На студентите од руралните средини им треба и општ англиски и ESP.
- Повеќето студенти претпочитаат и применуваат традиционални методи на учење како меморирање, вежби за совпаѓање итн.

При дизајнирањето на наставната програма во рамките на DigiWomen, ќе ги имаме на ум овие наоди и ќе се обидеме да ги имплементираме најефективните методи и стратегии со цел да ја подобриме писменоста на англискиот јазик кај руралните жени колку што е можно повеќе.

Извори и референци:

G20: Women at Work in G20 countries: Progress and policy action. (2019). Paper prepared under Japan's G20 Presidency (2019). Available at: www.oecd.org/g20/summits/osaka/G20-Women-at-Work.pdf [Cited 10.4.2021]

Evans, V. et al. (2019) Career Paths : Agricultural Engineering. Express Publishing. ISBN 978-1471562372

Harding, K. (2007). English for specific purposes. Oxford. Oxford University Press. ISBN 0194425754.

National Literacy Trust: What is Literacy. <https://literacytrust.org.uk/information/what-is-literacy/> [Cited 12.4.2021]

O'Sullivan, N.; Libbin, J.D. (2018) Career Paths : Agriculture. Express Publishing. ISBN 978-1-4715-6238-9

Paramasivam, S. et al. (1996). English for the Agricultural Studies. Penerbit Universiti Pertanian Malaysia. Malindo Printers: Shah Alam, 1996. ISBN 983-9319-07-8

Pinzon Castañeda, R.J. (2014). English teaching through project based learning method, in rural area. IN: [Cuadernos de Lingüística Hispánica](#), no.23 Jan./June 2014, ISSN 0121-053X. Available at: <http://www.scielo.org.co/pdf/clin/n23/n23a09.pdf> [Cited 3.4.2021]

Tskhvitava, T. (2016). Vocabulary Learning Strategies of English for Specific Purposes Students at Agricultural University of Georgia. IN: Journal of Education in Black Sea Region, Vol. 2, Issue 1, 2016. P 130 – 138. Available at: <https://iebs.ibsu.edu.ge/jms/index.php/iebs/article/view/35>[Cited 26.3.2021]

Veranita, D. et al. (2017). English for Agriculture Vocational School Students: A Need Analysis Study at SMK Negeri 2 South Bengkulu. IN: Journal of Applied Linguistics and Literature, Vol. 2 No 2, June 2017, pp. 76-87. Available at: <https://ejournal.unib.ac.id/index.php/joall/article/view/5956>[Cited 26.3.2021]

Wyse, D. (2009). Teaching English, language and literacy. 2009. Cambridge Journal of Education, 39:3, 287-290, DOI: 10.1080/03057640903106424. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/03057640903106424>[Cited 12.4.2021]

Zhylytrovaa, Z.; Makashevab, A.; Yersultanovac, G. and Kydyrbayb, K. (2016). Modern Methods in Training Professional Foreign Language for Students Majoring in Agriculture. International Journal of Environmental & Science Education 2016, Vol. 11, No.18, 12289- 12297 Available at: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1123304.pdf>[Cited 12.4.2021]

Yourdictionary, the entry “literacy” <https://www.yourdictionary.com/literacy> [Cited 10.4.2021]
Cambridge dictionary, the entry “literacy”

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/literacy>[Cited 10.4.2021]

Oxford dictionary, the entry “literacy” [literacy noun - Definition, pictures, pronunciation and usage notes | Oxford Advanced Learner's Dictionary at OxfordLearnersDictionaries.com](#) [Cited 10.4.2021]

3. Развој на вештини кај жените

а. Резиме

Тековниот дијагностички извештај се однесува на прашалникот „Развој на вештини кај жените“ создаден за задача А.2.3 во Прирачникот за развој на дигитални, финансиски, земјоделски и знаења за англиски јазик и ги презентира неговите резултати. Овој прашалник е дел од проектот Еразмус+ КА202 „Развој на дигитална алатка за обука за модули на знаења за жените од руралните средини“ и запознавање со јавноста и релевантните чинители со содржината и предметот на модулите на знаења во дигиталните технологии, во основните финансиски знаења, за основно ниво на англиски јазик и во земјоделството обезбедува особена поддршка за жените кои доаѓаат од неповолните рурални области да влезат на пазарот на трудот или да создадат сопствен бизнис во земјоделскиот сектор и руралниот развој воопшто.

б. Цели на прашалникот и учесници

Прашалникот „Развој на вештини кај жените“ опфати различни прашања за да има подобар поглед од различни аспекти, почнувајќи од профилот на интервјуираните и нивното мислење за избраните модули знаења во детали и корисното знаење/способности/вештини за жените кои сакаат да влезат на пазарот на трудот.

Специфичните цели се лоцирани на:

- Идентификување на потребите на женското население во руралните области во горенаведените модули на знаења во областите на делување на организациите учесници.
- Намалување на јазот од недостиг на квалификации кај луѓето со помали можности.
- Идентификување на барањата за обука што им се потребни на обучувачите за СОО на работното место.
- Развивање на одредени резултати од учењето за професионалниот развој на учесниците.

Вкупен број на учесници/ интервјуирани беше 274. Овие учесници се поделени во држави како што следува:

Словенија: 60 учесници

Грција: 72 учесници

Италија: 45 учесници

Словачка: 47 учесници

Република С. Македонија: 50 учесници.

с. Методологија и собирање на податоци

Прашалникот е креиран во формулар на Google Drive. Сите проектни партнери го создадоа и дизајнираа прашалникот на нивните национални јазици и го доставија до учесниците преку е-пошта и ги добија одговорите. Друга опција беше директно интервју со учесниците или лично или телефонски повик.

Прашалникот беше поделен во 6 различни делови:

- Дел 1: Тоа е воведен дел во прашалникот „Развој на вештини кај жените“ во кој се споменуваат целите и методологијата. Прашањата од 1 до 6 се однесуваат на профилот на учесниците во анкетата.
- Дел 2: Овој дел ги запознава учесниците/интервјуираните чинители со дигиталната писменост. Прашањата од 1.1 до 1.6 ги означуваат дигиталните вештини неопходни во професионалниот живот на жените како значајни квалификации.
- Дел 3: Овој дел ги запознава учесниците/интервјуираните засегнати страни со финансиската писменост. Прашањата од 2.1 до 2.3 ги означуваат финансиските вештини неопходни во професионалниот живот на жените како значајни квалификации.
- Дел 4: Овој дел ги запознава учесниците/интервјуираните чинители со земјоделската писменост. Прашањата 3.1 и 3.2 укажуваат на неопходноста од земјоделски вештини во професионалниот живот на жените како значајни квалификации.
- Дел 5: Овој дел ги запознава учесниците/интервјуираните чинители со писменооста на англискиот јазик. Прашањата 4.1 и 4.4 укажуваат на знаењата и вештините на англискиот јазик како значајни квалификации неопходни во професионалниот живот на жените.
- Дел 6: Последниот дел се однесува на вклучувањето на жените кои доаѓаат од руралните средини во зависност од пречките со кои се соочуваат при влегувањето на пазарот на труд поради потребните квалификации во споредба со оние што веќе ги стекнале.

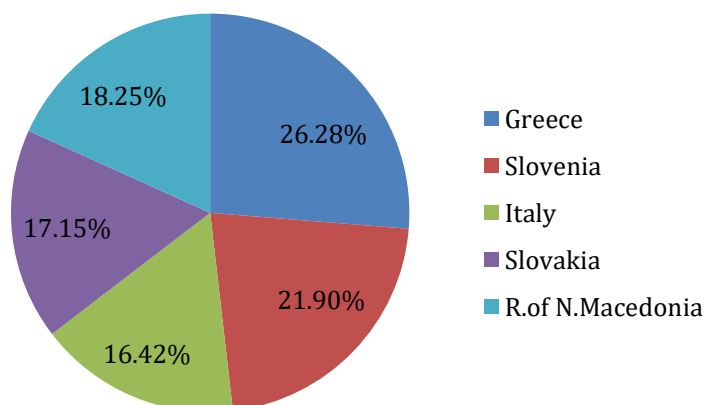
Прашањата беа мерени во квалитативни податоци при изборот на одговорите помеѓу различни опции.

d. Резултати и наоди

Дел 1: Профил на интервјуираните

Во овој дел главната цел е да се идентификуваат карактеристиките на профилот на учесниците и нивната релевантност во оспособувањето на заедницата на жените. Поконкретно, учесниците во истражувањето доаѓаат од различни земји: Словенија (21,90%) – Грција (26,28%) – Италија (16,42%) – Словачка (17,15%) и Република Северна Македонија (18,25%) (График 1) Според графиконот 1 бројот на учесници во истражувањето од секоја земја е поделен во различни размери: Италија – Словачка – Р. Северна Македонија се во ист процентен опсег, додека бројот на Словенија е малку поголем, а Грција е со најголем процент од сите. Иако класификацијата не е добро избалансирана, процентите немаат екстремно широка варијација. Ова може да го отежне завршувањето на сигурни заклучоци на европско ниво. Дополнително, треба да ги земеме предвид особеностите на секој регион и типот на учесник од секоја област според резултатите од следните прашања.

Graph. 1-Q1/Partners

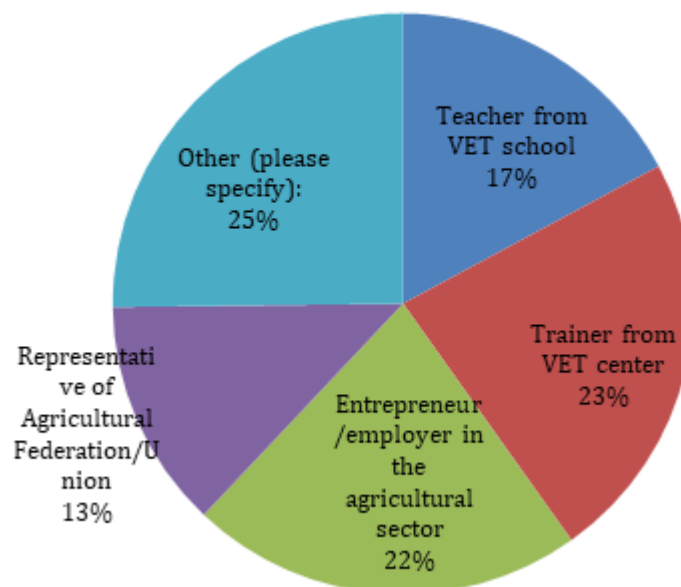


Според графиконот 2 кој се однесува на односот на секој учесник со жените од руралните средини, најголем број се засегнати страни кои се во земјоделскиот бизнис сектор или како претприемачи или вработени (22%). Во истата категорија може да се земе предвид дека најголем дел од претставниците на земјоделските организации/синдикати (13%) се претприемачи и/или вработени во земјоделскиот сектор. Значи највисок е процентот на учесници во земјоделска продуктивна постапка – 35%. Од друга страна, има обучувачи на центрите за СОО (23%) кои ги обучуваат идните работници во секторот за рурален развој кога наставниците од училиштата за СОО се

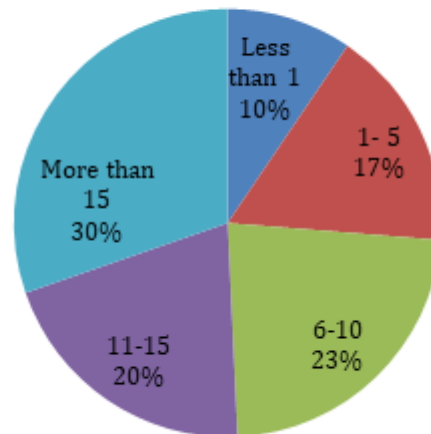
помали од претходната категорија (17%). Исто така, важно е да се спомене процентот на „друга“ категорија (25%) бидејќи вклучува советници, секаков вид асистенти, работнички жени, постари лица, студенти и социјални работници.

Во истата група прашања, графиконот 3 покажува дека најголемиот дел од учесниците (50%) во истражувањето се вклучени во темата на проектот DigiWomen повеќе од 10 години, што се чини дека имаат исклучително високо искуство и експертиза во обезбедувањето знаења и вештини на одредена група на луѓе во заедницата.

Graph 2-Q2: Occupation /role /relationship with women from rural areas

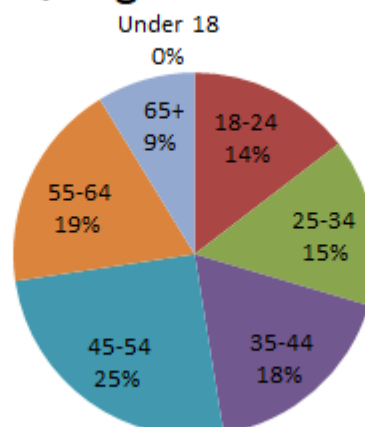


Graph 3-Q3: Years of experience in the field

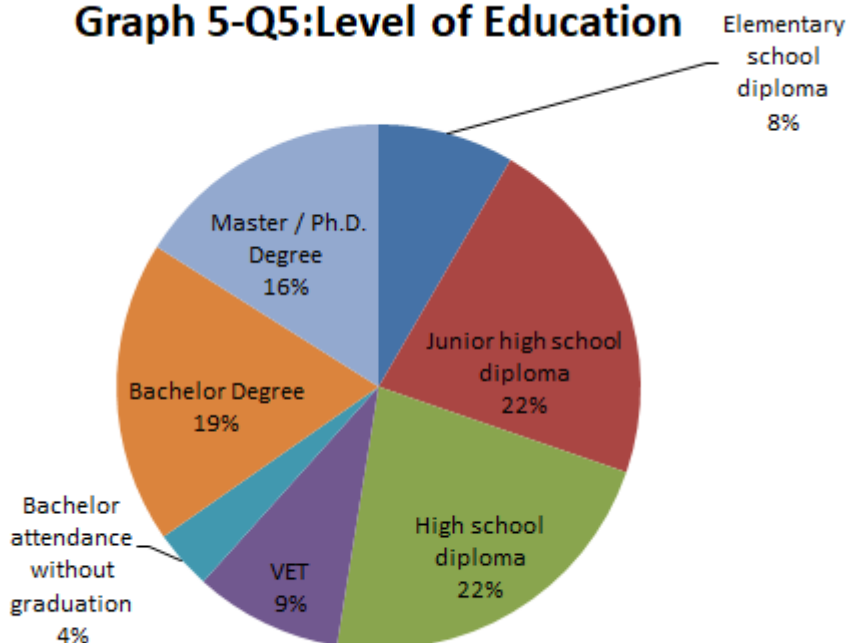


Првиот дел завршува со демографските карактеристики на анкетата кои се прикажани на графиконите 4 – 5 – 6 кои покажуваат дека просечниот учесник во истражувањето е помеѓу 45-54 години – има завршено средно образование и тој/таа е во брак (или друга правна врска).

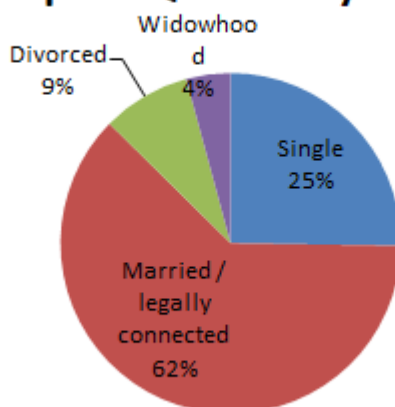
Graph 4-Q4: Age of the interviewed



Graph 5-Q5: Level of Education



Graph 6-Q6: Family status

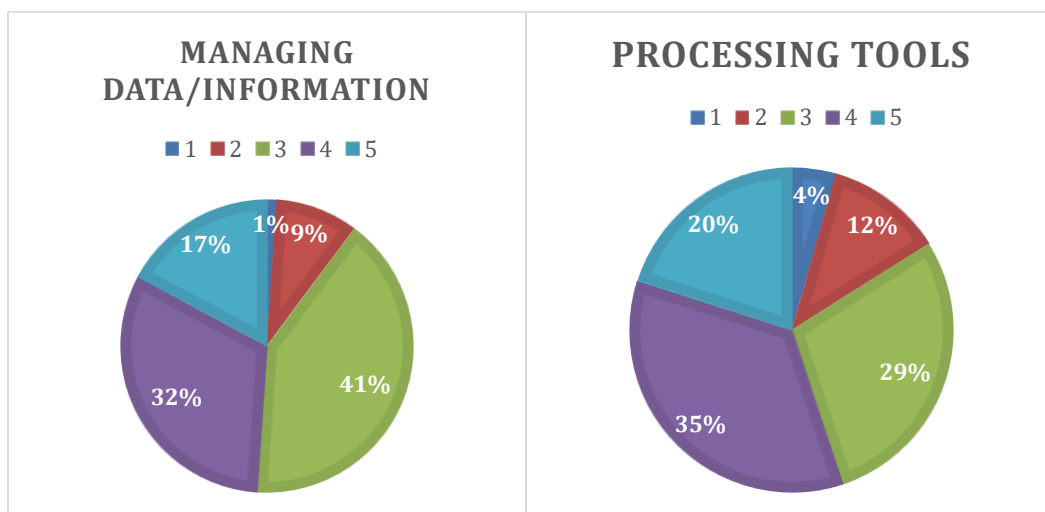


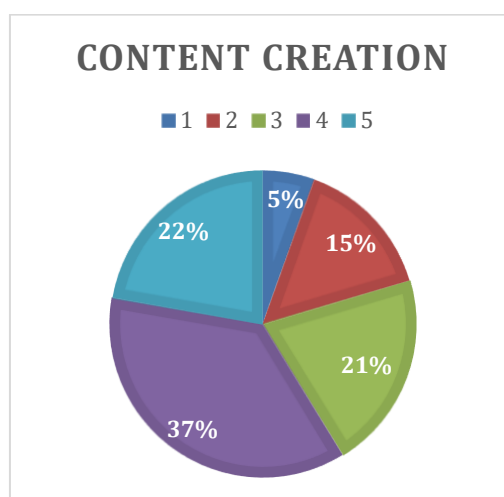
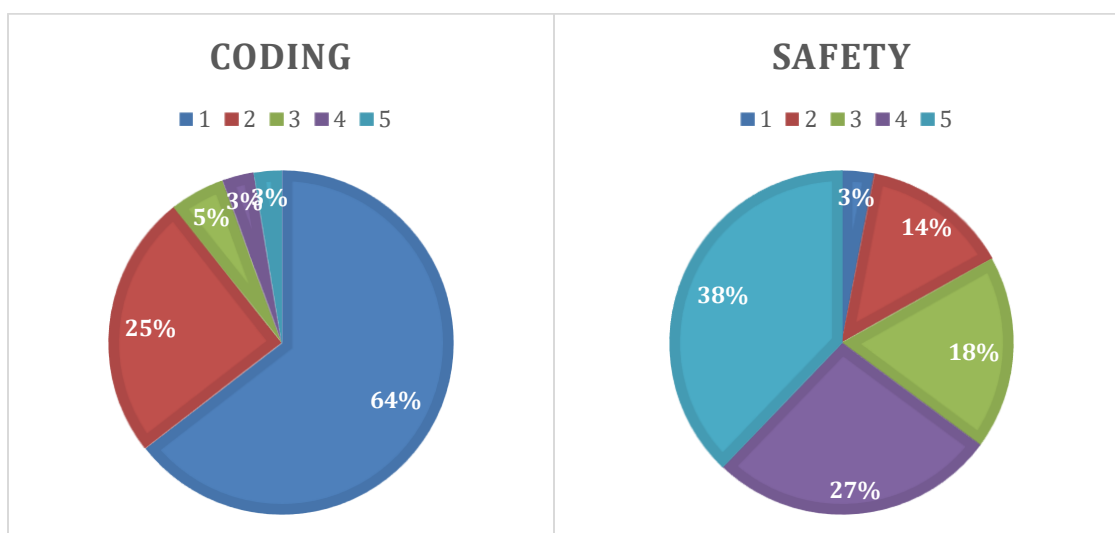
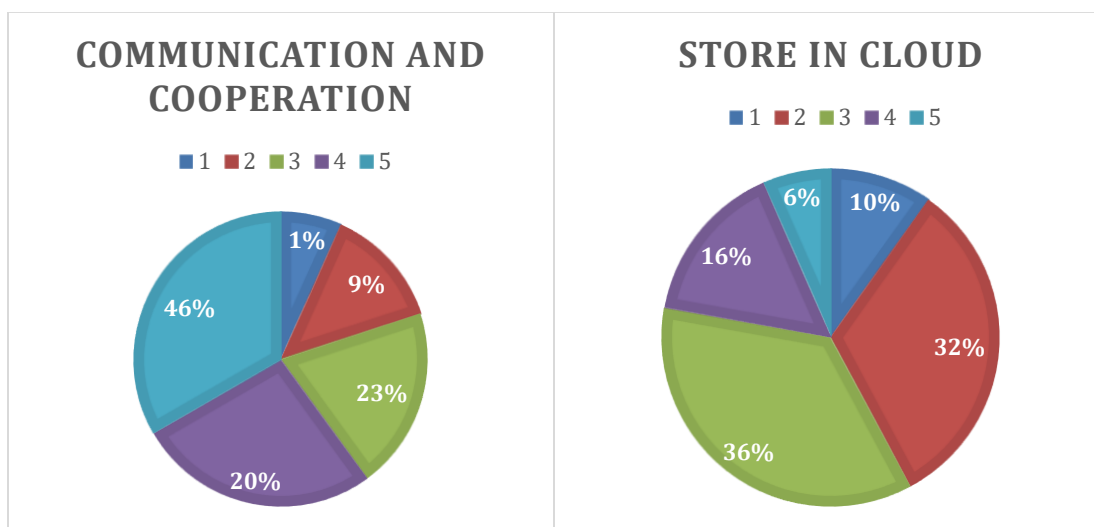
Следните категории се учесници меѓу 55-64 и 35-44 години, а следат возрастните групи 18-24 и 25-34 години. Што се однесува до степенот на образование, повеќето од нив имаат дипломи за средно или средно образование кога следат дипломирани и магистерски/докторанти. Носителите на дипломи за СОО не се значајни елементи во истражувањето како што изгледаат од резултатите. Следат одговорите во однос на семејниот статус и најголем дел од нив се во брак (или друга правна врска), а потоа се самците, додека процентот на разведени и вдовици се прилично помалку.

Дел 2: Дигитална писменост

Во овој дел целта е запознавање на учесниците/интервјуираните чинители со дигиталната писменост и укажува на потребата од дигитални вештини во професионалниот живот на жените како значајни квалификации.

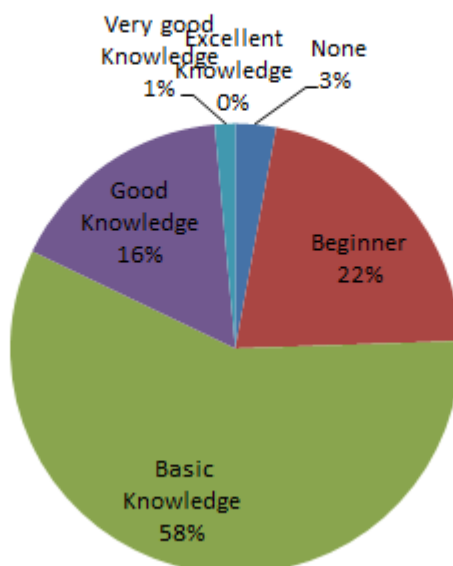
Поконкретно, прашање 1.1. им дава можност на учесниците да проценат повеќе видови на дигитални квалификации кои проектниот тим DigiWomen ги предложи според претходните референци и библиографија. Скалата дефинирана од 1=како помалку корисно/релевантно до 5=како најкорисно/релевантно. Така, поседувањето знаења и вештини поврзани со управување со податоци и информации, повеќето испитаници го оцениле со 3 (41%), употребата на алатки за обработка (Microsoft Office, обработка на фотографии и сл.) повеќето испитаници го оцениле со 4 (35%), комуникацијата и соработката (одговарање на е-пошта, управување со визуелни содржини итн.) повеќето испитаници ја оцениле со 5 (46%) и знаење за складирање и обработка на податоци во Cloud повеќето испитаници оценети со 3 (36%). Од друга страна, постојат вештини за кодирање кои повеќето испитаници ги оцениле со 1 (64%) знаењето поврзано со безбедноста на банкарските апликации и онлајн трансакциите кои повеќето испитаници ги оцениле со 5 (38%) и способноста за креирање содржина во социјалните медиуми повеќето испитаници го оцениле со 4 (37%).





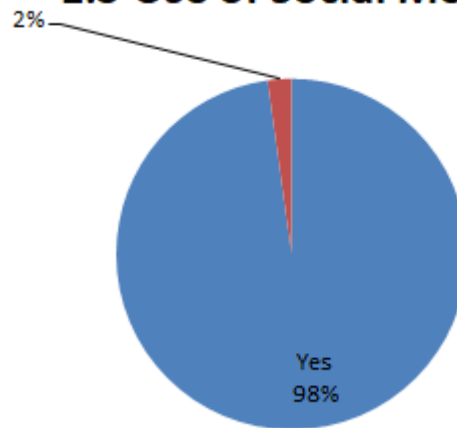
На прашањето 1.2 поврзано со нивото на дигитални вештини кај жените во руралните средини, најголем дел од испитаниците (58%) одговориле дека имаат основни познавања од дигитални вештини. 22% од нив напоменале дека се почетници во дигитални вештини, додека 17% од нив имаат добро и многу добро знаење и вештини за дигитални квалификации.

1.2 Digital skills level of women from rural areas

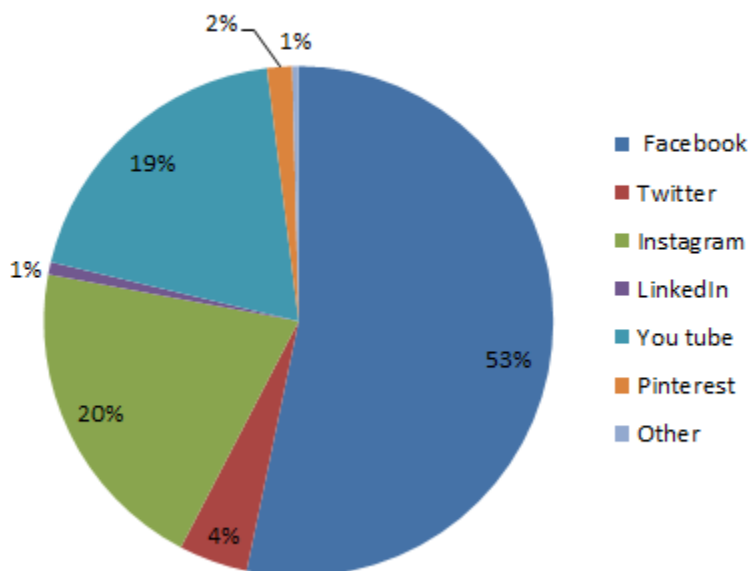


На прашањето дали жените од руралните средини користат социјални медиуми (прашање 1.3), 268/274 испитаници (98%) одговориле со потврдно, а само 6 испитаници (2%) одговориле дека не користат социјални медиуми. Обезбедувајќи повеќекратни избори за ова прашање, Facebook е најкористената социјална мрежа (53%) од Instagram (20%) и YouTube (19%). Од друга страна, тука се Twitter, LinkedIn и Pinterest со најкратко учество во корисници (само 4% вкупно).

1.3 Use of Social Media

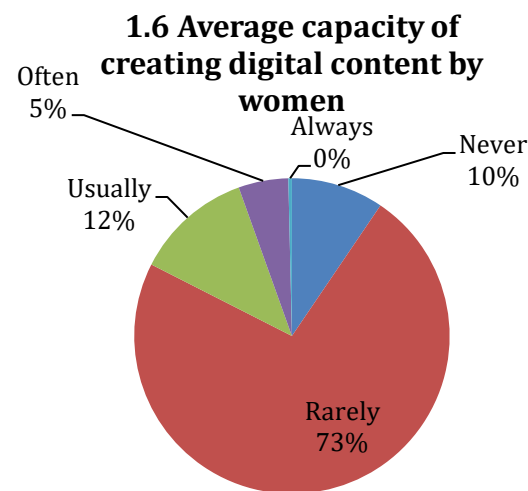
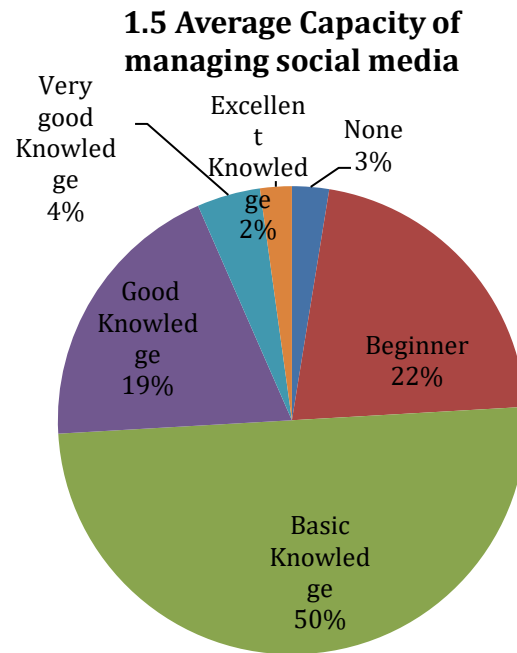


1.4 The Social Media



Имајќи го предвид капацитетот на жените од руралните средини за социјалните медиуми (прашање 1.5), тие одговорија дека од нив имаат основни познавања за управување со социјални медиуми (50%), а 22% од нив се почетници во управување со социјални медиуми. Само 25% од вкупно испитаниците се оценуваат како добри – многу добри – одлични корисници на социјалните мрежи. Во согласност со овие одговори (прашање 1.6), создавањето содржина е ретко (73%). Само 33/274 учесници одговориле дека обично создаваат содржина (12%) и 14/274 (5%) учесници често создаваат

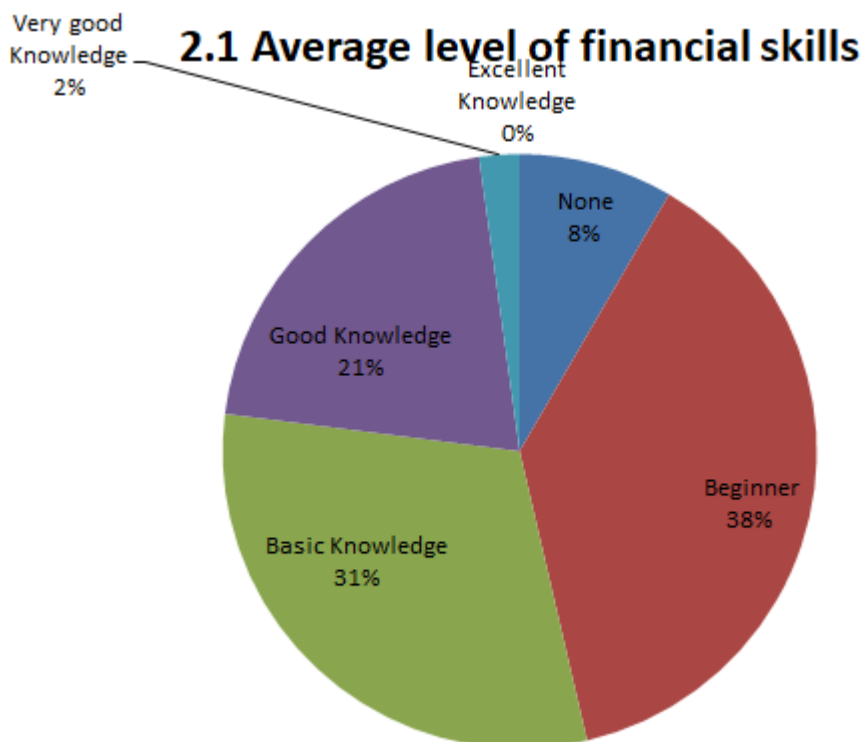
содржина, кога процентот на оние што никогаш не создаваат содржина е значително висок (10%).



Дел 3: Финансиска писменост

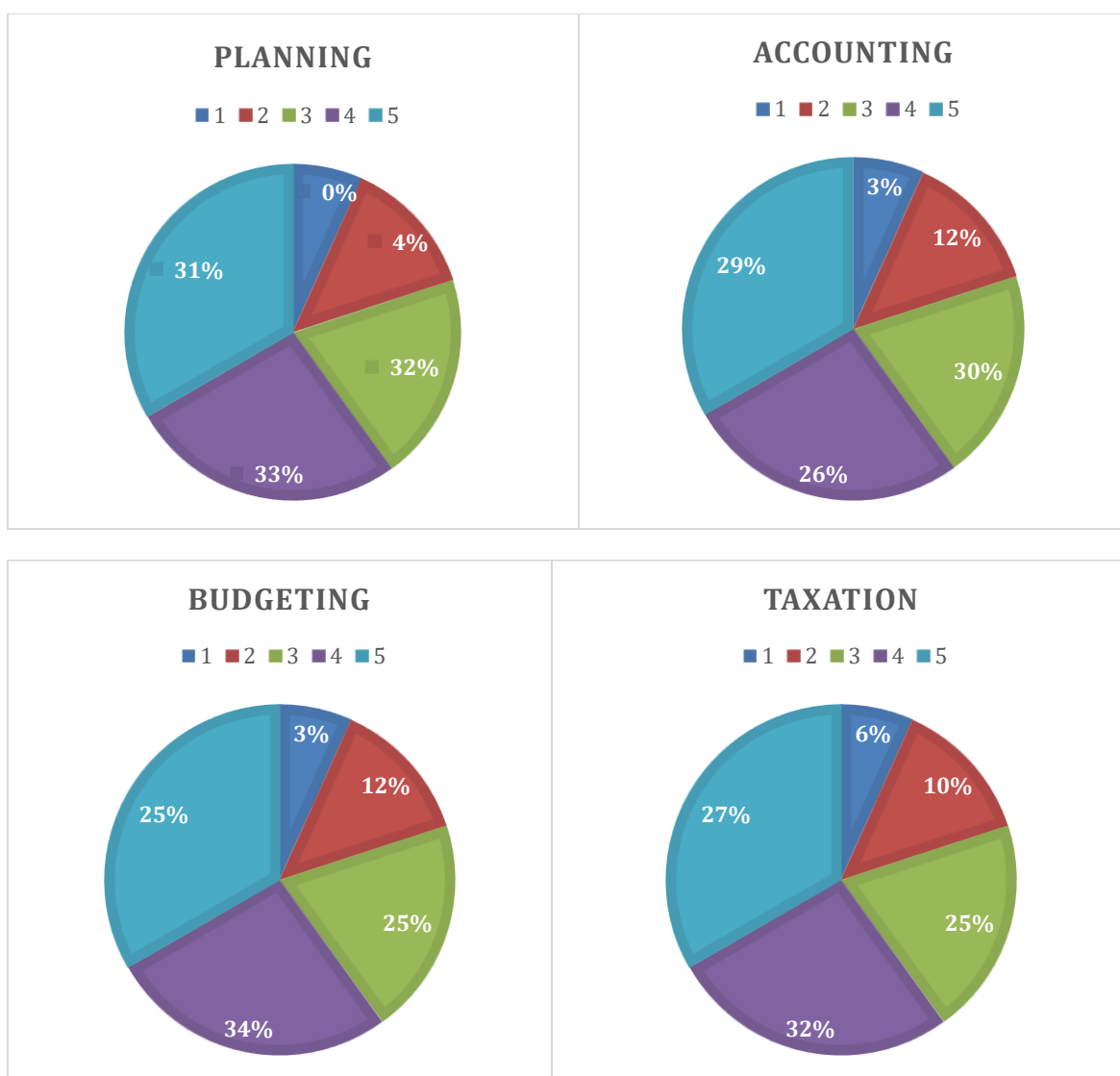
Во овој дел, целта е запознавање на учесниците/интервјуираните чинители со финансиската писменост и укажува на финансиските вештини неопходни во професионалниот живот на жените како значајни квалификации.

Поконкретно, на прашањето 2.1. поврзано со нивото на финансиски вештини кај жените во руралните средини, најголем дел од испитаниците (38%) одговориле дека нивото на познавање на финансиските вештини што го имаат е „почетник“. На следното ниво се оние со основни познавања (31%) и добро познавање само 21% од испитаниците. Вреди да се спомене дека 8% од испитаниците (23/274) немаат никакво знаење со оглед на било какви финансиски прашања.

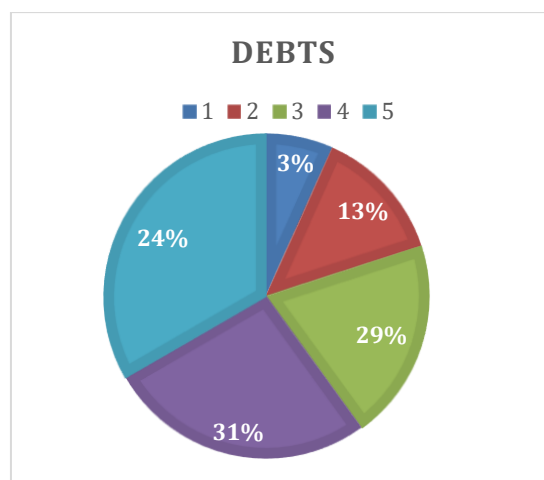
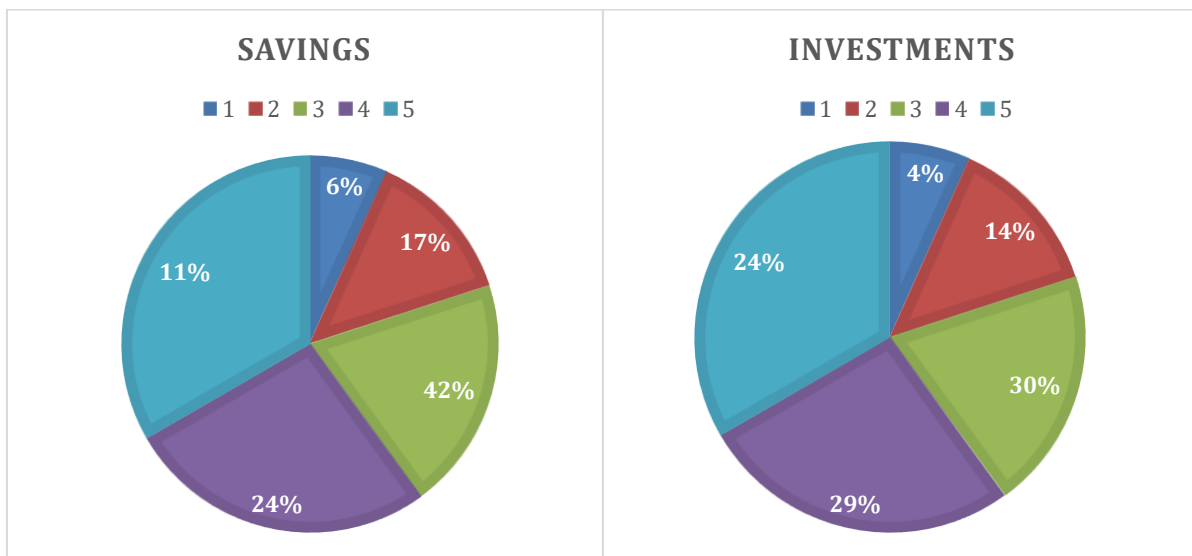


Прашањето 2.2. им дава можност на учесниците да проценат повеќе видови финансиски квалификации кои проектниот тим DigiWomen ги предложи според претходните референци и библиографија. Скалата дефинирана од 1=како помалку корисно/релевантно до 5=како најкорисно/релевантно. Значи, поседувањето знаења и вештини поврзани со планирање на финансиските прашања, повеќето од испитаниците го оцениле со 3,4 или 5, што значи дека вкупниот процент е 96% без никакво омаловажување меѓу 3-те највисоки опции. Од друга страна, познавањето на

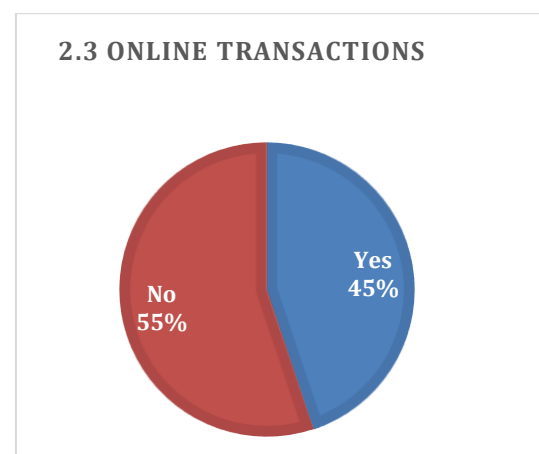
сметководствените прашања е оценето со 3,4 или 5 со процентот кој достигнува 85%. Тоа е на исто ниво на важност со претходната опција. Имајќи ги предвид вештините за буџетирање, повеќето испитаници (34%) навеле дека е корисно/важно (ниво 4), додека 25% го споменале или со ниво 3 или ниво 5. Во секој случај, буџетирањето е исто толку важно како и претходните вештини. Истото ниво на важност е и оданочувањето каде најголем дел од учесниците во истражувањето оценети со 3,4 или 5 со процентот кој достигнува вкупно 85%.



Другите финансиски квалификации предложени од проектниот тим се поврзани со заштедите, инвестициите и долговите. Поконкретно, нивото на важност 3 е оценето за двете вештини - 42% за заштеди и 30% за инвестиции - додека нивото 4 со 24% и 29% за секоја вештина следи. Последните вештини се однесуваат на управувањето со долгови каде што нивоата 3 и 4 споменуваат дека тие се толку важни како и другите.



На последното прашање дали жените од руралните средини прашале дали знаат да прават онлајн трансакции, 123/274 (45%) испитаници одговориле со да, додека 151 (55%) испитаници одговориле со не.

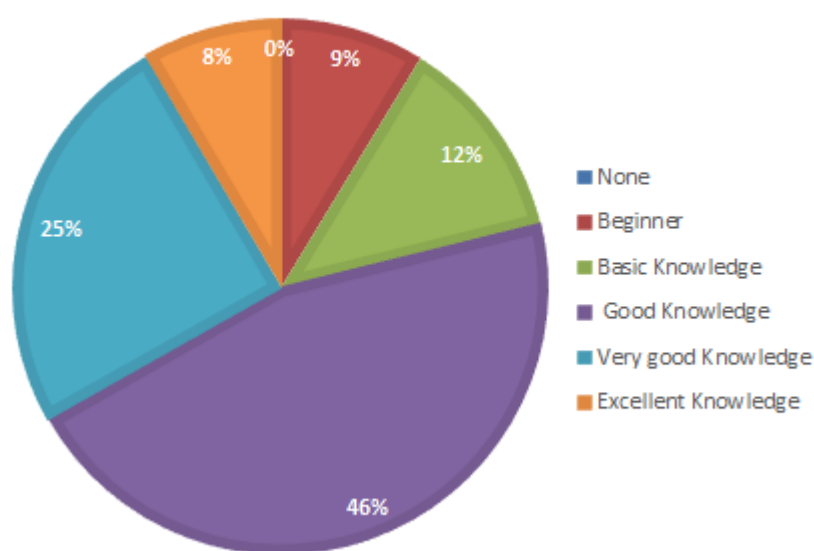


Дел 4: Земјоделска писменост

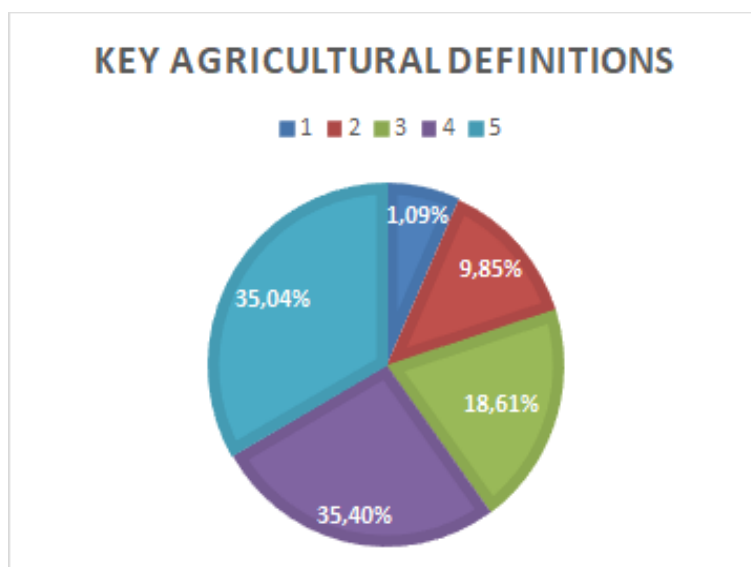
Во овој дел целта е запознавање на учесниците/интервјуираните чинители со земјоделската писменост и укажува на земјоделските вештини неопходни во професионалниот живот на жените како значајни квалификации.

Поконкретно, на прашањето 3.1. поврзано со нивото на земјоделски вештини кај жените во руралните средини, најголем дел од испитаниците (46%) одговориле дека нивото на знаење за земјоделските вештини што го имаат е „добро“. Во следното ниво има оние со многу добро познавање (25%) и основни познавања само 12% од испитаниците. Вреди да се спомене дека има 9% од испитаниците (23/274) кои имаат одлично познавање за било какви земјоделски прашања, додека речиси ист е процентот на „почетници“.

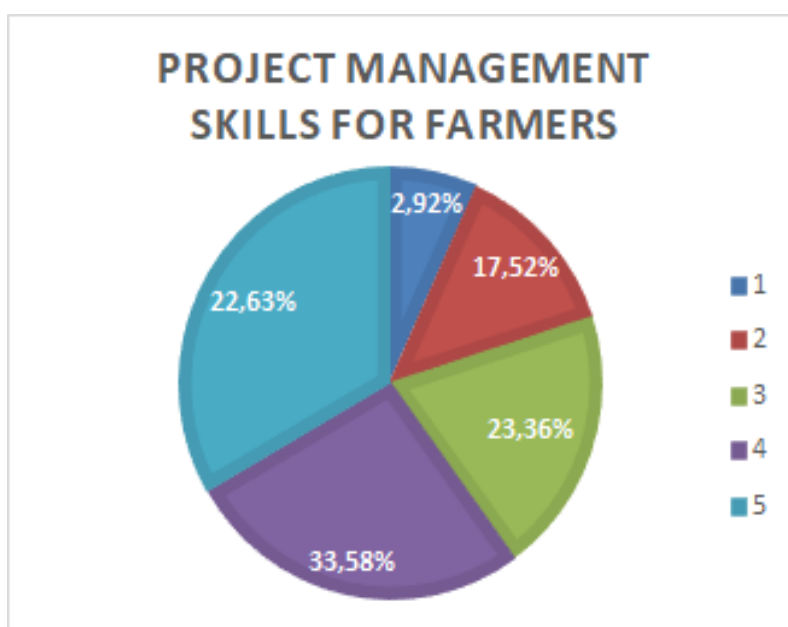
LEVEL OF AGRICULTURAL SKILLS/ KNOWLEDGE

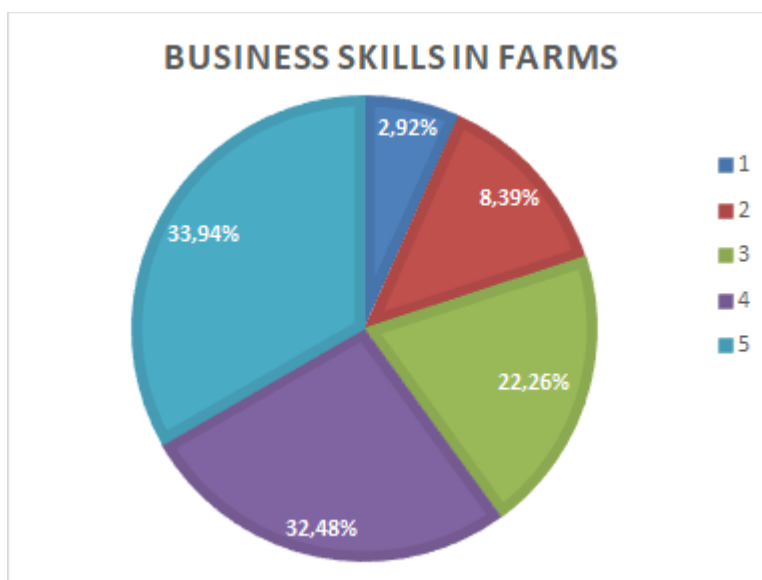


Прашањето 3.2. им дава можност на учесниците да проценат повеќе видови земјоделски квалификации кои проектниот тим DigiWomen ги предложи според претходните референци и библиографија. Скалата дефинирана од 1=како помалку корисно/релевантно до 5=како најкорисно/релевантно. Значи, поседувањето знаења и вештини поврзани со клучните дефиниции во Земјоделството по сектор (зелени култури, сточарство, млечни производи, органски) повеќето од испитаниците го оцениле со 3,4 или 5 што значи дека вкупниот процент е околу 90% без никаква обезличување. меѓу 3-те највисоки опции.

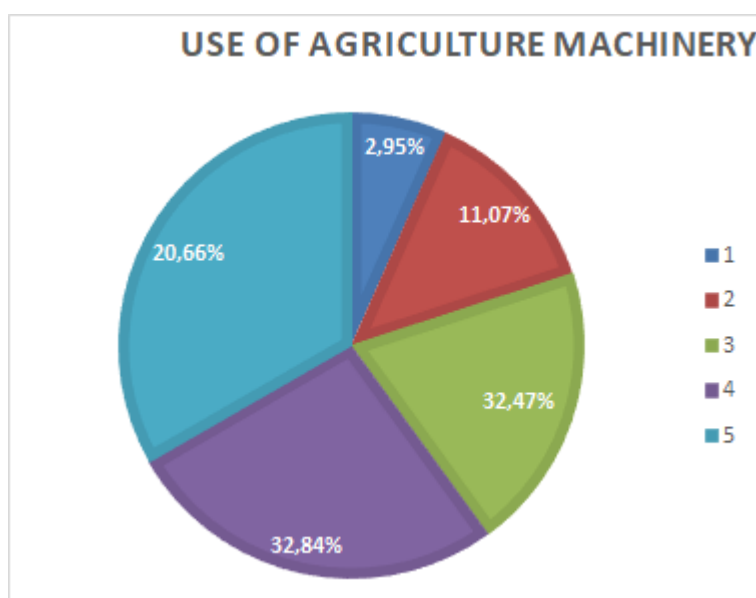


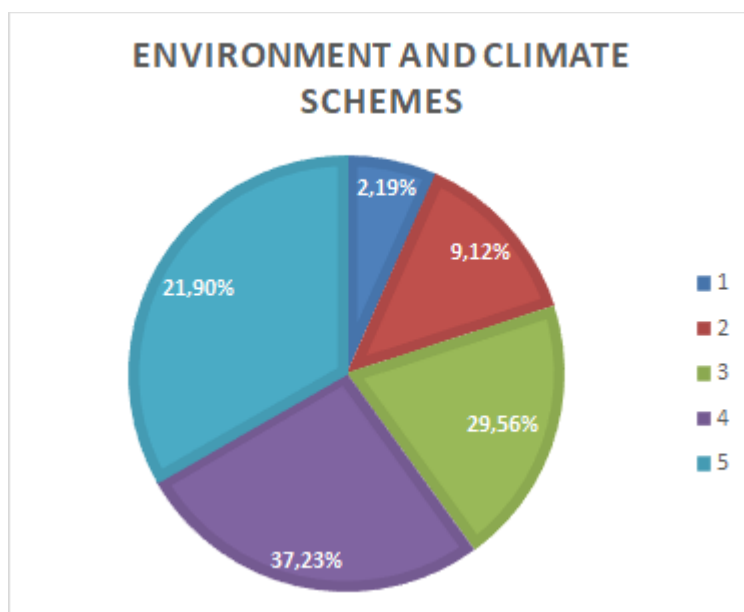
Од друга страна, стекнувањето знаења за вештини за управување со проекти за земјоделците или други сродни категории во секторот е оценето како 4 (34%) додека нивото 3 и 5 задржуваат проценти кои достигнуваат 46%. Тоа е исто толку значајно како и претходното. Во истата група на вештини има и деловни вештини кои одржуваат значително ниво во оценката бидејќи најголемиот дел од испитаниците ги оцениле со 4 и 5 (околу 64%), а потоа следи нивото 3 со околу 23%.



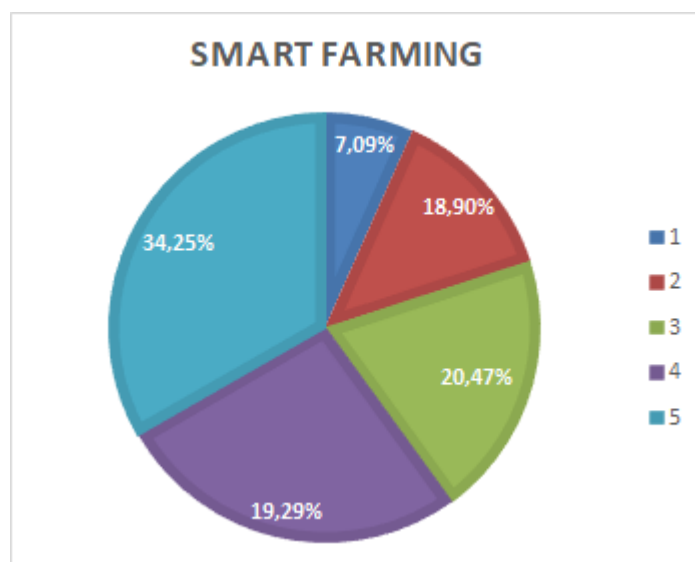


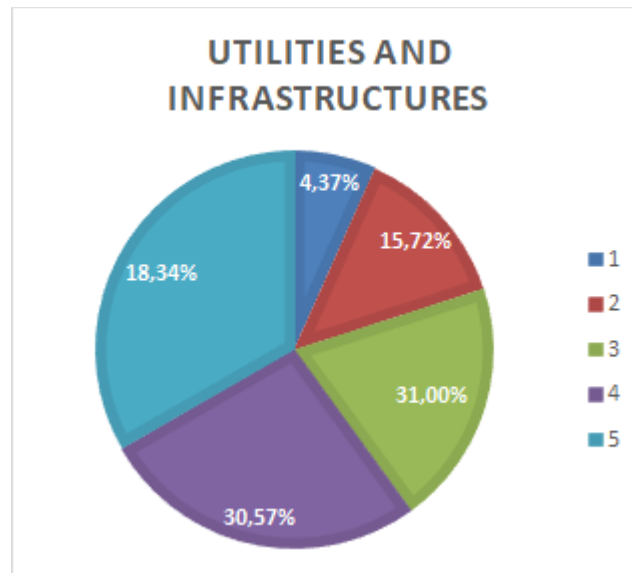
Имајќи ги предвид вештините за користење на земјоделска механизација, повеќето испитаници (вкупно 66%) навеле дека е многу корисно/важно (ниво 4 и 5), додека процентот на ниво 3 е подеднакво висок – 21%. Разгледувањето на еколошкиот аспект во земјоделството е исто толку важно и важно како и сите други вештини. Значи, во истите нивоа на важност треба да се стекнуваат шеми за животната средина и погодните климатски шеми како знаење – ниво 4 и 5 со 60% вкупно и 30% за ниво 3.





Во последниве години најсовремени квалификации во земјоделството се сите овие што се релевантни за паметното земјоделство. Овој актуелен тренд е прикажан во одговорите каде речиси 35% од испитаниците навеле дека е од големо значење за некој што сака да влезе на земјоделскиот пазар. Нивоа 3 и 4 со висок процент вкупно (41%) исто така. Исто така, инфраструктурата и сите комунални претпријатија во паметното земјоделство играат значајна улога во однос на земјоделските квалификации бидејќи нивоата 3, 4 и 5 задржуваат речиси 80% од одговорите на испитаниците.

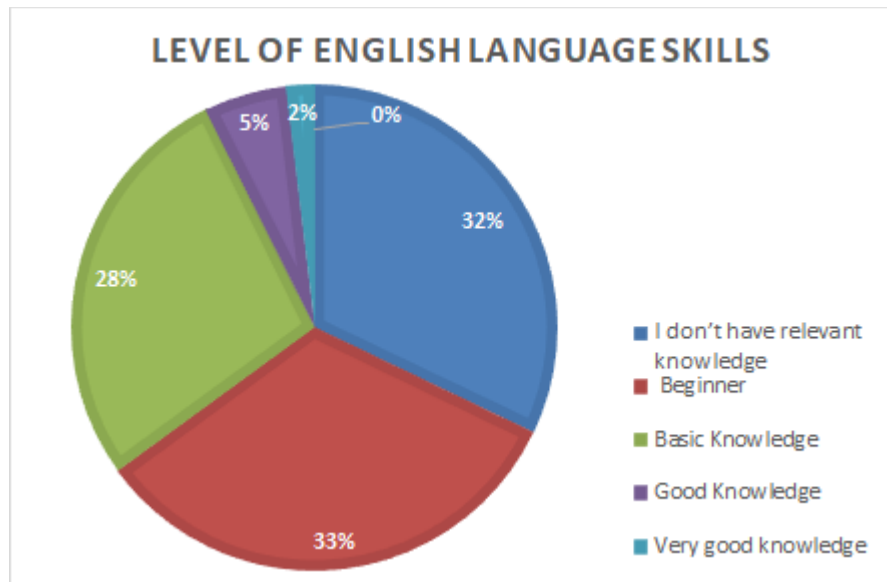




Part 5: Писменост за англиски јазик

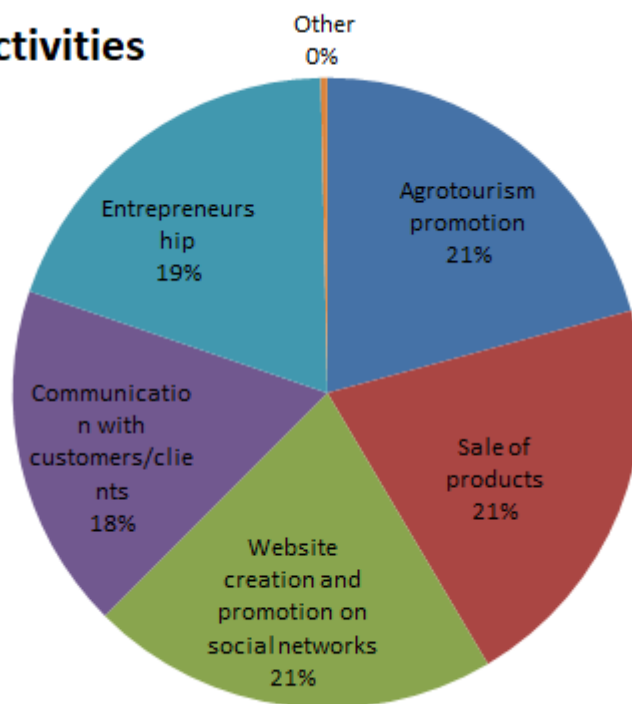
Во овој дел целта е запознавање на учесниците/интервјуираните чинители со писменоста на англискиот јазик и укажува на неопходноста од знаења и вештини за англиски јазик во професионалниот живот на жените како значајна квалификација.

Поконкретно, на прашањето 4.1. поврзано со нивото на познавање англиски јазик кај жените во руралните средини, повеќето од испитаниците (33%) одговориле дека нивото на познавање на англискиот јазик се споменува како „почетници“, а оние кои немаат релевантно знаење задржуваат значителен процент од 32%, а оние со основно ниво со 28%. Вреди да се спомене дека само 5% од испитаниците (15/274) имаат добро познавање, додека исклучително краток е процентот на оние со многу добро познавање на англискиот јазик.



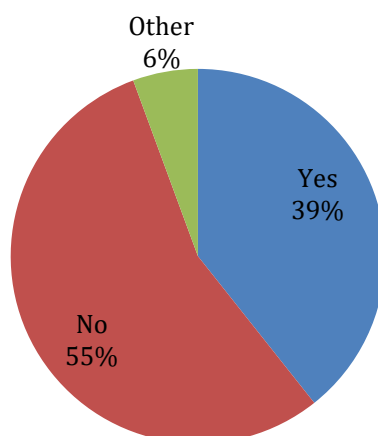
Во следното прашање 4.2, дали активностите би можеле англискиот јазик да биде корисен за жените во руралните средини, повеќето од испитаниците сметаат дека познавањето на англискиот јазик е корисно за промовирање на агротуризмот (21%), исти проценти од испитаниците сметаат дека познавањето на англискиот јазик е важно за продажба на производи и креирање веб-страници и онлајн промоција. Во истиот опсег, испитаниците сметаат дека англискиот јазик е важен за комуникација со клиенти/клиенти (18%) и за претприемништво (19%) додека само 3/274 сметаат дека познавањето на англискиот јазик е важно за сите горенаведени активности.

4.2 Activities

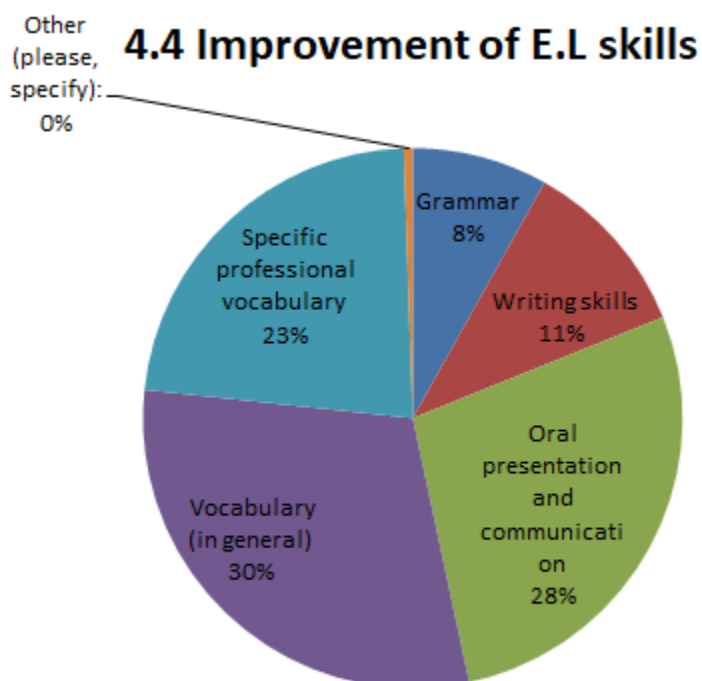


На прашањето дали жените од руралните средини имаат можност да учествуваат на курсеви по англиски јазик. 39% од испитаниците одговориле потврдно, додека 55% од испитаниците сметаат дека немаат можност да учествуваат на курсеви по англиски јазик, додека 6% одговориле со друго.

4.3 Opportunity of attending E.L. courses



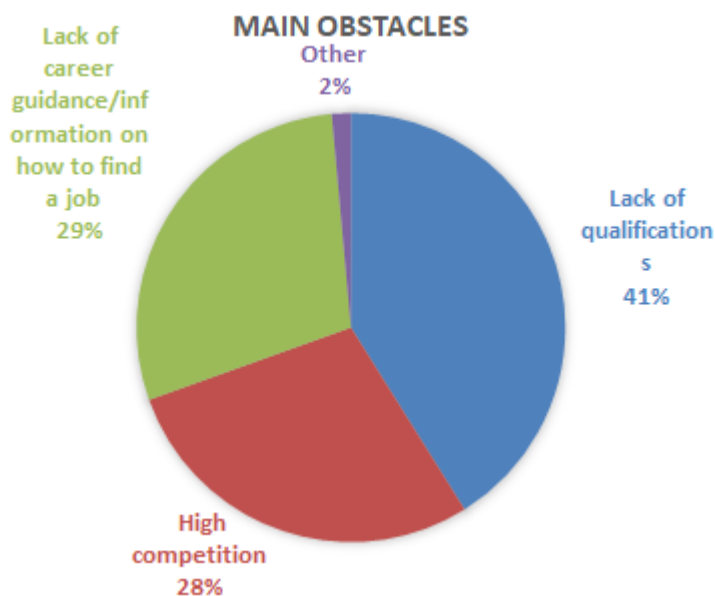
На следното прашање за тоа кои вештини на англиски јазик мислите дека треба да ги подобрат жените од руралните средини, повеќето од испитаниците во истражувањето (53%) одговориле на речникот. Во истата категорија 28% од испитаниците одговориле на усна презентација и комуникација, додека вештините за пишување и граматиката на англиски јазик се со вкупно 19%.



Дел 6: Вклучување на жените

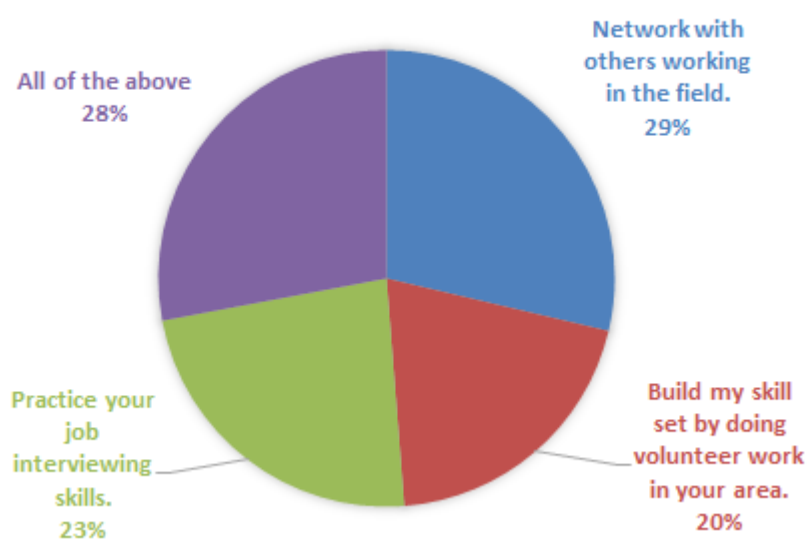
Овој дел се однесува на вклучување на жените кои доаѓаат од руралните области, во зависност од пречките со кои се соочуваат при влегувањето на пазарот на труд поради потребните квалификации во споредба со оние што веќе ги стекнале.

Поконкретно, во однос на прашањето на кое испитаниците одговориле за главните пречки со кои се соочуваат жените од руралните средини при влегувањето на пазарот на трудот, 41% од нив ја навеле недоволната квалификација. Исто ниво на важност се недостатокот на кариерно насочување или информации за тоа како да се најде работа (29%) и високата конкуренција (28%).

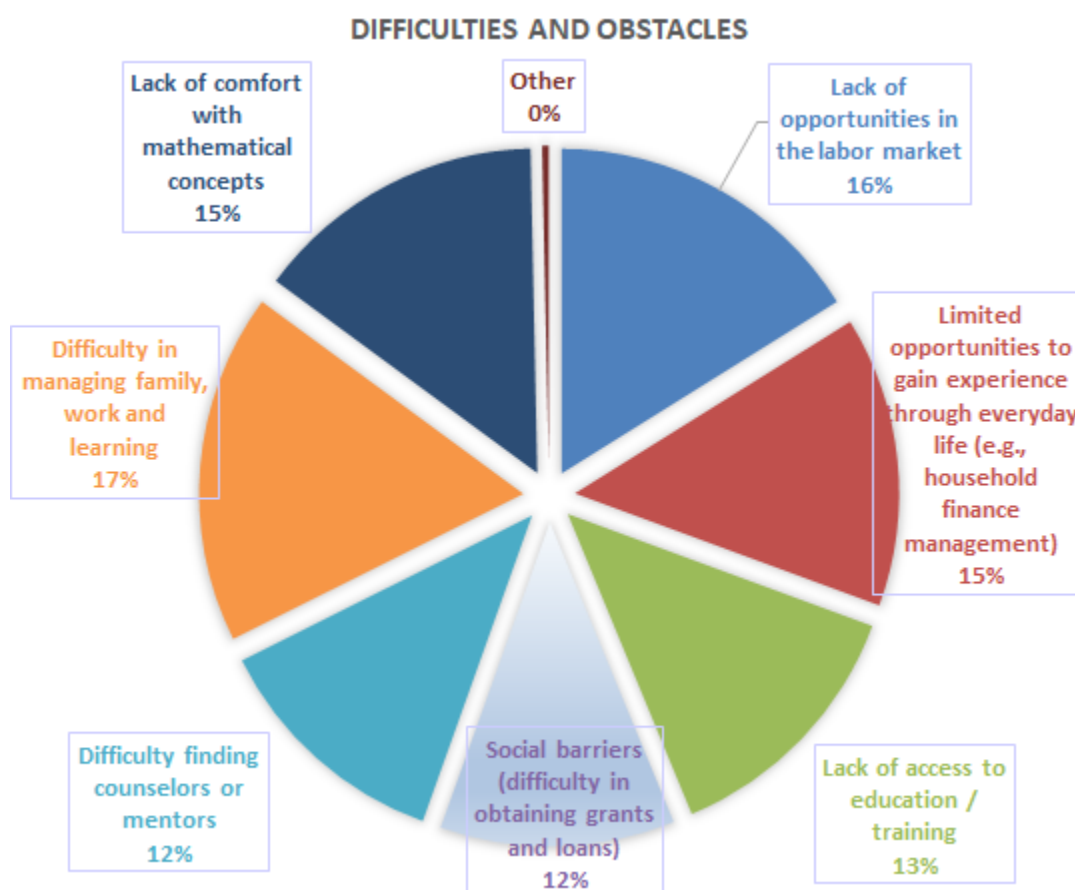


На прашањето кои активности на жените во руралните области би им ги зголемиле нивните шанси да ја добијат работата што ја сакаат, сите нивни одговори имаат повеќе или помалку иста важност како: вмрежувањето со другите кои работат на терен достигнува 29%, градење вештини поставени од волонтерската работа 20%, вежбањето на вештините за интервју за работа 23%, додека 28% од испитаниците сметаат дека сите горенаведени одговори ги зголемуваат шансите за добивање на посакуваното работно место.

STEPS FOR INCREASING THE CHANCES OF GETTING A JOB



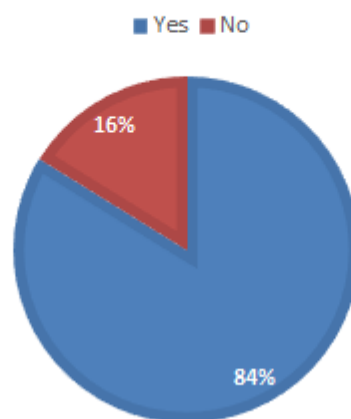
Поставеното прашње за главните потешкотии и пречки со кои се соочуваат жените од руралните средини се чини дека процентите на одговорите се во истиот опсег на важност. Поконкретно, малата разлика помеѓу првото прашање управувањето со семејство – работа – учење со 17% од одговорите и недостатокот на можности на пазарот на трудот достигнува 16%. Недостатокот на удобност со математичките концепти и ограничените можности за стекнување искуство преку секојдневниот живот (на пример, управување со финансиите во домаќинството) достигнуваат 15% за секоја од нив. Од друга страна, постојат потешкотии во наоѓањето ментори и советници, како и сепакви социјални бариери, што ги наведува да имаат потешкотии во добивањето грантови и заеми што и двете достигнуваат по 12% секое од нив. Имајќи го предвид сето горенаведено, недостигот на пристап до образование/обука со 13% се надоврзува како уште една значајна тешкотија за жените да ја добијат работата што ја сакаат.



Тековната анкета го вклучува следното „отворено“ прашање каде што учесниците имаат можност слободно да одговорат за тоа кои модули на писменост треба да ги стекнат жените од руралните средини за да влезат на пазарот на трудот. Повеќето од учесниците забележаа дека посебните деловни вештини како претприемништво - проектен менаџмент - маркетинг - комуникација - вештини и способности за прибирање финансиски средства се од големо значење за жените кои влегуваат на пазарот на трудот. Од друга страна, сите дигитални способности и вештини што жените можат да ги стекнат би биле значајни како квалификации. Конечно, вреди да се спомене дека пристапот до доживотното учење и специјализација може да се смета како дополнителна предност во професионалниот живот на жената.

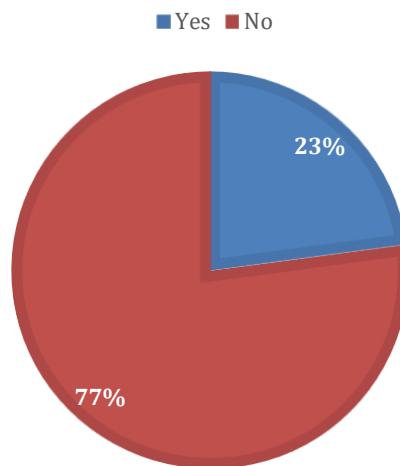
Кога учесниците беа прашани дали предложените писмености од проектот „DigiWomen“ се релевантни/кохерентни со потребите на целната група и можностите на територијата на секоја организација партнер, мнозинството од испитаниците одговорило позитивно (84%), додека 16% биле негативни.

ARE THE PROPOSED LITERACIES RELEVANT WITH THE NEEDS IN EVERY TERRITORY?



Последните две прашања се дали постои одредена програма за обука/курс/семинар обезбедена во секоја земја, мнозинството од учесниците одговорило со не (77), додека позитивните одговори биле само 23%. Тие програми/курсеви се ограничени и главно се однесуваат на методите за развој на претприемништвото.

TRAINING PROGRAMME IN YOUR AREA



е. Заклучоци

1. Мнозинството од испитаниците претставуваат учесници кои доаѓаат од земјоделските производни заедници на секторот за рурален развој.
2. Поголемиот дел од учесниците во анкетата со проектот DigiWomen нè доведоа до профилот на учесник кој припаѓа на возрастна група од 45-54 години, има степен на средно или завршено средно образование и е во брак.
3. Од друга страна, повеќето од учесниците во истражувањето се вклучени во темата на проектот DigiWomen повеќе од 10 години, што се чини дека тие имаат исклучително високо искуство и експертиза во обезбедувањето знаења и вештини на одредена група луѓе во заедницата или како претприемач или како искусен вработен.
4. Има помалку учесници со COO.
5. Имајќи ги предвид вештините и способностите од дигиталната писменост, истражувањето заклучува дека жените од руралните области треба да стекнат знаења и резултатите за:
 - а. Комуникација и соработка (одговарање на е-пошта, управување со визуелна содржина итн.)
 - б. Безбедност на интернет (апликации, онлајн трансакции итн.)
 - в. Создавање содржина во социјалните медиуми
 - г. Алатки за обработка (Microsoft Office, обработка на фотографии, итн.)
 - д. Управување со податоци/информации

6. Кога учесниците во анкетата е побарано да се самооценат, повеќето од нив одговорија дека имаат основни познавања за дигитални вештини со основен капацитет за управување со социјалните медиуми, ретко создавајќи содржина, иако речиси сите учесници користат социјални медиуми.
7. Клучно е да се спомене дека учесниците одговорија дека платформата LinkedIn не е селектирана и покрај фактот што таа е основна професионална платформа за социјални медиуми која може да придонесе за нивниот професионален профил.
8. Имајќи ги предвид вештините и способностите на финансиската писменост, истражувањето заклучува дека жените од руралните области треба подеднакво да стекнат знаење и квалификации за: планирање, сметководство, оданочување, буџетирање, инвестиции, долгови, заштеда.
9. Кога учесниците е побарано да се самооценат, повеќето од нив одговорија дека имаат основни или почетнички познавања за финансиски вештини со низок капацитет за правење онлајн трансакции.
10. Имајќи ги предвид вештините и способностите на земјоделската писменост, истражувањето заклучува дека жените од руралните средини треба да стекнат знаење и квалификации за:
 - а. Деловни вештини
 - б. Паметни земјоделски технологии
 - в. Клучни земјоделски дефиниции
 - г. Вештини за управување со проекти
 - д. Еколошки шеми
 - ѓ. Технички прашања (машини и инфраструктура)
11. Кога од учесниците е побарано да се самооценат, повеќето од нив одговорија дека имаат добро познавање на земјоделските вештини. Комбинирајќи го горенаведеното, истражувањето заклучува дека жените треба повторно да го проценат постојното знаење во земјоделски термини и дефиниции кои ги вклучуваат новите способности за паметно земјоделство.

12. Имајќи ги предвид вештините и способностите на писменоста на англискиот јазик, истражувањето заклучува дека жените од руралните средини треба да стекнат знаење и квалификации за:
- а. Речник
 - б. Усна комуникација и познавање на одредени изрази и термини.
13. Кога од учесниците е побарано да се самооценат, повеќето од нив одговориле дека имаат почетнички познавања на англискиот јазик. Комбинирајќи го горенаведеното, истражувањето заклучува дека жените треба повторно да го проценат постојното знаење на англискиот јазик за да може да го користат во веб-активности за развој/промоција на интернет.
14. Инклузијата на жените се однесува на одредени прашања со кои се соочуваат за да влезат на пазарот на трудот:
- а. Недостигот на квалификации и кариерно менторирање
 - б. Вмрежување со други кои работат на истото поле
 - в. Комбинација на семејни и работни прашања.
 - г. Недостаток на посебни курсеви според нивните потреби.
15. Главниот заклучок дека истражувањето на проектот DigiWomen е дека на жените кои доаѓаат од руралните области им е потребна поддршка за да го изградат својот професионален профил обезбедувајќи курсеви насочени кон нивните тековни потреби кои се лоцирани на:
- а. Комуникациски и вештини за соработка
 - б. Деловни вештини
 - в. Паметни и дигитални вештини

4. Идни знаења – вештини – способности

4.1 Дигитална Писменост

Достапноста на дигиталните услуги е од клучно значење за целосно искористување на потенцијалот на добрата инфраструктура. Во руралните области не се секогаш видливи придобивките што можат да обезбедат побрз развој, како на пример услуги за поддршка на здравствена и социјална заштита. Како резултат на тоа, може да бидат потребни различни решенија, особено за оние кои често бараат иновативно размислување и воспоставување на соодветна организациска структура специфична за контекстот. Еден таков клучен фактор кој има многу облици и може да го попречи развојот е недостатокот на дигитална писменост, како и недостатокот на можности за нејзин раст меѓу жените или руралните области.

I. Обука за ИКТ

Главната цел на примената на информатичко-комуникациски технологии (ИКТ) во земјоделството е да обезбеди информации релевантни за потребите на земјоделците во нивните социо-економски и биофизички околности. Со соодветна обука за ИКТ, земјоделците можат да ги користат за да ги согледаат информациите за пазарот, на пример секојдневно ажурирање на цените на земјоделските производи на локалните пазари во околниот округ, како една од најрелевантните ИКТ услуги. Ова може да им овозможи да продаваат по најголема можна пазарна цена, но уште поважно, може да ги понуди многу потребните информации за сточарството и млекарството. За да ги добијат тие придобивки и да го интегрираат решението во нивната земјоделска дејност, мора да се направат одредени промени и да се надминат бариерите; Треба да се подобри нискиот економски статус, да се подигне свеста за такви системи, да се спроведе обука за техничко знаење и многу важно, општите технички елементи - како што е интернет протокот во руралните области - мора да се подобрат.

II. е-Услуги

Голем број онлајн апликации со соодветна обука и знаење на корисниците ќе им овозможат на земјоделските професионалци, како и на пошироката јавност во руралните региони, да уживаат во пристап до оние основни услуги кои се неопходни за подобрување на земјоделските практики, намалување на нееднаквоста во пристапот за услугите меѓу руралното и урбаното население и севкупниот квалитет на живот. Избор од овие услуги на корисници може да се идентификува подолу како што следува;

II.a - е-Образование

Услугите за е-Образование имаат за цел да ги намалат бариерите за пристапот на руралното население до услугите за образование/обука и можат да бидат доста корисни и на ниво на образование и на ниво на заедница. На едукативен план тие можат да обезбедат онлајн платформа која ја поддржува работата на наставникот или обучувачот (на пр. организирање и поставување на педагошки материјал, создавање он-лајн библиотека на курсевите); работата на ученикот (на пр. онлајн пристап до библиотеката; on-line појаснувања и соработка); групната работа на пр. пристап до оддалечени лаборатории за експериментална работа. Покрај тоа, тие го зголемуваат запознавањето на младите и развојот на вештините во ИКТ, земјоделската технологија и општите нивоа на дигитална писменост. Во однос на заедницата, секој поединец има можност да користи онлајн услуги за учење понудени од различни провајдери (приватни и/или јавни), со што се развиваат нови вештини и способности кои водат до лично зајакнување и зголемување на вештините и знаењето на вработените во руралните региони додавајќи вредност на продуктивноста и конкурентноста на трудот. Овој модел вклучува функции како е-библиотеки, кои нудат пристап до знаења и извори на информации и овозможуваат локалното население (студенти, професионалци, итн.) да споделува поголем број ресурси.

II.б - е-Банкарство

Платформите за онлајн банкарство можат да го подобрат и овозможат пристапот до финансиски услуги и се од витално значење за руралните региони, особено оние кои се поизолирани. Апликациите за е-банкарство и м-банкарство можат да го трансформираат и реструктурираат обезбедувањето на формални услуги на банкарскиот сектор, нудејќи нови економични начини за испорака на традиционалните услуги со огромни придобивки за корисниците кои се прошируваат и на професионални земјоделски деловни практики и финансии, како и за лично живеење.

II.в - Социјално вмрежување

Развојот на комуникациските технологии одигра голема улога во зголемувањето на социјалната интеракција што се одвива помеѓу различните начини на комуникација, од поединец до поединец, од поединец до група, од група до поединец и група до група. ИКТ и интернетот може да се окарактеризираат како технологии со високо е-вклучување, што им овозможува на луѓето да воспостават врски со остатокот од заедницата или со други заедници. Е-инклузијата е од огромно значење за руралните региони, особено за оние кои се географски изолирани, што доведува до создавање на социјални мрежи. Ваквите мрежи се од клучно значење за зајакнување на социјалните

односи и вмрежување меѓу земјоделските професионалци и земјоделците од руралните заедници, но исто така може да се сметаат како важни платформи за ширење информации и зголемување на свеста за различни прашања од интерес на локално ниво.

II.г - Работа на далечина

Работата на далечина е важна апликација на онлајн комуникациските услуги и со ветувачки потенцијал во рурален контекст. Тоа е клучна алатка меѓу другите, за поголема флексибилност на работните места во време и простор. Новите работни структури независни од локацијата и времето сега нудат потенцијал за децентрализација на трудот преку различни шеми за далечинско работење. Работата на далечина, како моќен инструмент за „рушење на бариерите меѓу луѓето, местата, улогите и активностите“ (ЕК, 1999), што може да им користи на руралните региони со тоа што ќе ги направи атрактивни локации за развој на шеми за далечинско работење. Ова може да има значителни импликации во однос на создавањето на работа врз основа на географската дисперзија на бизнисите, силниот раст на работните места во услужниот сектор, реструктурирањето на социо-економските модели во руралните региони, моделите на производство и потрошувачка, како и комерцијалните и социјалните врски.

III. Автоматизирано земјоделство

Технологијата за автоматизација на земјоделието се занимава со главните прашања како што се: зголемената глобална популација, недостигот на работна сила и менувањето на барањата на потрошувачите. Тоа е форма на современо земјоделство што може да покрие рутински задачи користејќи технолошки откритија како што се модерни оранжери, прецизно земјоделство, вештачка интелигенција, автоматизација на жетвата, автономни трактори, сеење и плевеење и беспилотни летала. Придобивките од автоматизирањето на традиционалните земјоделски процеси се огромни, бидејќи тие се справуваат со прашања како што се преференциите на потрошувачите, недостигот на работна сила и еколошкиот отпечаток на земјоделството. Знаењето и способностите за автоматизација на земјоделието, исто така, даваат предности како што се намалување на човечките напори, високо еколошки пристап, зголемување на продуктивноста, униформност на работата, како и намалување на производните и оперативните трошоци.

4.2 Финансиска Писменост

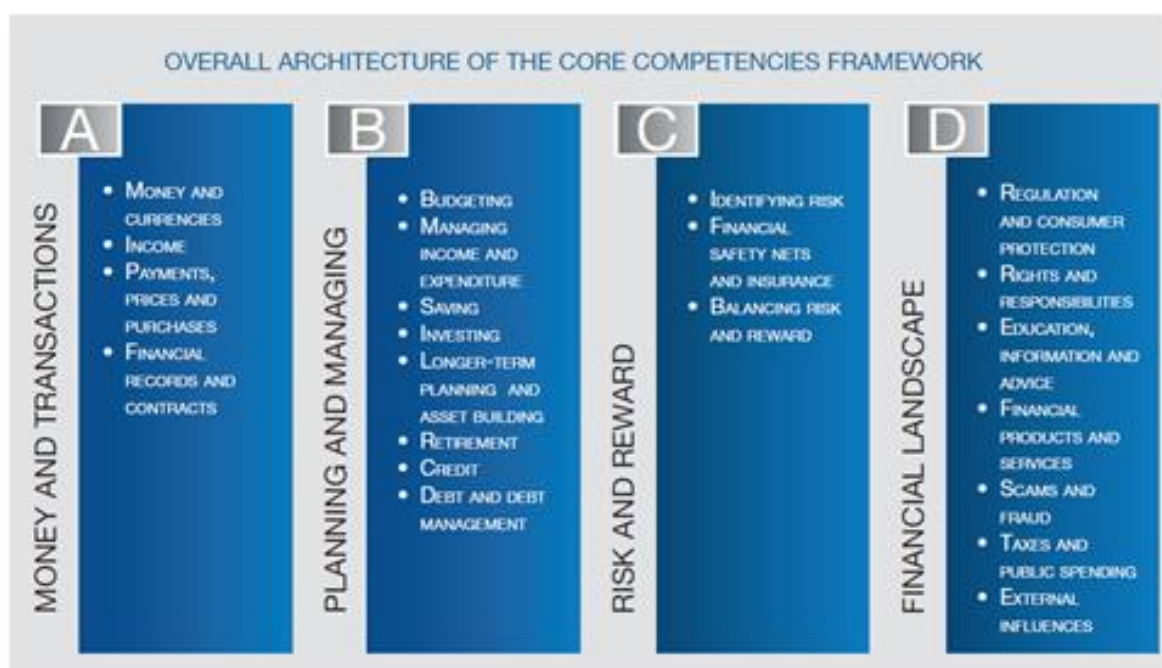
На глобално ниво, развиените и економиите во развој ја препознаа важноста на финансиската писменост како суштинска животна вештина за нивните граѓани, промовирајќи насочени образовни политики за финансиска писменост и иницијативи насочени кон зголемување на нивните способности на оваа тема.

За делокругот на проектот DigiWomen чија целна група ја сочинуваат жени од руралните области кои работат или сакаат да работат во земјоделскиот сектор како вработени или претприемачи резултатите од престижните меѓународни истражувања и студии кои се фокусираат и на:

- Финансиски вештини за возрасни;
- Анализирани се финансиските вештини за микро, мали и средни претпријатија (МСП) и потенцијалните претприемачи.

ФИНАНСИСКИ ВЕШТИНИ ЗА ВОЗРАСНИ

Истражувањето за финансиските вештини за возрасни спроведено од Меѓународната мрежа за финансиско образование на ОЕЦД (ОЕЦД/ИНФЕ), наредено од лидерите на Г20 во 2013 година, и идентификува „Рамка на основни способности“ која опфаќа четири главни области: а) Пари и трансакции; б) Планирање и управување со финансии; в) Ризик и награда; г) Финансиски пејзаж. За секоја од наведените области на содржина се дефинирани теми поврзани со основните способности, вклучувајќи знаење, однесувања и ставови.



Табела 1. Целокупна архитектура на рамката за основни компетенции ОЕЦД (2016) Г20/ОЕЦД ИНФЕ Рамка на основни компетенции за финансиска писменост за возрасни

Структурата е опишана подолу:

СОДРЖИНА	А - ПАРИ И ТРАНСАКЦИИ
КРАТОК ОПИС	Во оваа област се вклучени основните способности кои се однесуваат на: различни форми, видови, обем на пари и нивна искористеност; генерирање и управување со приходите; споредба на цените на давателите на услуги при купување; формата на плаќања; релевантноста на евидентирањето на финансиските информации за повикување и свесност за импликациите на договорите.
ВКЛУЧЕНИ ТЕМИ / СПОСОБНОСТИ	Пари и Валуте
	Приходи
	Плаќања, цени и набавки
	Финансиска евиденција и договори

СОДРЖИНА	Б - ПЛАНИРАЊЕ И УПРАВУВАЊЕ СО ФИНАНСИИ
КРАТОК ОПИС	Во оваа област се вклучени и дневните и долгорочните финансиски способности: креирање и управување со буџет, балансирање на приходите и расходите, важноста на штедењето, можноста за инвестирање, организација на пензионирање, користење на кредитот, управување со долгот.
ВКЛУЧЕНИ ТЕМИ / СПОСОБНОСТИ	Буџетирање
	Управување со приходи и расходи
	Штедење

	Инвестирање
	Долгорочно планирање
	Пензионирање
	Кредити
	Долги и управување со долгови

СОДРЖИНА	В - РИЗИК И НАГРАДИ
КРАТОК ОПИС	Во оваа област се опфатени надлежностите за откривање ризици, поставување финансиски мрежи за безбедност и балансирање на ризиците и наградите. Вклучени се и ризиците поврзани со финансиските производи и со друг вид на ризици (болест, инвалидитет, смрт, природни катастрофи, итн.)
ВКЛУЧЕНИ ТЕМИ / СПОСОБНОСТИ	Идентификување на ризици
	Финансиски заштитни мрежи и осигурување
	Балансирање на ризик и награда

СОДРЖИНА	Г- ФИНАНСИСКИ ПЕЈСАЖ							
КРАТОК ОПИС	Оваа област се однесува на финансиското опкружување како целина и капацитетот за работа во него: финансиска регулатива и заштита на потрошувачите; права и одговорности; пристап до финансиска едукација и информации; финансиски производи, услуги и компетенции да се направат соодветни избори; измами и превари; даноци и јавна потрошувачка; надворешни влијанија врз личните финансии							
ВКЛУЧЕНИ ТЕМИ / СПОСОБНОСТИ	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="625 952 1399 1048">Регулатива и заштита на потрошувачите</td> </tr> <tr> <td data-bbox="625 1048 1399 1144">Права и одговорности</td> </tr> <tr> <td data-bbox="625 1144 1399 1240">Едукација, информации и совети</td> </tr> <tr> <td data-bbox="625 1240 1399 1337">Финансиски производи и услуги</td> </tr> <tr> <td data-bbox="625 1337 1399 1433">Измами и стопански криминал</td> </tr> <tr> <td data-bbox="625 1433 1399 1529">Даноци и јавна потрошувачка</td> </tr> <tr> <td data-bbox="625 1529 1399 1628">Надворешни влијанија</td> </tr> </table>	Регулатива и заштита на потрошувачите	Права и одговорности	Едукација, информации и совети	Финансиски производи и услуги	Измами и стопански криминал	Даноци и јавна потрошувачка	Надворешни влијанија
Регулатива и заштита на потрошувачите								
Права и одговорности								
Едукација, информации и совети								
Финансиски производи и услуги								
Измами и стопански криминал								
Даноци и јавна потрошувачка								
Надворешни влијанија								

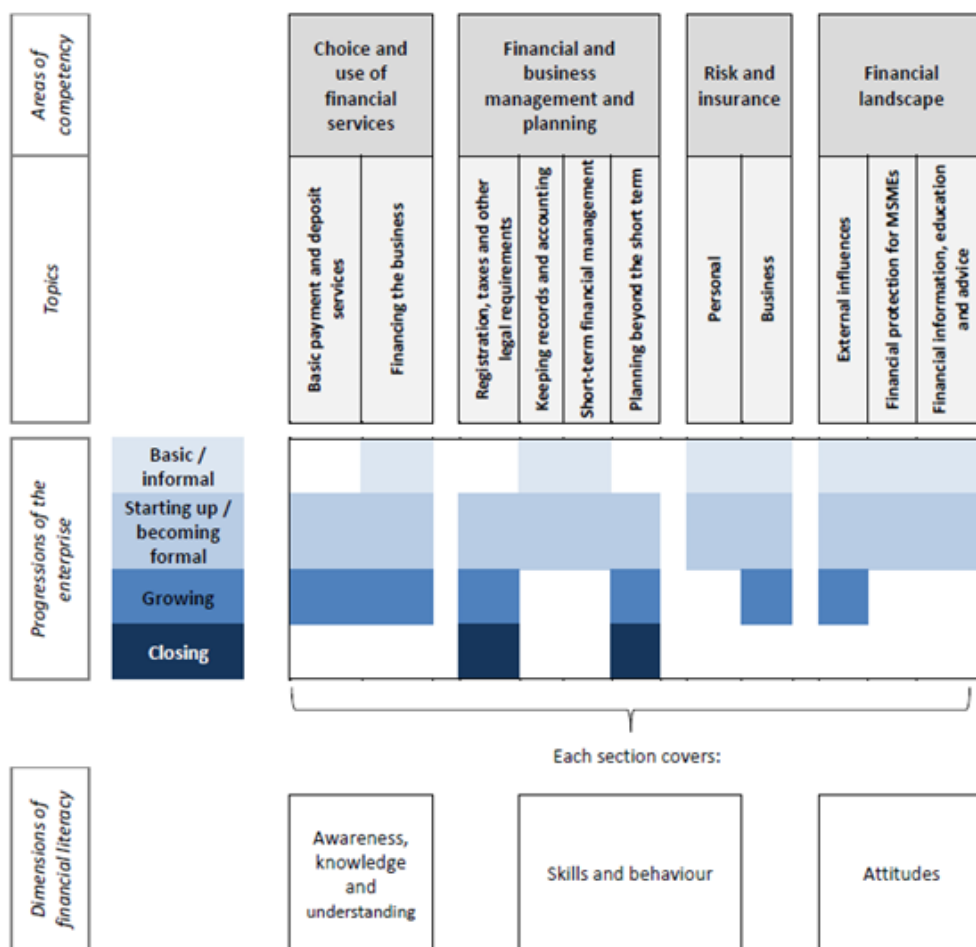
ФИНАНСИСКИ ВЕШТИНИ ЗА МСП И ПОТЕНЦИЈАЛНИ ПРЕТПРИЕМАЧИ

Преземајќи ја дефиницијата дадена од ОЕЦД ИНФЕ, кога се осврнуваме на финансиската писменост за МСП (мали и средни претпријатија) и претприемачите, зборуваме за: „комбинација на свест, знаење, вештини, ставови и однесување што потенцијалниот претприемач или сопственик или менаџер на мало или средното претпријатие треба да ги има за да донесе ефективни финансиски одлуки за да започне бизнис, да води бизнис и на крајот да обезбеди одржливост и раст“.

Специфична рамка фокусирана на релевантните способности за финансиска писменост што треба да се развијат/подобруваат од сопствениците на МСП, менаџерите или претприемачите кои сакаат да бидат претприемачи е развиена од ОЕЦД ИНФЕ, во согласност со моменталната состојба на бизнисот (почнување, работење, растење).

Рамката е фокусирана во четири области и за секоја од нив се дефинирани дополнителни теми. Како и рамката на основните способности за возрасни опишана во делот погоре, во секоја област и тема способностите се организирани во знаења, однесувања и ставови (димензии на финансиска писменост). Понатаму способностите се систематизираат според различните фази од развојот на претпријатието (основно/неформално; почетно/станување формално; растење; затворање).

Шема на структурата на рамката:



Табела 2. Целокупна архитектура на рамката за основни способности - ОЕЦД (2018), ОЕЦД/ИНФЕ Рамка за основни компетенции за финансиска писменост за ММСП

За обемот на проектот подолу се излистани способностите по области и финансиските теми/способности чија „длабочина“ треба да се модулира според растот на претпријатието.

ОБЛАСТ НА СПОСОБНОСТИ	А - ИЗБОР И КОРИСТЕЊЕ НА ФИНАНСИСКИ УСЛУГИ
ВКЛУЧЕНИ ТЕМИ СПОСОБНОСТИ /	Основни услуги за плаќање и депозит
	Финансирање на бизнисот

ОБЛАСТ НА СПОСОБНОСТИ	Б - ФИНАНСИСКО И ДЕЛОВЕНО УПРАВУВАЊЕ И ПЛАНИРАЊЕ
ВКЛУЧЕНИ ТЕМИ СПОСОБНОСТИ /	Регистрација, даноци и други законски барања
	Водење евиденција и сметководство
	Краткорочно финансиско управување
	Долгорочно планирање

ОБЛАСТ НА СПОСОБНОСТИ	В - РИЗИК И ОСИГУРУВАЊЕ
	Лични ризици и осигурување

ВКЛУЧЕНИ ТЕМИ / СПОСОБНОСТИ	Деловни ризици и осигурување
------------------------------------	------------------------------

ОБЛАСТ НА СПОСОБНОСТИ	Г - ФИНАНСИСКИ ПЕЈСАЖ
ВКЛУЧЕНИ ТЕМИ / СПОСОБНОСТИ	Надворешни влијанија
	Финансиска заштита за МСП
	Финансиски информации, едукација и совети

Извори:

PISA (април 2019), 2021 година аналитичка рамка за финансиска писменост и проценка достапна на: <https://www.oecd.org/pisa/sitedocument/PISA-2021-Financial-Literacy-Framework.pdf>

OECD (2016), G20/OECD INFE Рамка за основни способности за финансиска писменост за возрасни.

ОЕЦД (2018), ОЕЦД/ИНФЕ Основна рамка за способности за финансиска писменост за ММСП

4.3 Земјоделска писменост

Вработувањето на вистинскиот кадар е еден од најголемите проблеми со кои моментално се соочуваат земјоделците. Многу луѓе едноставно не би размислувале за кариера во земјоделието, додека повеќето земјоделски работници се според раѓање наместо да влегуваат во полето. Не може да се негира дека регрутирањето и задржувањето на персоналот се зголемен предизвик за земјоделскиот сектор во последниве години. Европската земјоделска работна сила се очекува да се намали за 28% помеѓу 2017 и 2030 година [1].

Традиционалната работа во земјоделството која често се перципира како напорна, валкана и тешка физичка работа - обично вклучува несоцијални часови, ниски примања и кариерата во индустријата несомнено е опишана како нискоквалификувана и ниско платена работа. Но, трансформацијата на земјоделскиот сектор преку напредок и иновации бара висококвалификувана работна сила.

Недостаток на стручност

Според неодамнешното истражување на компанијата Шел, речиси половина (45%) од земјоделските бизниси на глобално ниво признаваат дека се соочуваат со недостаток на експертиза и обука. Уште 31% рекле дека мислат дека нема доволно совети за тоа како најдобро да се одржува опремата за сегашниот персонал, додека 74% мислат дека несоодветната стручност на персоналот игра улога во дефектите.

Додека дел од решението е идентификување на проблемот како недостаток на знаење, земјоделските бизниси исто така открија дека не се сигурни каде да се обратат за помош. Над половина (54%) од фармерите рекоа дека чувствуваат дека моментално се соочуваат со недостаток на надворешна поддршка, додека 57% се согласуваат дека нивниот бизнис ќе има корист од поголема поддршка за одржување на опремата од надворешни добавувачи. Уште шест од 10 (62%) се за дополнителна обука за ефективно подмачкување на опремата за нивниот персонал за одржување.

За да се обезбедат земјоделците во иднина и да се промовира доживотна кариера во секторот, работодавачите во земјоделството треба да се прилагодат на овие потреби. Имено, преку нови и привлечни начини да ги вклучат потенцијалните вработени и да им се понуди најефективната обука за работа во овој сега високо технички сектор.[2]

Поради технологијата, земјоделството драстично се промени во изминатите 50 години. За да бидат во тек со времето што се развива, земјоделците ќе мора да го променат и начинот на кој управуваат со својот бизнис и со своите вработени во иднина.

Вработување и управување со работната сила

И покрај тоа што количината на работна сила што се користи во производственото земјоделство со децении се намалува, подобрувањето на ефикасноста на работната сила и пронаоѓањето на „вистинските луѓе“ за „вистинските работни места“ останува императив за успехот на фармите. Општо земено, ефикасноста на трудот може да се подобри со инвестирање во повеќе капитал по работник и/или усвојување на технологии кои бараат помалку труд. Бидејќи фармите го зголемуваат капиталот по работник, особено во денешното опкружување каде што многу од новите технологии користат автоматизација, важно е да се процени дали вработените во фармата ги имаат

потребните способности и вештини за целосно искористување на новите технологии. Како што забележаа Лангемаер и Боелје, технологијата е клучен двигател кој влијае и на финансиските перформанси и на консолидацијата во производственото земјоделство.

Прецизното земјоделство ќе бара различен (или барем подобрен) „ментален модел“ на менаџерот на фармата и работната сила на фармата. Изборот и користењето на прецизни земјоделски алатки и технологии бара зголемено вреднување и разбирање на науката и донесување одлуки засновани на факти. Ова вклучува понапредно разбирање на биолошките и физичките науки за да се носат овие одлуки и способноста да се користат алатки за анализа на податоци и квантитативна анализа како што се статистичка анализа и модели за оптимизација за да се донесат овие одлуки. Затоа е од суштинско значење да се донесат нови способности и вештини во фармата на иднината.

Проценка на вештини

Еден од начините да се справите со нови технологии во земјоделието е да се изврши проценка на вештини, едноставна проценка на способноста на секој поединец да изврши одредена вештина или група на вештини. Проценката на вештините мери што можат вработените да направат и притоа не прави разлика дали тие вештини се стекнати преку образование или преку искуство. Проценките на вештините често се користат при регрутирање, за развој на кариера и при брзо усвојување на нови технологии кои бараат нови вештини, преквалификација или надградба.

Исто така, важно е да се проценат [производствените вештини](#) и [вештините за практикување на управување](#). За производствените вештини, Лангемаер ја истакна важноста од користење на пакет технологии кои обезбедуваат најефикасна употреба на влезните средства, вработување консултанти за да помогнат во тешките или сложени производствени проблеми и подготвување на клучните мерки за ефикасност на производството. При користењето на вештините за управување со практики, Лангемаер разговараше за важноста од развивање стратешки план кој ги идентификува „стратешките прашања“. Една од компонентите на стратешкиот план е редовна проценка на технолошките потреби за бизнисот и финансиски план кој испитува како бизнисот ќе плати за новите технологии.

Недостаток од вештини

Појавата на прецизното земјоделство и особено технологиите за автоматизација брзо ја менува природата на работата за сите бизниси, вклучувајќи ги фармите. За да ја задржат конкурентската предност операторите на фармите ќе треба да преземат поактивна улога во идентификувањето на способностите и вештините потребни за бизнисот и да развијат

механизми за регрутирање, обука и задржување на вработените. Како дел од проценката на вештините, важно е да се идентификува јазот во способностите и вештините и да се одреди како бизнисот ќе ги реши овие недостатоци.

Табела 1 ги илустрира тековните способности и вештини со потенцијалните идни вештини потребни во производственото земјоделство. Оваа табела е адаптирана од Willcocks (2020). Да резимираме за табелата, вештините поврзани со оние вештини што е тешко да ги имитираат машините (на пр. креативност, лидерство, стратешко позиционирање и толкување на податоци и информации од прецизните земјоделски технологии) ќе бидат клучни за фармите во иднина. Индивидуалните фарми треба да проценат дали имаат некој кој ги има овие способности и вештини. Ако не го сторат тоа, дали би било можно да ги стекнат овие вештини со договори со трети страни? Повеќе опции поврзани со развојот на работната сила во иднината се дискутирани подолу. Од гледна точка на управување со времето, една од предностите на тековните трендови во автоматизацијата е тоа што може да ги ослободи вработените да потрошат повеќе време на нивните карактеристични човечки способности и вештини (на пр. интерпретација на податоци и информации од прецизни земјоделски технологии) наместо на предвидлива физичка работа, потенцијално зголемување на продуктивноста на трудот.

Во однос на околината на работната сила, развивање на начин на размислување за доживотно учење, нагласување на соработката и осигурување дека имаме персонал кој е одговорен за лидерски задачи, за надзор и обука на вработените и за развивање стратегија за набавки и целосно искористување на прецизните земјоделски технологии се важни. Опциите за градење на работната сила на иднината вклучуваат преквалификација на сегашните вработени, прераспоредување на вработените за да можат да се фокусираат на идните потребни вештини, ангажирање поединци со специфични вештини за автоматизација, склучување договори со надворешни страни за дел од потребните вештини за автоматизација и отстранување на вештините кои не се толку релевантни како што биле некогаш. Дури и со мала работна сила, фармите најверојатно ќе користат комбинација од овие опции наместо само една од опциите.

Земјоделците знаат дека земјоделството се менува многу брзо. Усвојувањето на прецизните технологии за земјоделство и автоматизација (на пример, роботика, дрони, автономни машини) ќе биде критично за конкурентската предност на фармите. Секоја фарма треба да оцени дали има работна сила за целосно искористување на паметните технологии во земјоделство и автоматизација или да развие план за пристап до овие способности и вештини од надворешна страна.[3]

Конечно, семинарот EIP-AGRI „Нови вештини за дигитално земјоделство“ се одржа во Аранхуез (Шпанија) на 5 и 6 февруари 2020 година. Настанот беше организиран во соработка со шпанското Министерство за земјоделство, рибарство и храна. На настанот учествуваа 149 учесници од 27 европски земји. Во текот на последните 6 години, неколку EIP-AGRI настани се осврнаа на можностите и предизвиците на дигитализацијата во земјоделството. И покрај признавањето дека дигитализацијата на европското земјоделство всушност се случува, овие настани покажаа дека степенот до кој новите технологии се применуваат на теренот е всушност ограничен. Меѓу клучните бариери за пошироко технолошко прифаќање секогаш се споменуваше една: недостатокот на соодветно знаење и вештини.

Овие шест домени на вештини може да се наведат според нивното место во процесот на прифаќање технологија:

- Став и отворен ум
- Сеопфатно управување
- Комуникација и соработка
- „Премостување“
- Дигитална писменост
- Напредни дигитални вештини [4]

Извори:

1. [EU agricultural outlook: European agricultural labour and total income expected to decrease by 2030](#)
2. www.shell.com
3. Langemeier и Boehlje, Универзитетот Пердју
4. EIP-AGRI Семинар: Нови вештини за дигитално земјоделство ФИНАЛЕН ИЗВЕШТАЈ ЈУНИ 2020

4.4 Англиски Јазик

Потребата да се знае странски јазици е препознаена низ целиот свет, а англискиот јазик е доминантен бидејќи тој претставува главен официјален јазик во многу области - бизнис, воздухопловство, наука итн. Недостигот од познавање англиски јазик може да резултира во или да доведе до добивање послабо платена работа, губење на работата, неможност да се биде конкурентен на пазарот на трудот или да биде неспособен да работи со сопствената компанија или услуги на меѓународно ниво. Општо земено, со познавање на англискиот јазик, бизнис, компанија или поединец може да ги прошири

своите хоризонти и да се прошири не само на национално ниво, туку и во странство. Така, писменоста на англискиот јазик треба да се зајакне во различни области дури и за жените кои доаѓаат од или работат во руралните области. Современиот тренд е да се комбинираат различни животни вештини со англискиот јазик за да може да се постигне успех не само на национално ниво, туку и да се допре до меѓународната публика и потенцијалните клиенти или вработени.

1. Стручен англиски јазик

Во земјоделството, многу е важно да се познава специфичен професионален англиски јазик кој се занимава со различни области од земјоделството, на пр. земјоделство, агротуризам, производство на домашни или био производи итн. Освен општ англиски, неопходен е и овој англиски за специфични цели. На сопствениците на земјиште, работниците, почетниците, бизнисмените и деловните жени им е потребен таков специфичен англиски за да можат да комуницираат со изведувачите, добавувачите, клиентите, работодавците, вработените и слично.

Многу важна област на англискиот јазик за земјоделството е речникот. Зборовите, изразите и фразите што се користат во овој контекст се единствени и се користат во врска со реалностите, предметите и концептите што се случуваат во земјоделството. Обичен човек можеби не знае што значат шап и лигавка, жнеење жетва, добиток, колење, наводнување или други зборови и изрази, иако тој или таа може да биде многу умешен и искусен говорник и корисник на јазикот. Сепак, луѓето кои работат во земјоделството треба да се запознаат со земјоделскиот речник бидејќи тоа може многу да го олесни нивното меѓусебно разбирање.

2. Деловен англиски јазик

Иако не е директно поврзано со полето на земјоделството, познавањето на деловниот англиски јазик се чини дека е од доста големо значење за одредени земјоделски сектори, особено во продажбата на производи и агротуризмот, кој вклучува изнајмување сместувачки капацитети или обезбедување на различни слободни активности за соработниците и муштериите.

За луѓето кои работат во земјоделството, следните вештини за деловен англиски јазик може да се сметаат за многу важни:

- Пишување полу-формални и формални пораки,
- Телефонски повици,
- Постапување по жалби,
- Давање презентации,
- Аплицирање за работа, и
- Вработување и отпуштање луѓе.

Сите горенаведени вештини се комбинација на деловни вештини и познавање на англискиот јазик и може да бидат значајни или дури суштински и за земјоделските работници, во зависност од нивната точна работна позиција и нивото на стаж.

Овие вештини често се инкорпорирани во часовите по англиски јазик, на пр. учениците често треба да дадат презентации како дел од нивното привремено или последно оценување, тие треба да вежбаат телефонски повици во парови итн.

3. Комуникациски вештини

Исто како што рече психологот Ватцлавик: „Не можете да не комуницирате. Секое однесување е еден вид комуникација“. Тоа значи дека комуницираме со другите во секој момент од нашиот живот.

Општо земено, комуникациските и говорните вештини се сметаат за едни од најважните во учењето и предавањето странски јазици. Така е и во областа на земјоделството. Вработените во земјоделството во руралните средини, работодавачите и жителите на руралните области треба да комуницираат, без разлика дали тоа е работодавач со вработен или обратно, компанија со своите соработници/муштерии, колеги меѓу себе, виртуелна комуникација на каналите на социјалните медиуми или тракторист на случаен минувач. Затоа, комуникацијата треба да се подели на писмена и усна, како и формална и неформална. Според Cambridge Assessment English, работодавците од целиот свет велат дека најважната јазична вештина е читањето (во 12 индустрии), а потоа зборувањето (во осум индустрии). Сепак, сите споменати типови на комуникација може да бидат важни за секој работник од рурална средина согласно нивното точно занимање, стаж, подреден или надреден, број на соработници и слично. Официјалниот говорен англиски јазик може да биде корисен за агротуристички хотел/рецепционер за пензија, додека неформалниот пишан англиски може да биде важен за администратор на веб-страница на Фејсбук на одредена фарма.

4. Меки вештини

Меките вештини се од суштинско значење во денешниот свет. Добрата вест е дека тие можат да се подобрат, вежбаат и вежбаат и при учењето странски јазик. Меките вештини (понекогаш исто така наречени „животни вештини“ се на пример:

- соработка,
- тимска работа,
- убедување,
- алтернативи за мерење,
- свесност за културата,
- читање за разбирање на суштина,
- активно слушање,
- учтиво согласување и несогласување,
- критичко размислување итн.

Горенаведените вештини можат многу лесно и природно да се вклучат во наставата по англиски јазик бидејќи работата во парови и групи е неизбежен дел од часовите по англиски јазик, изборот на најдобрата стратегија е доста честа појава во активностите каде што учениците треба да одлучат за најдобрата опција за одредена личност или да

го најде најдоброто решение за одредена ситуација, или да проучи неколку извори за есеј или теза и да ги најде основните информации или целокупното значење што тие можат да ги користат.

Ваквите активности можат да станат доста корисни и корисни и во земјоделството бидејќи, како што вели познатата поговорка „Никој не е остров“ и сите ние треба да соработуваме за да бидеме успешни. Клучот за светот и задоволувачката кариера е да се комуницира и да се соработува со други луѓе внатре и надвор или на полето на студирање или работа и стратегиите насочени кон меки вештини можат да помогнат да се зајакне независноста, самопочитта, самодовербата и генерално да се развие личноста во соодветна насока.

5. Англиски јазик за социјални медиуми

Врз основа на резултатите од прашалникот, очигледно е дека испитаниците од нашето истражување ја разбираат и ја признаваат важноста на каналите на социјалните медиуми, на пр. Фејсбук, Твитер или Инстаграм. Така, можеме да сметаме дека активностите и вештините како што се создавање содржина на социјалните медиуми или рекламирање се од големо значење. Иако е неопходно прво да се запознаете со техничките вештини, доколку сакате да напредувате и да преминете на следното ниво, потребна е употреба на англиски јазик во објавите на социјалните мрежи, напишите и опишите на фотографиите за да се допре до интернационалната публика.

Овие вештини се силно поврзани со пишаната форма на јазикот. Затоа, главниот фокус треба да биде на граматиката, морфологијата и правописот, како и на стилистиката, бидејќи објавите на социјалните мрежи можеби нема да привлечат внимание освен ако не се привлечни, лесни за читање, позитивни, мотивациони и оптимистички.

Севкупно, препорачуваме да се наведат таканаречените „јас-можам“ кои треба да се постават според целната група на проектот и на тој начин да се развие многу корисна наставна програма со цел колку што е можно да се подобри вработливоста на сите луѓе кои учествуваат во проектот.

Извори:

Англиски јазик за оценување на Кембриџ. 2021.: Кои вештини на англиски јазик се потребни за во иднина? Достапно на: <https://www.cambridgeenglish.org/learning-english/parents-and-children/information-for-parents/tips-and-advice/which-english-language-skills-are-needed-for-the-future/> /цитирано 1 јули 2021/

Глобална скала за наставници по англиски јазик, Прирачник. 2021. Достапен на: <https://www.pearson.com/english/about/gse/teacher-toolkit.html> /цитирано 1 јули 2021/

Попе, Никола. 2019. Англиски за вработување: Какви ќе бидат работните места на иднината Достапно на: <https://www.english.com/blog/english-for-employability-what-will-jobs-be-like-in-the-future/> цитирано 29 јуни 2021/

5. Политики – Иницијативи

а. Словенија

Земјоделската комора во Словенија

Мисијата на Земјоделската комора во Словенија е да го застапува јавниот интерес, интересите на индустријата и членовите на Стопанската и индустриската комора на Словенија за да се обезбеди развој на земјоделството, шумарството и руралните области, како и здрава животна средина и здрава безбедна храна за целото население.

Целите за кои е формирана и функционира Комората се:

- Заштита и застапување на интересите на земјоделството, шумарството и рибарството
- Советување на физички и правни лица кои се занимаваат со земјоделски, шумарски и риболовни дејности
- Промовирање на економично и еколошки земјоделство, шумарство и рибарство.

Земјоделската комора во Словенија:

- Ги застапува интересите на членството во законодавните процедури
- Обезбедува бесплатни технички, правни и економски совети во земјоделството и шумарството
- Обезбедува координација на две јавни служби - земјоделско советување и контрола и селекција во сточарството
- Ги информира членовите и пошироката јавност за актуелните настани во земјоделството и шумарството (конференции за печат, соопштенија за печат, стручни написи во различни списанија и онлајн, бесплатен билтен „Зелена земја“)
- Ги промовира селата, земјоделството, шумарството и рибарството (учество на саеми, организирање тркалезни маси, конгреси, настани....)

Словенечка Програма за Рурален Развој 2014–2020 година

Горе споменатата програма во Словенија финансираше акции според пет од шест приоритети за рурален развој. Фокусот на секој приоритет е објаснет накратко подолу:

Трансфер на знаење и иновации во земјоделството, шумарството и руралните области:

Овој меѓусекторски приоритет беше опфатен преку мерки за поддршка на обука и советодавни услуги за руралните луѓе и бизнисите: се очекуваше да се обезбедат речиси 100 000 места на курсеви за обука. Дополнително, се очекуваше да се промовираат заедничка иновативна активност од економски, еколошки или социјален карактер, вклучително и во рамките на Европското иновациско партнерство за земјоделска продуктивност и одржливост.

Конкурентност на агро-секторот и одржливо шумарство:

На долг рок, се очекуваше земјоделските стопанства да ја подобрат својата конкурентност преку подобри економски и еколошки перформанси и зголемен удел на млади земјоделци меѓу менаџерите на фармите. Се очекуваше 3,4 % од стопанствата да добијат поддршка за инвестирање во органско производство, приспособување кон климатските промени, благосостојба на животните, водоснабдување и енергетска ефикасност и општи технолошки подобрувања. Понатаму, 3,5% од стопанствата требаше да добијат поддршка за младите земјоделци да започнат и за структурно прилагодување по првичното основање.

Организација на синџирот на храна, вклучувајќи преработка и маркетинг на земјоделски производи и благосостојба на животните:

Се очекуваше да се создаде додадена вредност преку подобрување на квалитетот на производите и маркетингот, преку поддршка за ново учество во шеми за квалитет и за формирање групи на производители. Понатаму, финансираната соработка помеѓу земјоделските стопанства, компаниите за преработка и истражувачките институции се очекуваше да помогне за развој на нови производи и изградба на кратки синџири за снабдување. Ова финансирање беше надополнето со поддршка за инвестиции во преработка и маркетинг на земјоделски производи. Исто така, се очекуваше да има финансирање за практики за благосостојба на животните што ги надминуваат задолжителните стандарди.

Враќање, зачувување и подобрување на екосистемите поврзани со земјоделството и шумарството:

29% од обработливото земјиште се очекуваше да биде ставено под финансирани договори за подобрување на биолошката разновидност, 24% со договори за подобро управување со водите и 27% со договори за подобрување на управувањето со почвата - вклучително и преку органско земјоделство, чекори против ерозија, подобро управување со пестициди и ѓубрива, и одржување на живеалиштата. Исто така, се очекуваше да има посебна поддршка за обновување на шумските живеалишта оштетени од катастрофата со лапавица и невреме во февруари 2014 година.

Локален развој и отворање работни места во руралните области:

Програмата ги финансираше Стратегиите за локален развој, изготвени и имплементирани од Локалните акциони групи во рамките на LEADER пристапот: тие требаше да покриваат области што содржат 66 % од руралното население. Беше обезбедена и поддршка за да се помогне да се создадат и развијат мали бизниси и да им се овозможи на фармите да се диверзифицираат во неземјоделски активности. Земени заедно, сите овие активности требаше да помогнат да се отворат речиси 600 работни места.

Дигитална Словенија – Развојна стратегија за информатичко општество

Стратегијата за дигитална Словенија има за цел да ја забрза дигитализацијата на земјата и нејзините различни сектори. Исто така, има за цел да создаде инклузивно информатичко општество кое е еластично и дигитално.

Стратегијата Дигитална Словенија 2020 е една од клучните стратегии во областа на иновациите и општеството базирано на знаење. Тој е дел од словенечките индустриски политики RISS и SIP и е платформа за фокусирано инвестирање.

Развојната стратегија за информатичкото општество, која е усогласена со S4, има за цел да ги обликува основите за различните проекти поврзани со S4. Тој е фокусиран на дигитализација на општеството, употреба на ИКТ и воспоставување на инклузивно информатичко општество. Оваа стратегија е применлива и за S4.

Министерството за јавна администрација започна со подготовка на нова стратегија за информатичкото општество. Стратегијата, која ќе се вика Дигитална Словенија 2030, ќе ги постави главните насоки за дигитализација на општеството во наредниот период.

Дигиталната стратегија Словенија 2020 беше развиена на почетокот на 2020 година по преглед на моменталната ситуација. Главните области на стратегијата беа идентификувани:

- Дигитално вклучување
- Дигитални јавни услуги
- Гигабајт поврзување

Стратегијата ќе опфати и теми поврзани со дигитални права, иновации и подобро регулирање на дигиталните платформи. Ќе предложи и рамка за словенечки модел на владеење во оваа област.

Проектната работна група за обновување на стратегијата за дигитална Словенија започна со работа. Во октомври и ноември 2020 година, беше организирана серија работилници за клучните чинители во дигитализацијата.

Европската Комисија има јасна стратегија за дигитална трансформација. Нејзиниот дигитален компас има за цел да ги води напорите на ЕУ до 2030 година.

в. Грција

и. Порграма за Рурален Развој 2014 – 2020

Програмите за рурален развој што ги спроведуваат земјите-членки или регионите може да користат до 18 различни мерки за поддршка на руралниот развој. Кога станува збор особено за иновациите, тие може да обезбедат финансирање за формирање и водење „Оперативни групи“ кои работат на пилот-проекти за развој на нови производи, за соработка меѓу малите оператори, за промовирање производи итн. Овие програми исто така може да поддржат трансфер на знаење, советодавни услуги, инвестиции во физички средства и воспоставување мрежи или услуги за поддршка на иновациите. Оперативните групи и услугите за поддршка на иновациите се нови пристапи кон иновациите во политиката за рурален развој 2014-2020 година.

Неговата цел е да ја подобри конкурентноста за земјоделството и шумарството, да ја заштити животната средина и селата, да го подобри квалитетот на животот и диверзификацијата на руралната економија и да ги поддржи локално базираните пристапи кон руралниот развој. Цели кон земјоделци, шумари, рурални бизниси, групи, организации итн.

Мерка 1 - Трансфер на знаење-информации: Во рамките на оваа мерка се планираат акции за трансфер на знаење и информации со цел зајакнување на човечките ресурси вработени во секторите земјоделство (земјоделство и сточарство), на малите и средни

претпријатија (МСП) во областа на преработка и маркетинг на земјоделски производи, резултатот е и земјоделски производ и шумарскиот сектор.

Подмерка 1.1 – Акции за стручно оспособување и стекнување вештини

Акција 1.1.1 - Акции за обука и развој на вештини за млади фармери и мали фарми. Акцијата се однесува на стручно оспособување и развој на вештини за младите фармери со цел да им се дадат потребните знаења и квалификации за да станат претприемачи земјоделци кои свесно ќе одлучуваат за нивните земјоделски стопанства.

Акција 1.1.2 - Акции за обука и стекнување вештини за поефективна имплементација на мерките и акциите на програмата за рурален развој. За поефективно спроведување на мерките од Програмата ќе се спроведат акции за обука и стекнување на вештини на корисниците кои се вклучени во мерките M03, M04, M08, M09, M10, M11 од РДП.

ii. LEADER / CLLD

Локален развој На иницијатива на Локалните заедници (ЛЗЛД), базиран на LEADER пристапот, е метод за дизајнирање и имплементација на локални интегрирани развојни стратегии, со учество на засегнатите страни со кои се соочуваат руралните области.

Тоа е многу моќна алатка за локалните заедници:

- преземаат цврсти чекори кон поефективни форми на економски, одржлив и инклузивен раст, во согласност со стратегијата Европа 2020;
- да иновира со цел да се решат социо-економските проблеми на руралните области во земјата и
- зајакнување на социјалната кохезија во руралните средини.

Во Грција има 50 програми за локален развој на LEADER во руралните области. Стратегиите за интегриран развој се спроведуваат преку 50 локални програми кои се избрани да се имплементираат во руралните области на земјата, главно на ниво на регионални единици, од страна на Локалните акциони групи (ЛАГ), кои се локални јавни-приватни партнерства.

Локалните програми се структурирани во три под-мерки:

19.2: Поддршка за спроведување на акциите на стратегиите за локален развој иницирани од локалните заедници (CLLD / LEADER) – Приватни проекти

Во оваа рамка се спроведуваат:

- јавни интервенции, кои директно или индиректно придонесуваат за развојот на локалната економија и
- приватни интервенции од деловен карактер.

Категориите на акции кои можат да се спроведат преку локални програми и да придонесат за постигнување на целите на одобрената локална стратегија се во согласност со она што е предвидено во секоја одобрена локална програма.

19.2.1 Трансфер на знаење и информации

- Трансфер на знаење и информации во земјоделскиот и шумарскиот сектор (19.2.1.1)
- Трансфер на знаење и информации до МСП во руралните области (19.2.1.2)

с. Словачка

Програма за Рурален Развој 2014 – 2020

Тоа е програма на Министерството за земјоделство и рурален развој на Република Словачка и претставува помош од фондовите на ЕУ за годините 2014 – 2020 година.

Програмата се фокусира на шест главни точки/области:

- поддршка за трансфер на знаење и иновации во земјоделството, шумарството и руралните области,
- зајакнување на одржливоста на земјоделските стопанства и конкурентноста на сите видови земјоделство во сите региони и промовирање на иновативни земјоделски технологии и одржливо управување со шумите,
- поддршка за организацијата на синџирот на исхрана, вклучувајќи преработка и маркетинг на земјоделски производи, благосостојба на животните и управување со ризик во земјоделството,
- реставрација, зачувување и зајакнување на екосистемите поврзани со земјоделството и шумарството,
- промовирање на ефикасноста на ресурсите и поддршка на транзицијата кон економија со низок јаглерод, отпорна на климата во земјоделскиот, прехранбениот и шумарскиот сектор,
- промовирање на социјалната вклученост, ублажувањето на сиромаштијата и економскиот развој во руралните области.

Една од целите на програмата е и поддршка на младите претприемачи и нивниот бизнис во областа на животинско и растително производство, руралниот туризам и агротуризмот.

На регионално ниво програмата се спроведува преку неколку повици за предлози. Еден од повиците се фокусира на помалку развиените региони и програмата нуди помош за почеток на младите земјоделци и нивниот бизнис.

Оперативна Програма за Човечки Ресурси

Програмата беше финансирана од ЕУ за 2014 – 2020 година.

Целта на програмата беше да се поддржи образованието, да се зголеми вработеноста, да се поддржат младите, да им се помогне на луѓето во ризик од сиромаштија, да се зголеми вработеноста и нивото на образование на маргинализираните заедници.

Во делот на образованието, програмата се обиде да го поврзе образованието и барањата на пазарот на труд што може да придонесе за поголема конкурентност на дипломираните студенти. Фокусот беше ставен и на зголемување на професионалните способности на педагошкиот и стручниот кадар на сите нивоа на образование и подобрата подготвеност на идните наставници.

Поддршката на младите до 29 години и нивната вработливост беа исто така важен дел од програмата. Програмата имаше за цел да ги поддржи младите луѓе на пример преку обезбедување програми за помош и поддршка за започнување бизнис.

Како дел од програмата беа отворени повеќе повици за предлози, меѓу кои беше и повик за Унапредување на усогласувањето на семејниот и професионалниот живот. Целта беше да се поддржат флексибилните форми на згрижување деца, објекти и услуги за деца, како и да се поддржи претприемништвото во областа на услугите за згрижување деца со акцент на иновативните пристапи.

d. Италија

Италија, како и сите други земји од Европската Унија, имплементира национални и регионални „плани за рурален развој“ кофинансирани од Европскиот земјоделски фонд за рурален развој (ЕАФРД) и националните буџети.

Плановите за рурален развој ја претставуваат алатката преку која Министерството за земјоделски, прехранбени и шумарски политики (Mipaaf) го поддржува развојот на руралните области на целата италијанска територија.

Во Италија, за периодот 2014-2020 година, беа развиени:

- бр.1 Национална програма

- бр.2 Програми за рурален развој на ниво на региони и автономни покраини

Меѓу различните мерки предвидени со регионалните програми за рурален развој, постои една за обука:

Мерка 1. Трансфер на знаење и информативни акции, чија цел е да се подобри професионалноста на операторите и според тоа нивната вработливост на пазарот преку професионална обука, информации и размена на добри практики.

Оваа мерка, пак, предвидува три типа на интервенција:

1.1.1 Поддршка за активности за професионална обука и стекнување вештини

1.2.1 Поддршка за демонстративни активности и информативни акции

1.3.1 Посети на компанијата

Подмерката 1.1.1. има форма на курсеви - приспособени на потребите на територијата и нејзините човечки ресурси - поврзани со земјоделскиот сектор од институции кои нудат услуги за обука, признати како соодветни за нивните вештини и искуство.

Приматели на активноста за обука може да бидат:

- вработени во земјоделскиот, прехранбениот и шумарскиот сектор;
- вработени и во јавните и во приватните менаџери на земјиште кои работат на полето на управувањето со земјиштето со земјиштето и неговите примарни рурални ресурси кои се квалификуваат како корисници на други мерки за РДП;
- други економски оператори кои се мали и средни претпријатија кои работат во руралните области

Курсевите за обука се насочени кон стекнување на различни видови вештини вклучувајќи:

- специфични технички вештини во земјоделскиот сектор
- претприемачки и менаџерски вештини за основање и управување со фарми
- вештини за маркетинг и промоција, вклучително и преку веб и дигитални алатки, на производи и услуги поврзани со земјоделството

е. Република Северна Македонија

Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство (МЗШВ)

Националниот план за органско производство 2013-2020 е инструментот кој дава основа за понатамошен развој на органското производство во Република Македонија. Воедно, овој Национален план ги утврдува насоките, активностите и мерките и политиките што ќе ги спроведува Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за периодот 2013-2020 година за идниот развој на органското производство во Македонија и претставува основа за планирање и спроведување на финансиската поддршка во овој сектор. Национална стратешка цел: зголемување на конкурентноста на органското производство во Република Македонија за успешен пласман на домашниот и на странскиот пазар.

Агенција за финансиска поддршка на земјоделството и руралниот развој

Целта на агенцијата е поуспешно спроведување на мерките од земјоделската политика и политиката за рурален развој во Република Македонија. Ова овозможува ефикасно управување со финансиските средства од Буџетот на Република Македонија, како и со средствата од претпристапната помош на Европската Унија наменети за рурален развој.

Стратешки план 2021-2023:

Стратешки приоритет на Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој е ефективно спроведување на Програмата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој.

За да се постигне стратешкиот приоритет, поставени се следните приоритетни цели:

- Навремена исплата на финансиската поддршка за земјоделството,
- Навремена исплата на финансиска поддршка за рурален развој и
- Навремена исплата на финансиската поддршка за рурален развој финансирана од буџетот на ЕУ согласно ИПАРД Програмата

Јавен повик од 2019 г

- Земјоделски стопанства во сопственост на жена запишани во Единствениот регистар на земјоделски стопанства во Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, согласно законот за земјоделство и рурален развој, мерка 115.

Максималната вредност на прифатливи трошоци по корисник за Мерка 115 изнесува 180.000,00 денари. Средствата се распределуваат за периодот на реализација на бизнис планот и се исплаќаат на годишно ниво.

- Мерка или проект поддржан преку програма за рурален развој со наслов: „112 Помош на младите земјоделци за почеток на земјоделската вредност“

Фонд за иновации и технолошки развој (ФИТР)

Основан е во 2013 година со цел да се поттикнат иновациите, преку обезбедување дополнителни извори за финансирање на иновациите поради потребата од градење конкурентна економија базирана на знаење.

ФИТР ја финансира дигитализацијата на земјоделството. Според агендата на Обединетите Нации до 2030 година треба да се обезбедат системи за одржливо производство на храна и да се зголемат одржливите земјоделски практики за да се зголеми продуктивноста и производството кои помагаат да се одржат екосистемите кои го зајакнуваат нивниот капацитет да се прилагодат на климатските промени, екстремните временски услови, сушата, поплави и други непогоди кои постепено го подобруваат квалитетот на почвата.

Улогата на дигиталните иновации во земјоделството е да ја искористи моќта на дигиталните технологии за пилотирање, забрзување и зголемување на опсегот на иновативни идеи со висок потенцијал за позитивно влијание врз земјоделството и производството на храна. Во изминатиот период, земјоделството заедно со ловството, шумарството и рибарството оствари вкупен пораст на бруто додадената вредност од 4,5%. Дигиталното земјоделство идеално води до економски раст со тоа што им овозможува на земјоделците да извлечат максимално производство од нивната земја. Овој предизвик на Фондот се реализира во партнерство со Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (МЗШВ) и Програмата за зголемување на пазарната вработливост (ИМЕ).

- ФИТР обезбедува поддршка за микро и мали стартап компании

Во нив државата ќе инвестира 2,35 милиони евра. Како дел од овој повик во првиот бран беа поддржани 53 компании, но поради квалитетниот број на апликации по препорака на Комитетот за одобрување инвестиции обезбедени се дополнителни милион евра за поддршка на уште 31 микро и мали стартап компании. Вкупниот обем на инвестиции е над 3 милиони евра од кои 77%, односно 2,35 милиони евра, се средства обезбедени од Владата во соработка со Светска банка и 23% од средствата од речиси 702 илјади евра се средства кои треба да ги обезбедат самите компании. На јавниот повик „Стартап 2“ се пријавија вкупно 235 компании, 203 ја поминаа фазата на административна верификација, а 181 продолжија во фазата на финална селекција.

- Програма за финансиска поддршка во земјоделството за 2021 година

Средствата за финансиска поддршка во земјоделството за 2021 година во вкупен износ од 3.723.103.000 денари, обезбедени согласно Буџетот на Република Северна Македонија за 2021 година.

Агенција за вработување на Република Северна Македонија

Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија е јавна установа која врши стручни, организациски, административни и други работи во врска со вработувањето и осигурувањето во случај на невработеност и дава поддршка, помош и услуги на учесниците на пазарот на трудот.

- SIM Програма за советување и мотивација

Оваа компонента/програма се состои од два вида поддршка:

Советодавната поддршка (пред лицата активно да се вклучат во вработувањето) има за цел да им помогне на корисниците на гарантирана минимална помош во процесот на нивно активирање и интеграција на пазарот на трудот со очекуван опфат од 1200 лица. Менторската поддршка (во време кога корисникот е вклучен во обука или други активни мерки за вработување), има за цел да ги идентификува личните и професионалните бариери и тешкотии со кои се соочуваат корисниците за време на процесот на обука или вработување и идентификување на факторите и причините кои го отежнуваат корисникот да се интегрира во средината за обука или вработување со очекуван опфат од 1200 луѓе.

- Поддршка за вработување преку обуки

Оваа компонента/програма се состои од три мерки:

1. Обука за стручни занимања (барани занимања на пазарот на труд) со очекуван опфат од 1200 лица. Целта на оваа мерка е да се зголеми вработливоста на невработените преку стекнување на знаења и вештини потребни на пазарот на трудот. На лицата поддржани со оваа мерка ќе им се обезбеди соодветен надоместок.
2. Обуки на работа (обука кај познат работодавач) со очекуван опфат од 400 лица. Целта на оваа мерка е да се зголеми вработливоста на невработените преку стекнување знаења и вештини за занимањата на пазарот на трудот. На лицата поддржани со оваа мерка ќе им се обезбеди соодветен надоместок.
3. Вработување со поделба на трошоците (субвенција за плати), со очекуван опсег од 400 лица. Целта на оваа мерка е да се обезбеди финансиска поддршка за отворање нови работни места и вработување на невработени лица кои се корисници на гарантирана минимална помош со исплата на средства на работодавачот како субвенција за плата на работникот и покривање на трошоците за подготовка на лицето во работен однос.

6. Добри Практики

6.1. Дигитална Писменост

6.1.1 Digital Clare – Искористување на дигиталните можности во рурална Ирска

Тип на најдобра практика: Обука и информации

Датум: 2014 до 2017 година

Земја: Ирска

Опис

Digital Clare вработи дигитален олеснувач за да обезбеди различни видови обука за социјални медиуми и интернет со цел да ги подобри локалните дигитални вештини и да им овозможи на бизнисите, организациите и поединците подобро да ги искористат предностите на дигиталните можности. Проектот исто така направи и промовираше онлајн можности за вмрежување насочени кон сите сектори на локалната заедница кои користат #DigitalClare. Ова создаде нови врски, нови деловни можности и постојана дигитална заедница која ќе продолжи да ги истражува дигиталните можности во округот Клер.

Резултати

- Подобрени вештини и свест за дигиталните можности кај жителите, сопствениците на бизниси и членовите на локални интересни групи во округот Клер.
- Бизнисите и групите во заедницата пријавија нови можности и врски благодарение на мрежните активности на “Digital Clare”.
- Брендот „Digital Clare“ стана локално препознатливо име за дигитални иновации и вмрежување обезбедувајќи рамка за идните дигитални активности.
- Сега е формирана мала независна група со цел да се развијат нови проекти на Digital Clare во иднина.

Извор:

https://enrd.ec.europa.eu/sites/default/files/project/attachments/gp_ie_digitalclare_web.pdf

6.1.2 Ny på landet - Рурални Новодојденци

Best practice type: Социјална инклузија

Date: Временска рамка 2018-2020

Country: Шведска

Опис

Проектот на учесниците им дава позитивен поглед на природата и на шведските рурални области и им помага да се населат во руралните области. Бидејќи “Ny på landet” е проект од LEADER, тој им овозможува на учесниците пристап до широка мрежа на рурални чинители. Учеството во проектот ги зајакнува биографиите на младите мигранти и ќе им даде предност на шведскиот пазар на труд. “Ny på landet” помага да се затвори јазот во родовите можности преку учење базирано на пракса. Поранешните учесници во претходните проекти преземаат водечка улога како вработени лидери на тимот во новиот проект. “Ny på landet” ја доби руралната награда „Ullbaggen“ за најдобар проект за социјална инклузија на мигрантите на руралната гала 2017 година.

Резултати

- Зајакнувањето и едукацијата на младите имигранти и нивното вклучување во локалната заедница го олеснува полесниот процес на интеграција во новото општество.
- Ny på landet одржува информативни состаноци пред да се одржат вистинските настани, екскурзии и кампување. Водачите на тимовите се грижат дека очекувањата се јасни од самиот почеток. Тие го објаснуваат контекстот и намерите на “Ny på landet” и неговите активности да им помогнат на луѓето да ја разберат пошироката слика и со тоа полесно да учествуваат.
- Голем дел од работата во “Ny på landet” се врши про боно за време на вечери, викенди и празници. Клучно е да се најдат посветени луѓе.
- Неформалните разговори се одлична алатка преку која може да се има влијание врз размислувањата на луѓето.
- Нивото на познавање на шведскиот јазик варира помеѓу целните групи. На “Ny på landet” смета дека објаснувачките видеа се корисни за да ја пренесе својата порака.

Извор

https://enrd.ec.europa.eu/sites/default/files/project/attachments/si_se_si-01_ny_pa_landet_ok_dl_cdp_ok_0.pdf

6.1.3 Одисеј - враќање на младите во руралните средини

Тип на најдобра практика: Локален развој

Датум: Временска рамка на проектот 2017 година

Земја: Шпанија

Опис

„Одисеј“ е одговор на иселувањето на младите од руралните средини што има за цел да обезбеди решенија за здрава генерациска обнова и да се бори против одливот на мозоци што ги погодува повеќето рурални области на Каталонија. „Одисеј“ се фокусира на лица на возраст до 40 години од руралните и урбаните области.

Преку низа разновидни активности проектот ги поддржува младите луѓе заинтересирани да научат повеќе за можностите што постојат во руралните области за професионални иницијативи. Тоа го поттикнува претприемништвото и ја подобрува вработливоста на младите луѓе, како и нивниот ангажман со нивната рурална територија на потекло.

Резултати

- Беа одржани 20 работилници во 12 образовни центри (659 студенти) со дополнителни 1 385 студенти кои присуствуваа на настани и учествуваа во активности надвор од образовните центри – односно бизнис хабови. Вкупно беа опфатени 2 044 млади луѓе.
- Во 2017 година беа организирани осум информативни акции за привлекување на 226 млади студенти во ИКТ секторот и земјоделско-прехранбениот сектор во Каталонија.
- Во 2016 година беше свикан првиот Одисеј практикум што доведе до номинирање на 12 грантови за компании лоцирани во рурални општини со цел да бидат домаќини на платена професионална пракса за студенти (300 часа, надомест од 5 евра на час, 50% кофинансирање од страна на компанија).
- Од октомври 2016 година преку онлајн алатката Retorna 367 млади луѓе, главно жени, се запишале во 17 различни професионални сектори и имаат интерес да работат во неколку рурални области.

Извор

https://enrd.ec.europa.eu/sites/default/files/project/attachments/gp_es_odyssey_web_v2.pdf

6.1.4 Мониторирани фарми за агротуризам

Тип на најдобра практика: Иновација

Датум: Времетраење на проектот 2014 – 2015 година

Земја: Обединетото Кралство

Опис

Оригиналниот концепт на мониторирани фарми е дека тие се иницијативи предводени од земјоделците за подобрување на перформансите и профитабилноста на фармата типични за локалното подрачје во период од три години. До денес моделот е користен на повеќе од 40 фарми за мониторинг низ Шкотска. Мониторираниите фарми за агротуризам работат на истите принципи, но работат во пократок временски период од 18 месеци поради циклусот на финансирање на RDP 2007-2013 година. Во овој проект, две фарми за мониторинг беа поддржани од фасилитатор и група за управување. Спроведените активности испорачаа на 18 состаноци, создавање и олеснување на тенаџерска група за секоја фарма и развој на бизнисот и олеснување за пошироките групи од заедницата на фарми за набљудување.

Резултати

- Повеќе од 90% од учесниците изјавија дека нивното вклучување во проектот помогнало да се подобри продуктивноста.
- Меѓу локалните фармери кои редовно присуствуваат на состаноците на мониторинг фармите, 95% рекоа дека тие се ефикасен форум за размена на знаење и речиси 60% изјавија дека нивните проекти доведоа до подобрувања во финансиските перформанси на нивните сопствени фарми.
- Една од фармите за агротуризам извести за зголемување од 50% во прометот од година во година што барем делумно може да се припише на нивната вклученост во проектот.
- Оние кои работат во бизнисот стекнале доверба и разбирање дека имаат „вистински“ бизниси кои треба да се третираат како такви.

Извор

https://enrd.ec.europa.eu/projects-practice/agritourism-monitor-farms_en

6.1.5 Земјоделците ја испитуваат водата Farmers measure water

Тип на најдобра практика: Модернизација

Датум: Времетраење на проектот 2018 – 2020 година

Земја: Холандија

Опис

Управувањето со водата во крајбрежните области станува сè покомплексно поради ефектите од климатските промени и слегнувањето на земјиштето. Предизвиците бараат мерки оптимизирани за локалните услови и тесна соработка помеѓу засегнатите страни. Во овој проект, техниките на сензорите беа користени од земјоделците и владините тела како што се холандските власти за водоснабдување во процес на партиципативен мониторинг. Во рамките на пилот-групите, податоците се споделуваа преку контролна табла во живо и се разгледуваа на редовни состаноци, за да се овозможи заедничко учење за функционирањето на локалниот систем. Заедничкиот дијалог даде основа за ефективни решенија низ широка база на поддршка.

Резултати

- Вкупно, повеќе од 80 фармери добија увид во статусот на засоленост на нивните полиња, со мерења на електричната спроводливост (ЕС) со AquaPin на различна длабочина.
- Над 100 земјоделци измериле засолување на површинските води во различни гранки на водоводниот систем, што резултирало со повеќе од 20.000 мерења. Од овие мерења, може да се соберат просторни и временски обрасци. Ваквите податоци даваат увид во можните оптимизации за испирање на слатка вода на системот за вода.
- Над 50 земјоделци ги мереа нивоата на подземните води на час со AquaPin. Претходно, увидот во временските промени на нивоата на подземните води ретко беше достапен за земјоделците, но многу корисни информации може да се соберат од таквите редовни мерења. На пример, колку брзо нивоата реагираат

на врнежите и сушата, или, во случајот со земјоделците во пилотот на тресет, до кој степен нивоата на површинските води влијаат на нивото на подземните води во полињата.

Извор

https://enrd.ec.europa.eu/projects-practice/farmers-measure-water-netherlands_en

6.1.6 Веб-обука за земјоделците во Австрија

Тип на најдобра практика: Трансфер на знаење и модернизација

Датум: Времетраење на проектот 2015 – 2016 година

Земја: Австрија

Опис

Иницијаторот на проектот “LFI” е главната институција за едукација на земјоделците во Австрија. Достапноста на новите дигитални и веб-базирани технологии му овозможи на “LFI” да усвои нови пристапи за пренос на знаење, вклучувајќи подкасти, социјални медиуми и курсеви за е-учење. Употребата на новите технологии и апликации им помага на земјоделците лесно да пристапат до знаењето што им е потребно за нивниот бизнис во време кога тоа најмногу им одговара. Овој проект го финансираше развојот на образовната содржина, техничката инфраструктура, програмирањето и испораката на онлајн модулите за обука.

Резултати

- Квалитетот на услугите што ги нуди “LFI” е зголемен. Со тоа што стандардизираната обука е достапна на национално ниво се избегнува непотребното дуплирање и се заштедува време и пари и за институтот и за специјализантите.
- Речиси 10 000 корисници веќе ги користат овие нови онлајн алатки.

Извор

https://enrd.ec.europa.eu/projects-practice/web-based-education-farmers-austria_en

6.1.7 АППИВД

Тип на најдобра практика: Трансфер на знаење и иновација

Датум: Времетраење на проектот 2016 - 2018 година

Земја: Шпанија

Опис

Контролата на болестите на виновата лоза традиционално се спроведува со фитосанитарни третмани кои се применуваат во одредено време секоја година или врз основа на фенолошката состојба на културата, без да се земат предвид еколошките параметри кои влијаат на болеста. Проектот има за цел да развие колаборативен систем на прецизно лозарство. Малите винарски визби и лозарите ќе имаат онлајн алатка во реално време која ќе им помогне да донесуваат одлуки во врска со управувањето со болестите. Далечинските сензори и мобилната апликација ќе им обезбедат на корисниците детални информации за здравјето на лозјата во реално време, со што ќе го олеснат планирањето на фитосанитарни третмани.

Резултати

- Подобрување на профитабилноста на земјодлеците преку намалување на вклучените трошоци.
- Намалено влијание врз животната средина преку намалените и попрецизни фитосанитарни третмани.
- Подобрување на квалитетот на грозјето. Грозјето е поздраво и со помалку фитосанитарни остатоци, што позитивно влијае на процесот на ферментација.

Извор

https://enrd.ec.europa.eu/projects-practice/appvid-grapevine-diseases-management_en

6.2 Финансиска Писменост

6.2.1 Платформа за споделување и учење за финансиско управување и писменост за мигрантите и луѓето со помалку можности - SELFIMATE

Тип на најдобра практика: Обука и информации; е-учење

Период на имплементација: 2018 - 2020

Земји: Шведска, Италија, Шпанија, Турција, Обединетото Кралство

Програма на ЕУ: Еразмус+

Клучна акција: Соработка за иновации и размена на добри практики

Тип на акција: Стратешки партнерства за образование на возрасни

Референца на проектот: 2018-1-SE01-KA204-039093

Веб-страница: www.selfmate.eu

Овој проект, кој Европската комисија го смести во листата на „добра практика“, фокусиран на дигитална финансиска писменост за мигрантите и обесправените лица, беше наменет за возрасни ученици.

Неговата цел беше создавање знаења/способности на домаќинствата на возрасни мигранти и обука на едукатори на мигранти на различни теми, со цел да ги поттикне како во однос на дигиталните вештини, така и во однос на управувањето со финансиското домаќинство. Затоа, креирање алатки за финансиска и дигитална писменост за луѓе кои работат со помалку учесници.

Неговата цел беше создавање теоретска рамка за дигитално финансиско учење и учење, земајќи ги предвид неформалните и неформалните аспекти на образованието, создадена за возрасни мигранти ученици и обучувачи. Проектот исто така се фокусираше на улогата на жените мигранти, подигајќи ја свеста за нивната релевантна улога во семејната економија и вредности.

Преку проектот, создадени се следните резултати:

1. Теоретска и практична рамка на дигитално финансиско учење/настава

Методолошка рамка за ученици мигранти во врска со дигиталната финансиска писменост. Тоа е лесно достапен и бесплатен водич за: организации кои се занимаваат

со образование на возрасни мигранти; обезправени возрасни мигранти кои сакаат да ги зголемат своите финансиски и трансверзални вештини.

2. „Mate it Yourself“ - Материјал и упатства за обука на тренери

Специфичен материјал има за цел да им обезбеди на едукаторите и обучувачите материјали за обука и упатства за тоа како да ги користат со целната група. Овој излез е достапен на англиски, италијански, турски, шведски и шпански

3. Материјали и насоки за образовни ученици за „Mate it Yourself“.

Овој резултат е составен од материјал за обука за ученици. Со цел да се одговори на потребите за обука на целната група за финансиска едукација, материјалите се достапни на англиски, италијански, турски, шведски и шпански. Опфатените теми се: 1. Финансиска писменост и вокабулар 2. Лични финансии 3. Технологија 4. Права на потрошувачи 5. Финансиска сигурност фокусирана на трансверзални компетенции.

4. Платформа за електронско учење Self-Mate

Тоа е платформа за е-учење што го обезбедува бесплатно целиот материјал од проектот, со употреба на видео и алатки за интеракција. Корисниците на платформата можат да преземат прашалник за самоевалуација (Алатка за самооценување) добивајќи визуелна повратна информација за нивното знаење за финансиски теми и дигитални алатки.

6.2.2 Жени на квадрат за финансиска вклученост

Тип на најдобра практика: Обука, социјална и вклученост на трудот

Период на имплементација: од 2018 година

Земја: Италија

Веб-страница: <https://www.gltfoundation.com/en/women-squared-for-financial-inclusion/>

Станува збор за проект фокусиран на финансиска едукација и социјална инклузија, адресиран на жените и дизајниран од жени, па оттука и насловот „Жени на квадрат“.

Жените волонтери со различни професионални профили (сметководители, правници, трудови консултанти, претприемачи, психолози) од цела Италија, бесплатно ја нудат својата експертиза и знаење со цел да им помогнат на другите жени да развијат корисни

компетентност и вештини за управување со нивните пари и да станат понезависни и овластени поединци.

Целите се:

- Промовирање на родовата еднаквост и зајакнување на жените и пополнување на родовиот јаз во финансиската писменост
- Промовирање на свесни економско-финансиски, претприемачки и професионални избори насочени кон економска независност и лично и професионално исполнување
- Спечување на економското насилство преку финансиска едукација
- Борба против зависностите без супстанции како што се коцкањето и компулсивно купување и поттикнување правилно управување со заштедите

Проектите вклучуваат едукативни курсеви лице в лице и онлајн на следните теми:

- 1) Планирање на семејството: семеен буџет поврзан со животните цели.
- 2) Финансиско и пензиско планирање во ерата на дигитализација.
- 3) Вашиот дигитален и зелен старт-ап: од идеја до реализација на вашиот бизнис.
- 4) Жени 2030: дизајнирање успешна иднина.

Се нудат и други комплементарни услуги: "Платформа жени на квадрат", преку која се достапни слајдовите на курсевите како и други материјали (аудио, видео, квизови итн.); „Woman Squared Helpdesk“ за бесплатна лична помош и совети за финансиски, фискални, правни и професионални прашања.

Бесплатните иницијативи се спонзорирани од општини, региони, стопански комори и други институции, во соработка со локалните власти, здруженијата на жени и центрите за борба против насилството.

6.2.3 МИЛЕНА ЗА/ПОЧНУВАМ ОД СЕБЕ

Тип на најдобра практика: Обука, социјална и вклученост на трудот

Период на имплементација: од 2017 година

Земја: Италија (Град Мантуа и Ломбардија-Регион)

Веб-страница:

https://www.provincia.mantova.it/cs_context.jsp?ID_LINK=41&area=37&id_context=19377&COL0003=1&COL0003=2

Проектот е промовиран и развиен од различни институционални и актери од третиот сектор: Здруга на женски центар Мантуа, Конзорциум на округот Мантуа, Фондација за глобално размислување, провинција Мантуа, советник за еднаквост и Комитет за женско претприемништво. Целта на проектот Милена е да ги освести жените за својот потенцијал и капацитети и да ја подобри финансиската писменост на жените со цел да ги зајакне и да го олесни нивното социјално и трудово вклучување.

Проектот на невработените жени од Мантова и Ломбардија-Регион им нуди комплетна и хетерогена патека за обука која опфаќа: идентификација и валоризација на личните и професионалните вештини; советување и коучинг ориентирана кон работа, финансиска едукација. Курсевите се насочени кон збогатување на сопствената самодоверба почнувајќи од финансиската свест и независноста.

6.3 Земјоделска писменост

6.3.1 SIMRA - Социјални Иновации во Маргинализираните Рурални Области

Тип на најдобра практика: Програма за истражување и иновации Хоризонт 2020 / бр. 677622

Датум: 1 април 2016 - 31 март 2020 година

Земја: ОК, Италија, Австрија, Холандија, Словачка, Финска, Шпанија, Грција, Норвешка, Египет, Франција, Либан, Чешка, Швајцарија

Социјалните Иновации во Маргинализираните Рурални Области (SIMRA) е проект финансиран од програмата за истражување и иновации на Европската унија Хоризонт 2020. SIMRA се обидува да го унапреди разбирањето на социјалните иновации и

иновативното владеење во земјоделството, шумарството и руралниот развој, и како да ги зајакне, особено во маргинализираните рурални области низ Европа, со фокус на медитеранскиот регион (вклучувајќи ги и оние кои не се членки на ЕУ) каде што има ограничени услови.

Цели

Главната цел на SIMRA е да ја пополни значителната празнина во знаењето и подобрувањето на социјалните иновации во маргинализираните рурални области преку унапредување на најсовремената технологија во социјалните иновации и поврзани механизми за управување во секторите земјоделство и шумарство и во руралниот развој воопшто. Оваа цел ќе се постигне со мешање на различни теоретски позиции во кохерентно објаснување на просторната варијабилност на социјалните иновации, опфаќајќи ја нејзината емпириска разновидност (комплексности и различни димензии), ко-конструирање на нов пакет алатки за евалуација и развивање на подобрени знаења за детерминантите на успехот со цел да се одговори на прашањето како да се поддржи КА202: Стратешки партнерства во областа на СОО Број на проект: 2020-1-SI01-KA202-07589193 засилено управување и социјални иновации, адресирање на специфичностите и приоритетите на социјалните потреби и новите социјални односи и соработки, особено во маргинализираните рурални области низ ЕУ, поврзаните држави и други земји, со особено се фокусира на медитеранскиот регион, вклучувајќи ги медитеранските земји кои не се членки на ЕУ. Во овој територијален контекст, специфичните цели на SIMRA вклучуваат:

- 1) Систематска теоретска рамка и систематска оперативна рамка развиена за категоризирање, разбирање и операционализирање на социјалните иновации во различни поставки и низ размери.
- 2) Категоризација/класификација („каталог на различност“) на социјалните иновации што може да се забележат во руралните области, земајќи ги предвид различните специфичности во однос на социјалните потреби, приоритети и општествени односи/видови на соработка итн.
- 3) Интегриран сет на методи развиени за евалуација на социјалните иновации и нивните влијанија во руралните области низ целниот регион.
- 4) Ко-конструирани евалуација (од академската и практичната заедница) на факторите за успех за социјалните иновации низ избрани студии на случај,
- 5) Ново/подобро знаење за социјалните иновации и новите механизми за управување кои произлегуваат од анализата ,

б) Создадени можности за заедничко учење и вмрежување и иновативни акции (ИА) започнати со интегрирање,

Извор: <http://www.simra-h2020.eu/>

6.3.2. Зајакнување на Женските Лидери во Заедницата

Период на имплементација: 31-12-2020 - 30-12-2022

Земји: Велика Британија, Ирска, Италија, Шведска, Данска

Програма на ЕУ: Еразмус+

Клучна акција: Соработка за иновации и размена на добри практики

Тип на акција: Стратешки партнерства за образование на возрасни

Референца на проектот: 2020-1-UK01-KA202-079103

Веб страна: <https://www.shineproject.eu/>

Глобалната заедница сфаќа колку е критично жените да учествуваат на лидерски позиции. ОН го наведоа „обезбедувањето целосно и ефективно учество на жените и еднакви можности за лидерство на сите нивоа на одлучување во политичкиот, економскиот и јавниот живот“ како петтата цел за одржлив развој. Партнерите на SHINE работат со жените секој ден, жени кои создаваат и придонесуваат за илјадници живи, визионерски организации.

Жените остануваат отсутни од клучните позиции за да го обликуваат пристапот и да ги контролираат ресурсите. Во В.Британија и Ирска, жените сочинуваат повеќе од две третини од волонтерскиот сектор. Сепак, жените сочинуваат само 37% од менаџерите, 30% од членовите на одборот и 19% од високите директори. Италија се соочува со слична статистика. И покрај овој конкретен сектор кој ја цени социјалната правда, постои значителна родова нееднаквост и бариери за лидерство во секторот. Шведска е пример за родова еднаквост од кој можеме да го пренесеме учењето.

Понуденото образование за лидерство е искривено кон оние со високо образование или кои живеат во урбана област. Проектот SHINE ќе го реши ова преку развивање обука за лидерство која целосно одговара на потребите на жените од сите социо-економски, етнички и географски средини.

SHINE ќе ги унапреди жените со знаење и однесувања неопходни за самоуверено и успешно преминување во лидерски улоги во нивниот трет сектор/работно место во заедницата.

SHINE го таргетира женскиот персонал на непрофитните секторски организации кои традиционално немаат пристап до обука за лидерство бидејќи работат за помали организации со мали/непостоечки буџети за обука кои живеат во области без пристап до обезбедување на специјализирана обука, доаѓаат од економски и/или обесправени средини имаат малку формални квалификации, се дел од малцинска или имигрантска заедница и жени кои можат да ги пренесат овие лидерски вештини во приватниот или јавниот сектор.

6.3.3 Mumpreneurship: Развој на претприемачки начин на размислување кај мајката - Start uppers Through Role Models

Период на имплементација: 01-09-2020 - 31-08-2022

Земји: Шведска, Грција, Велика Британија, Кипар

Програма на ЕУ: Еразмус+

Клучна акција: Соработка за иновации и размена на добри практики

Тип на акција: Стратешки партнерства за образование на возрасни

Референца на проектот: 2020-1-SE01-KA202-077922

Веб Страна: <http://mumpreneurship.net/>

Проектот „Mumpreneurship“ се заснова на вредностите на родовата еднаквост и особено на учеството на мајките во областа на иновативното и социјалното претприемништво.

И Еуростат (2019) и извештајот „Економско зајакнување на жените“ (2016) обезбедуваат силни докази дека жените заостануваат зад мажите во однос на бројот на жени сопственици на бизниси, големината на бизнисите во сопственост на жени и нивниот пристап до економските ресурси. Економското зајакнување на жените е камен-темелник на планот за одржлив развој и претприемништво за 2030 година за 2020 година. И покрај тоа што податоците во врска со кариерата на жените и животниот баланс и повеќекратните улоги на жените и нивните стратегии и механизми за справување се позначајни во последните три години (Brink et al, 2001), сè уште постојат големи заблуди во однос на мајките на работното место, особено кога се однесуваат на обесправени мајки; самохрани мајки, мајки мигранти, мајки со социјални потреби.

Улогата на овие заблуди е очигледна во бројот на компании кои ги намалуваат нивните очекувања да вработат мајки кои работат. Постојат докази дека грижата за децата игра клучна улога во одлуките за снабдување со работна сила на мајките и домаќинствата: европските податоци покажуваат дека во 2017 година, стапката на вработеност на жени со деца на возраст од 6 години или помалку била 64,6% во ЕУ наспроти 79. % за жени без деца.

Целни Група

- Мајки, обесправени мајки (мигранти, самохрани мајки, мајки со посебни или социјални потреби, злоупотребени мајки, невработени итн.): Наша цел е да ги поттикнеме преку образовни пристапи засновани на игри на улоги и позитивна психолошка обука, со цел да се пронајдат инспиративни личности и ги планираат своите кариери без да ги земат предвид постоечките социјални стереотипи.
- Обучувачи / едукатори / релевантни професионалци, како и центри за стручно образование и обука: имаме за цел да ги прошириме нивните вештини и способности во однос на претприемништвото
- Други релевантни професионалци и засегнати страни како наставници, тренери за кариера, центри за претприемништво, центри за возрасни, инкубатори и акцелератори, универзитети, третиот сектор меѓу другото; Наша цел е да ги направиме свесни за целите, резултатите и резултатите на проектот.

6.4. Писменост за англиски јазик

6.4.1 Проект „Развој на Човечки Ресурси на Здружението на граѓани ВИПА“ (DOP-SIA-2009/4.1.3/01)

Проектот беше реализиран на национално и локално ниво во избрани градови во Словачка од страна на граѓанското здружение наречено „Vidiecky parlament na Slovensku“ (Рурален парламент во Словачка) од јули 2010 до февруари 2012 година.

Главната цел на проектот беше да се зголеми професионалноста и квалитетот на човечките ресурси на ВИПА со цел да се подобри квалитетот и ефикасноста на дадените услуги. Активностите се фокусираа на јазични вештини, комуникациски и презентационски вештини или ИКТ вештини. Меѓу активностите организирани во рамките на проектот беа неколку обуки, како што се обуките посветени на руралниот туризам, културното наследство, ИКТ и часови по англиски или германски јазик.

Јазичните курсеви беа понудени на три нивоа – почетен, среден и во форма на разговорен курс. Обуката нудеше 40 часа часови и беше наменета за 15 студенти. Во текот на курсот, студентите се фокусираа на граматиката и вокабуларот. Во случај на разговорен курс, главната цел беше да се подобрат комуникациските вештини на англиски јазик. Курсевите користеа платформа за е-учење, која им овозможи на студентите удобно да пристапат до платформата од нивниот дом без потреба од патување. Друга предност што ја нудеше беше тоа што секој учесник на курсот можеше да избере свое темпо и да го прилагоди на сопствените индивидуални можности.

Вкупниот број на учесници во проектот беше 51 и тие учествуваа на 28 обуки. Иако овој конкретен проект заврши во 2012 година, граѓанското здружение ВИПА учествуваше во неколку други проекти, кои се фокусираа на подобрување на вработливоста и подобрување на животот на луѓето кои доаѓаат од руралните области во Словачка. Меѓу интересните иницијативи на оваа граѓанска асоцијација, значајна е годишната награда “Vidiecka žena roka” (Рурална жена на годината).

6.4.2 Проект: “ПРОВС – Планови за Развој на Основни Вештини во Словачка” (BLUESS/VS/2019/0106)

Проектот беше реализиран на национално ниво во Словачка и имплементиран од Државниот Институт за стручно образование со поддршка на меѓународни организации, како што се ЕАЕА – Европска Асоцијација за Образование на Возрасни, EBSN – Европската Мрежа за Основни Вештини, AONTAS (Ирска) и Словачкото Министерство за Труд, Социјални работи и семејство, заедно со Централната Канцеларија за Труд, Социјални Работи и Семејство и други. Проектот започна на 1 април 2019 година и заврши на 31 март 2021 година, беше финансиски поддржан од Европската комисија како дел од програмата EaSI. Целите на ПРОВС беа:

- Да се отвори дебата за потребата од решавање на основните вештини/писменост на национално ниво,
- Да ја мапира ситуацијата во врска со основните вештини во Република Словачка (читање, математика и компјутерска/дигитална писменост), да ги идентификува главните проблеми и да предложи препораки за креаторите на политиките,
- Да се подготват алатки и методологии за да се идентификуваат и проценат потребите за писменост на нискоквалификуваните луѓе,
- Да се подобрат капацитетите на персоналот во областа на развој на основните вештини,
- Да се промовираат финансиските можности и добри практики за поддршка на националните стратегии во оваа област во Република Словачка..

За време на траењето на проектот, беа одржани две конференции – првата на која беа претставени целите и методологиите и завршната конференција посветена на резултатите од партнерските организации.

Резултатите од проектот вклучуваат: извештај за мапирање, прирачник за оценување и развој на основните вештини, кој треба да му помогне на советникот да најде работа за нивните клиенти што одговара на нивните вештини и квалификации. Друг резултат вклучува задачи поврзани со индивидуалните писмености во форма на рака за развивање математички, читачки и дигитални писмености, методолошки прирачник „Развој на основни вештини за нискоквалификувани луѓе/возрасни“, рамка за основни вештини и анализа на примери на добри практики. Резултатите и ресурсите се достапни на следниот линк: <http://zakladnezrucnosti.sk>

Организација: UN Women

UN Women е организација на Обединетите нации посветена на родовата еднаквост и зајакнувањето на жените. UN Women е основан за да се забрза напредокот во задоволувањето на потребите на жените и девојките ширум светот.

Организацијата се фокусира на неколку области кои се основни за еднаквоста на жените, како што се лидерство и политичко учество, економско зајакнување, ставање крај на насилството врз жените, хуманитарна акција, агенда за одржлив развој, управување и национално планирање. Во тие области, UN Women поддржува и спроведува различни проекти, фондови, иницијативи итн. Еден од примерите е областа на економско зајакнување во која организацијата се фокусира на руралните жени и подобрување на нивната состојба.

Работата на UN Women се состои од поддршка на меѓународните политички преговори за формулирање на глобално договорени стандарди за родова еднаквост, помош во спроведувањето на стандардите преку обезбедување експертиза и финансиска поддршка и помагање на ОН и нивните земји-членки во нивните напори за унапредување на родовата еднаквост на широк спектар на прашања поврзани со човековите права и човековиот развој.

UN Women учествуваше во неколку програми и иницијативи насочени кон зајакнување на гласот на жените и девојките, промовирање на нивните права и можности, обезбедување обука за родова еднаквост и зајакнување на жените и поддршка на истражувањето во горенаведените области. Следниве програми претставуваат примери за работата на организацијата: „Зајакнување на жените преку климатски паметно

земјоделство“, „Стимулирање на еднакви можности за жените претприемачи“, „Генерирање приход за жените: пристојна работа и социјална заштита“ итн.

Официјалната веб-страница на UN Women нуди преглед на проектите, иницијативите, но и неодамнешните вести и настани поврзани со фокусот на организацијата, како и дигитална библиотека со голем број извештаи, истражувачки трудови, документи за политики, прирачници или најдобри практики посветени на родот, еднаквост и зајакнување на жените. Линк: <https://www.unwomen.org/en>

6.4.3 Проект: МПОСЈ - Методи на Поатрактивно Образование на Странски Јазичи, со исклучок на англискиот како медиум за настава за апликантите за работа и азил (Број на проект: 2017-1-LV01- KA204-035430)

Еразмус+ проектот беше спроведен на меѓународно и национално ниво, со учесници од Австрија, Естонија, Хрватска, Финска, Шпанија со координатор Латвија.

Во рамките на проектот се реализира мултипликативен настан каде учество зедеа сите партнери во проектот. На настанот беа презентирани наставните методологии користени во пилот курсевите и проектните публикации креирани во рамките на проектот.

Така, целта на проектот беше да се создаде учебник за студенти за А1/А2 ниво на пет целни јазици и да се промовира доживотното учење на наставниците и да се зголеми нивната квалификација.

Материјалите за изучувачите на целните јазици се достапни онлајн, на официјалната веб-страница на проектот: <http://www.mafle.eu/index.html>

6.4.4 Програма: Општа Програма за Образование на Возрасни (Данска)

Програмата е дел од данскиот јавен образовен систем и според “Законот за Општо Образование на Возрасни” бр. 311 од 30 април 2008 година има за цел да ја подобри способноста на возрасните да ги подобрат своите вештини и знаења и како такви да ги подобрат нивните шанси за подобри работни и образовни можности.

Програмата се нуди преку центри за образование на возрасни и има неколку видови, на пример: курсеви за повисоки подготвителни испити, дополнителни испитни курсеви или подготвително образование за возрасни. Во рамките на програмата, студентите можат

да избираат од широк спектар на предмети и предметите можат да бидат прилагодени на нивните индивидуални потреби и можности. Предметите се поделени на основни и изборни, основните се состојат од дански, англиски и други странски јазици, историја, математика, наука и општествени студии, а додека изборните се состојат од предмети како уметност, ИТ, филозофија, физичко образование и спорт или јавно говорење. Нивото на предмети зависи од самиот предмет како и од бројот на часови. На крајот на програмата, учесниците полагаат испит во зависност од видот на програмата што ја посетувале, а на оние кои успешно го положиле испитот им се обезбедува сертификат.

Програмата за “Општо Образование за Возрасни” не е бесплатна, студентите плаќаат партиципација за секој предмет и таа варира од предмет до предмет. Надоместокот за настава е бесплатен бидејќи го покрива државата. Сепак, постојат неколку можности за добивање на финансиска поддршка во форма на грант или заем.